

РОБЪРТ СИЛВЪРБЪРГ ЧОВЕКЪТ В ЛАБИРИНТА

Превод от английски: Тинко Трифонов, 1998

chitanka.info

ПЪРВА ГЛАВА

1.

Мълър вече добре познаваше лабиринта. Имаше представа за коварствата му, вълчите ями и смъртоносните му капани. Бе живял в него девет години. Достатъчно време, за да свикне с лабиринта, макар и да не можеше да се примири със случката, която го бе принудила да потърси убежище тук.

Все още се придвижваше предпазливо. Вече на три или четири пъти се бе убеждавал, че познанията му за лабиринта, макар и точни и полезни, не бяха пълни. Поне веднъж със сигурност бе стигал до самия ръб на гибелта, измъквайки се единствено благодарение на някакъв невероятен късмет, преди неочакваният изблик на енергия да пресече с огнен лъч пътя му. Мълър бе нанесъл на картата си това изригване и още петдесетина други; ала докато се движеше из лабиринта с размерите на голям град, той знаеше, че няма никаква гаранция дали няма да срещне незасечен източник.

Небето над него потъмняваше; наситеният, яркозелен цвят на късния следобед отстъпваше мястото си на мрака на нощта. Мълър прекъсна за малко лова си, за да погледне разположението на звездите. Дори и то вече му бе познато до болка. Сам бе избрал своите съзвездия на този пустинен свят, претърсвайки небесата за ярки фигури, които да отговарят на особено изострения му и мрачен вкус. И ето — сега те се бяха появили: Камата, Гърбът, Копието, Маймуната, Жабата. На челото на Маймуната блещукаше малка, мъждива звезда, която той смяташе, че е слънцето на Земята. Не бе сигурен, защото бе унищожил банката с карти след трудното си приземяване тук, ала усещаше, че онази огнена топка трябва да е Слънцето. Същата мъждива звезда бе и окото на Жабата. Понякога Мълър си мислеше, че Слънцето не би трябвало да се вижда в небето на този свят, отдалечен на деветдесет светлинни години от Земята, но не бе напълно убеден. Отвъд Жабата се намираще съзвездието, което Мълър бе кръстил Либра — Везни. Естествено тъкмо тези везни не изглеждаха никак уравновесени.

В небето блещукаха три малки луни. Въздухът бе разреден, но можеше да се диша; Мълър отдавна бе престанал да забелязва, че в

него има прекалено много азот, а кислородът е малко. Имаше недостиг и на въглероден двуокис и една от последиците бе, че почти не се прозяваше. Но това не го безпокоеше. Стиснал здраво ръкохватката на оръжието, той крачеше бавно из чуждия град в търсене на вечерята си. Това също бе част от установения режим. В радиационния шкаф на половин километър разстояние имаше хранителни запаси за шест месеца, но въпреки това всяка нощ излизаше на лов, за да може да замени онова, което изваждаше от склада си. Това бе начин да убива времето. А и щеше да се нуждае от запасите си, ако някой ден лабиринтът го осакати или парализира. Острият му поглед пробяга по кръстовищата напред. Край него се издигаха стените, екраните, капаните и уловките на лабиринта, в който живееше. Дишаше дълбоко. Стъпваше здраво с единия крак, преди да вдигне другия. Оглеждаше се във всички посоки. Тройната лунна светлина нарязваше на сектори сянката му, превръщаше я в размножени образи, които танцуваха удължени пред очите му.

Маса-детекторът, нагласен над лявото му ухо, издаде звук с висока модулация. За Мълър това означаваше, че е засякъл термоизлъчването на животно с тегло между 50 и 100 килограма. Бе програмирал детектора да сканира в три обхвата, от които този бе средният — за животни, които стават за храна. Детекторът щеше да го информира и за близостта на създания с тегло от 10 до 20 килограма, с опасни зъби, както и за излъчванията на животни над 500 килограма в обхвата за големите зверове. Малките имаха обичая мигновено да се нахвърлят към гърлото ти, докато големите бяха нехайни ленивци; Мълър ловуваше средните и избягваше другите.

Приклепна и приготви оръжието си. Животните, които бродеха из лабиринта тук, на Лемнос, можеха да се ловуват без всякакви хитрости; те се пазеха едно от друго, но дори и след всичките тези години на Мълъровото присъствие сред тях, не се научиха, че и той е хищник. Представител на интелигентна раса очевидно не бе ловувал на тази планета поне от няколко милиона години и Мълър ги трепеше нощем, без да ги научи на нищо за човешката природа. Единствената му грижа в лова бе да удари от сигурно, добре проверено място, та докато се прицелва в жертвата си, да не стане сам жертва на някое по-опасно създание. С шпората на лявата си обувка пробва стената зад себе си, за да се убеди, че няма да се отвори и да го погълне. Бе твърда.

Добре. Мълър заотстъпва, докато гърбът му не докосна студения, гладък камък. Лявото му коляно се отпусна върху леко поддаващата настилка. Прицели се. Бе в безопасност. Можеше да изчака. Минаха може би три минути. Маса-детекторът продължаваше да пици — знак, че животното оставаше в рамките на стометровия обсег; от време на време, когато термалното излъчване нарастваше, пиценето му се усилваше. Мълър не бързаше. Намираще се в единия край на обширен площад, обрамчен с дъговидни стъклени прегради, и всичко, което би се появило иззад лъщящите полумесеци, щеше да бъде лесна плячка. Мълър тази вечер ловуваше в зона *E* на лабиринта — петия сектор, ако се брои от центъра му, един от най-опасните. Рядко преминаваше отвъд относително безопасната зона *D*, но някакъв дяволски подтик го накара тази вечер да влезе в зона *E*. След като успя да си проправи път в лабиринта, той никога повече не рискува да стъпи отново в зони *G* или *H*, а до зона *F* бе ходил само два пъти. В *E* идваше най-много пет пъти годишно.

Вдясно от него се появиха сливащите се очертания на някаква сянка, отразени от извитата стъклена стена. Воят на маса-детекторът достигна най-високия тон в спектъра си за животно от този размер. Най-малката луна — Атропос, която се носеше шеметно в небето, промени очертанията на сянката; те вече не се сливаха, сега едно черно петно се наложи върху други две. Сянката на зурла — Мълър бе сигурен в това. Миг по-късно видя жертвата си. Животното бе голямо колкото едро куче, със сива муцуна и жълтокафяво тяло, изгърбено и очевидно месоядно. През първите си няколко години тук Мълър избягваше да ловува месоядни — смяташе, че месото им няма да е вкусно. Предпочиташе местните еквиваленти на крави и овце — кротки копитни, които безгрижно скитаха из лабиринта и пасяха тревата из градинките. Чак когато му втръсна от тяхното приятно месо, се зае със зъбатите и остроноктести хищници, които се хранеха с тревопасните, и за негова изненада месото им се оказа отлично. Видя как животното излезе на площада. Дългата му муцуна потрепна. Мълър долови сумтенето, докато животното душеше. Ала миризмата на човека не означаваше за звяра нищо.

Уверено и достолепно, животното прекоси площада, ноктите му дращеха по гладката настилка. Мълър нагласи лъча си до размерите на игла и започна да се прицелва внимателно — ту в гърбицата му, ту в

задницата. Оръжието бе с приблизителен прицел и щеше да улучи автоматично, но Мълър винаги се прицелваше ръчно. Той и оръжието имаха различни цели — оръжието трябваше да убива, а Мълър — да се нахрани; винаги бе по-лесно сам да се прицели, отколкото да убеди оръжието, че мълнията в крехката, сочна гърбица ще го лиши от най-вкусното парче месо. В търсене на най-сигурната цел оръжието щеше да прониже гърбицата до гръбнака и да свали животното, докато Мълър предпочиташе по-прецизно изпълнение.

Прицели се на шест инча пред гърбицата: там, където гръбнакът навлиза в черепа. Един изстрел бе достатъчен. Животното се строполи тежко. Мълър отиде до него толкова бързо, колкото можеше да си позволи, като внимаваше при всяка своя стъпка. Сръчно отдели ненужното — крайници, глава, корем — и изрязва със спрей голям резен месо от гърбицата. Сетне отрязва и солидна пържола от задницата, върза двете парчета и ги метна на гръб. После се обърна и потърси зигзагообразния път — единствено безопасен към сърцевината на лабиринта. След по-малко от час можеше да се завърне в бърлогата си в сърцето на зона А.

Бе прекосил наполовина площада, когато чу непознат звук.

Спря и се обърна. Три малки клепоухи създания се бяха насочили към трупа, който бе оставил. Ала не дращането на лешоядите го бе сепнало. Нима лабиринтът му бе подготвил някоя нова дяволия? Звукът бе нисък, ръмжащ, върху него се наслои дрезгаво пулсиране в средните честоти, твърде дълго, за да бъде ревят на някое голямо животно. Това бе звук, който Мълър бе чувал и преди.

Не, това бе звук, който не бе чувал *тук* преди. Бе записан някъде в паметта му. Замисли трескаво. Звукът бе познат. Това двойно бумтене, бавно стихващо в далечината — какво бе то?

Прецени местоположението си. Звукът бе дошъл високо откъм дясното му рамо. Мълър погледна натам, но видя само триструйния водопад на вторичната стена на лабиринта, която се издигаше и издигаше, ред подир ред от кехлибар. А над стената? Видя осветеното от звездите небе: Маймуната, Жабата, Везните...

Мълър се сети за произхода на звука.

Кораб. Междувъзден кораб, който излиза от изкривеното пространство-време и преминава на йонен режим за приземяване. Бумтенето на изключвателите, вибрациите от намаляването на

скоростта, които разтърсваха града — това бе шум, който не бе чувал девет години, откакто бе започнало доброволното му изгнание на Лемнос. Значи ще си има посетители. Дали бяха случайни натрапници или го бяха проследили? Какво искаха? Облада го гняв. Бе му писнало от тях и от техния свят. Защо ли идваха да го безпокоят тук? Мълър стоеше стегнат, с разтворени крака. Част от съзнанието му винаги търсеше опасностите, дори докато гледаше яростно към евентуалната точка на приземяване на кораба. Не искаше да има никакво вземане-даване със Земята и с хората. Погледна сърдито бледата точка в окоото на Жабата, върху челото на Маймуната. Реши, че няма да се остави да стигнат до него.

Ще умрат в лабиринта, костите им ще се прибавят към струпваните с милиони години кости във външните коридори.

А ако успеят да влязат, така както бе успял той...

Е, тогава ще трябва да се преборят с него. И това няма да им се види никак приятно. Мълър се усмихна мрачно, намести месото на гърба си и вниманието му се насочи изцяло към проникването в лабиринта. Скоро се озова в зона С, където бе в безопасност. Достигна леговището си. Складира месото. Приготви вечерята си. Болката туптеше в черепа му. След девет години време вече не бе сам на този свят. Бяха нарушили уединението му. И Мълър отново се почувства предаден. Вече не искаше нищо друго от Земята, освен уединение; а оттам не бяха готови да му дадат дори и това. Но те ще страдат, ако се опитат да го наближат в лабиринта. Ако.

2.

Корабът излезе от изкривяването малко късно, почти в най-горните слоеве от атмосферата на Лемнос. На Чарлз Бордман това не му се понрави. Той изискваше от себе си максимално съвършенство и очакваше всички около него да са на същата висота. Особено пилотите.

Като прикри раздразнението си, Бордман включи екрана и стената на кабината му разцъфна с яркия образ на планетата под тях. Тук-там някое облаче се носеше над повърхността ѝ; през атмосферата ѝ се виждаше много ясно. В средата на широка равнина се издигаха няколко плавни възвишения, които се открояваха отчетливо дори и от неколкостотин километра височина. Бордман се обърна към младия мъж до себе си и рече:

— Ето, Нед. Лабиринтът на Лемнос. И Дик Мълър е в самата му сърцевина.

Нед Роулинс сви устни.

— Толкова голям? Сигурно е широк стотици километри!

— Това, което виждаш, са външните насипи. Самият лабиринт е заобиколен от концентрични кръгове землени насипи с височина пет метра и с външен диаметър почти хиляда километра. Но...

— Да, знам — прекъсна го Роулинс. И почти веднага се изчерви силно, с онази негова привлекателна невинност, която Бордман намираще за очарователна и възнамеряваше скоро да използва. — Извинявай, Чарлз, не исках да те прекъсна.

— Няма нищо. Какво искаше да попиташ?

— Онова тъмно петно зад външните стени — това ли е самият град?

Бордман кимна.

— Това е вътрешният лабиринт. Двайсет, трийсет километра в диаметър и един Бог знае само на колко е години. Там ще открием Мълър.

— Ако успеем да влезем.

— *Когато* успеем да влезем.

— Да. Да. Разбира се. *Когато* влезем — поправи се Роулинс и се изчерви отново. На лицето му цъфна бърза, искрена усмивка. — Няма как да не намерим входа, нали?

— Мълър го е намерил — рече тихо Бордман. — Той е там.

— Но той е първият, който е успял да проникне. Всички останали, които са се опитали, са се проваляли. Тъй че защо ние да сме...

— Онези, които са опитвали, не са много — рече Бордман. — А и не са били достатъчно добре екипирани. Ние ще успеем, Нед. Ще успеем. Успокой се сега, наслади се на приземяването.

Корабът зави към планетата — твърде бързо се снижава, помисли си Бордман, потиснат от напрежението при забавеното ускорение. Мразеше пътуванията, но най-силно ненавиждаше приземяванията. Не би могъл обаче да избегне това пътуване. Отпусна се назад върху пенопластовата люлка и изгаси екрана. Нед Роулинс бе все още прав, очите му светеха от вълнение. Колко е хубаво да си млад, помисли си Бордман, но не бе много сигурен дали му завижда или не. Момчето определено бе здраво и силно — и по-умно, отколкото понякога изглеждаше. Симпатичен момък, както биха рекли преди няколко века. Бордман не можеше да си спомни самият той някога да е бил такъв младеж. Имаше чувството, че винаги е бил около средната възраст — проницателен, пресметлив, добре организиран. Сега вече бе на осемдесет години, почти половината от живота бе зад гърба му, ала и в най-откровените си самовъзхвалявания не можеше да повярва, че личността му се е променила съществено, откак бе навършил двайсет години. Бе изучавал техниките, занаята да управлява хора; сега бе по-мъдър; но не бе по-различен в качествено отношение. Младият Нед Роулинс обаче щеше да е коренно различен човек след шейсетина години, малко от онова неопитно момче в съседната люлка ще е оцеляло. Бордман предполагаше, с известна тъга, че тази мисия ще е изпитанието, което ще избие невинността от Нед.

Когато корабът започна последните си маневри за приземяването, Бордман затвори очи. Усети как гравитацията впива нокти в остаряващата му плът. Надолу. Надолу. Надолу. Колко приземявания на различни планети бе извършил, отвратен от всички до едно? Животът на дипломата е неспокоен. Коледа на Марс, Рождество Христово на някой от световите в Центурион, летните

празници на някоя воняща планета от системата на Ригел, а сега пък — това пътуване, най-сложното от всички. Човек не е създаден да се стрелка по такъв начин от звезда към звезда, помисли си Бордман. Изгубил съм чувството си за Вселена. Казват, че това е най-богатият период от съществуването на човечеството; мисля обаче, че човек може да стане по-богат, ако опознае всеки атом от един-единствен златен остров в лазурното море, отколкото да прекара дните си, носейки се между различните светове.

Знаеше, че лицето му се е изкривило от гравитацията на Лемнос при приближаването на кораба към планетата. Около шията си имаше месести гънки, тук-там по тялото си бе натрупал излишни килограми, които му придаваха пухкав, изнежен вид. С малко усилия Бордман би могъл да придобие модния загладен вид на съвременен мъж; в неговата епоха човек на сто двацет и пет години можеше да изглежда като юноша, стига да поиска. Това би могло да се нарече и инвестиция: като излъжеш с външния си вид, подобряваш статуса си. Неговият бизнес бе да продава съвети на правителствата, а правителствата не обичаха да купуват съвети от хора с момчешки външен вид. През последните четирийсет години Бордман изглеждаше петдесет и петгодишен и очакваше да запази външността си на силен и енергичен мъж на средна възраст поне още половин век. По-нататък ще остави времето да си каже своето и ще навлезе в последния стадий на кариерата си. Ще има бяла коса и хлътнали бузи, характерни за мъж на осемдесет години, повече ще прилича на Нестор, отколкото на Одисей. В момента от професионална гледна точка бе по-добре да изглежда малко извън форма — досущ както изглеждаше сега.

Беше нисък, но тъй набит, че спокойно доминираше на заседателните маси. Могъщите му рамене, широките гърди и дългите ръце повече биха отивали на някой великан. Когато се изправеше, Бордман изглеждаше по-нисък от среден ръст, ала седнал внушаваше уважение. Той намери и това си качество за полезно и изобщо не възнамеряваше да го променя. Един много висок мъж е склонен да командва, вместо да убеждава, а Бордман никога не бе изпитвал желанието да командва. Той предпочиташе по-изтънчените ходове на властта. Един нисък мъж, който изглежда едър край заседателната маса, може да управлява империи. Бизнесът на империите се върти в седнало положение.

Видът му внушаваше властност: яки челюсти, масивен, макар и чип нос, твърди, но същевременно чувствени устни, плътни, рунтави вежди. Черни кичури коса се спускаха по огромното му чело, което би предизвикало възхита у неандерталците. Носеше косата си дълга и неподстригана. По пръстите му лъщяха три пръстена, единият — жироскоп от платина и рубини с тъмни инкрустации от Уран-238. Стилът му на обличане бе строг и консервативен, свеждаше се до тежки тъкани и едва ли не средновековни кройки. В други времена би изглеждал като склонен към светски изяви кардинал или амбициозен министър-председател; би заемал важно място в който и да е двор. И сега бе важна клечка. Цената на важността му обаче включваше и неприятностите от пътуванията. Скоро щеше да се приземи на чужда планета, където въздухът щеше да мирише другояче, гравитацията щеше да е малко по-силна, а слънцето — по-различно. Бордман се намръщи. Колко ли още щеше да продължи приземяването?

Погледна Нед Роулинс. Около двацет и две, двацет и тригодишен: олицетворение на наивната младост на човечеството. Но Бордман знаеше, че Нед бе достатъчно възрастен, за да е научил повече, отколкото подсказваше външността му. Висок, хубавец без намесата на козметичната хирургия; руса коса, сини очи, пълни, енергични устни, безупречни зъби. Бе син на теоретик в областта на комуникациите, вече покойник, един от най-близките приятели на Ричард Мълър. Бордман разчиташе тази връзка да ги отведе доста далеч в предстоящата схватка.

Роулинс попита:

— Не се ли чувстваш добре, Чарлз?

— Ще го преживея. Скоро ще кацнем.

— Кацането изглежда твърде бавно, нали?

— Остава още минута — отвърна Бордман.

Лицето на момчето изглеждаше почти незасегнато от силите, които му въздействаха. Лявата му буза бе леко отпусната надолу и това бе всичко. Странно бе подигравателното изражение върху гладкото му лице.

— Ето, вече кацаме — рече тихо Бордман и отново затвори очи.

Корабът преодоля последните метри до повърхността на планетата. Спирачните двигатели изключиха; дюзите на забавящите ускорението мотори изръмжаха за последно. Последва финалният

труден миг на раздрусването и най-сетне — „краката“ на кораба се заковаха стабилно, ревът на двигателите окончателно стихна. Стигнахме, помисли си Бордман. А сега — лабиринтът. А сега — господин Ричард Мълър. А сега — да видим дали е станал по-малко ужасен след изминалите девет години. Може би вече е като всички останали. Ако е така, Господ да ни е на помощ на всички, рече си Бордман.

3.

Нед Роулинс не бе пътувал много. Бе посещавал само пет други светове, като три от тях бяха в пределите на системата-майка. Когато беше десетгодишен, баща му го бе отвел на лятна екскурзия до Марс. Две години по-късно видя Венера и Меркурий. Като награда за завършването на училище, на шестнайсет години излезе извън Слънчевата система до Алфа Кентавър IV, а три години след това направи онова тъжно пътуване до системата на Ригел, за да прибере трупа на своя починал след нещастен случай баща.

Роулинс съзнаваше, че това не е кой знае какво постижение сега, когато чрез използването на изкривяването на пространството и времето пътуването от едно съзвездие до друго не бе по-трудно, отколкото да идеш от Европа до Австралия. Но той щеше да скита по-късно, когато започнат да му възлагат дипломатически мисии. Ако можеше да се вярва на Чарлз Бордман, радостта от пътуванията бързо се изпарявала и препускането из Вселената се превръщало просто в поредната неприятна задача. Роулинс отдаваше това мнение донякъде на умората на този мъж, почти четири пъти по-възрастен от самия него, но в същото време подозираше, че Бордман казва истината.

Но до умората бе още далеч. Точно сега Нед Роулинс за шести път през живота си крачеше из чужд свят и това му харесваше. Корабът се бе приземил върху обширната равнина, обкръжаваща лабиринта на Мълър; външните укрепления на самия лабиринт се намираха на стотина километра на югоизток. В тази част на Лемнос бе полунощ. На планетата имаше трийсетчасово денонощие и двайсетмесечна година; в това полукълбо бе ранна есен и беше хладно. Роулинс се отдалечи от кораба. Екипажът разтоварваше материалите, от които щеше да построи лагера им. Чарлз Бордман стоеше настрани, увит в дебела кожена дреха, потънал в дълбок размисъл, който Роулинс не смееше да наруши. Отношението му към Бордман бе смесица от страхопочитание и ужас. Знаеше, че той е стар, циничен негодник, но въпреки това не можеше да изпитва към него нищо друго, освен възхита. Роулинс бе сигурен, че Бордман е истински велик човек. Не

познаваше много като него. Може би баща му беше някога такъв. И Дик Мълър. Но Роулинс бе едва дванайсетгодишен, когато Мълър се забърка в отвратителната каша, която бе съсипала живота му. Е, рече си Роулинс, да познаваш трима такива мъже през живота си наистина бе чест. Искаше му се и неговата собствена кариера да бъде толкова впечатляваща, колкото тази на Бордман. Липсваше му разбира се лукавостта на Бордман, надяваше се никога да не я придобие. Но имаше други качества — своего рода душевно благородство, което липсваше на Бордман. И аз мога да бъда полезен по своему, мислеше си Роулинс, но се питаше дали това не бе наивна надежда.

Вдиша дълбоко чуждия въздух. Взря се в небето, обсипано с непознати звезди и потърси безуспешно някакви познати очертания. Леденият вятър метеше равнината. Тази планета изглеждаше изоставена, пуста, мъртва. Бе чел за Лемнос в училище: древна планета, напусната от непознатата извънземна цивилизация, безжизнена от хиляди векове. Нищо не напомняше за населявалите я създания, освен вкаменени кости и археологични останки. И лабиринтът. Смъртоносният им лабиринт обгръщаше един град на мъртвите, който изглеждаше недокоснат от времето.

Археолози бяха изследвали лабиринта от въздуха със сонди, но за свое най-голямо разочарование не бяха сполучили да намерят безопасен път през него. Първите десетина експедиции до Лемнос бяха неуспешни; всички, които навлизаха в лабиринта, загиваха — ставаха жертви на скрити капани, коварно разположени във външните му зони. Последният опит да се влезе в него бе направен преди около петдесет години. Но ето че Ричард Мълър бе дошъл тук в търсене на място, където да се скрие от човечеството, и някакси бе налучкал пътя.

Роулинс се питаше дали ще успеят да влязат в контакт с Мълър. Питаше се също така колцина от мъжете, с които бе пътувал насам, ще загинат, преди да навлязат в лабиринта. Не поставяше под съмнение собственото си оцеляване. На неговата възраст смъртта бе нещо, което се случва единствено на другите хора. Но само след дни някои от хората, които сега се трудеха по изграждането на лагера, щяха да бъдат мъртви.

Докато си мислеше всичко това, иззад пясъчно хълмче недалеч от него се появи някакво животно. Роулинс огледа извънземния звяр с любопитство. Напомняше донякъде голяма котка, но ноктите му не се

прибираха, а устата му бе пълна със зеленикави остри зъби. Ярки ивици по стройните хълбоци му придаваха крещящ вид. Роулинс не виждаше какъв смисъл може да има ярката окраска за един хищник, освен ако не служеше като примамка.

Животното приближи на около десетина метра от Роулинс, погледна го без признаци на истински интерес, сетне се обърна грациозно и затича в тръс към кораба. Странната хубост, сила и заплаха, които животното излъчваше, представляваха привлекателно съчетание.

Сега то се приближи към Бордман, който извади оръжие.

— Не! — спонтанно изкрещя Роулинс. — Не го убивай, Чарлз! То иска само да ни огледа и...

Бордман стреля.

Животното подскочи, потрепери във въздуха и падна по гръб с вирнати лапи. Смаян от изненада, Роулинс се втурна към него. Нямаше никаква необходимост от това убийство, помисли си той. Животното просто разузнаваше. Каква мръсотия само!

Не се стърпя и рече:

— Не можеше ли да почакаш малко, Чарлз? Може би то само щеше да си тръгне! Защо...

Бордман се усмихна. Даде знак на човек от екипажа, който напръска падналото животно със спрей. То се размърда замаяно, когато онзи го помъкна към кораба.

Бордман рече тихо:

— Аз само го упоих, Нед. Ще компенсирате част от разходите по това пътуване за сметка на федералната зоологическа градина. Нима си помисли, че мога да убивам с такава лекота?

Роулинс изведнъж се почувства глупав и дребнав.

— Ами, всъщност не. Това е...

— Забрави го. Не, не го забравяй. Не забравяй нищо. Вземи си поука от това: събирай всички факти, преди да изречеш някоя глупост.

— Но ако бях изчакал и ти наистина го бе убил...

— Тогава щеше да научиш нещо грозно за мен с цената на едно убито животно. Щеше да се сдобиеш с ценния факт, че съм склонен да убивам, когато ме провокира нещо непознато с остри зъби. А вместо всичко това ти само вдигна олелия. Викът ти щеше да е безполезен, ако имах намерението да убивам. Можеше най-много да попречи да се

прицеля добре, след което щях да бъда оставен на благоволенieto на едно разярено ранено животно. Тъй че бѣди търпелив, Нед. Понякога е по-добре да оставиш нещата да се развият докрай, вместо да реагираш прибързано. — Бордман му намигна. — Обиждам ли те, Нед? Да не би да те карам да се чувстваш като идиот с тази моя малка лекция?

— Разбира се, че не, Чарлз. Не бих се правил, че нямам какво още да науча.

— И си склонен да го научиш от мен, въпреки че съм непоносим стар мошеник?

— Чарлз, аз...

— Извинявай, Нед. Не биваше да те дразня. Ти беше прав, като се опита да ме спреш да не убивам животното. Не е твоя вината, че не си разбрал какви са намеренията ми. На твое място и аз бих реагирал по същия начин.

— Искаш да кажеш, че не биваше да изчакам и да преоценя всички факти, когато извади оръжието? — попита слисан Роулинс.

— Може би не.

— Противоречиш си, Чарлз.

— Мога да си позволя да бъда непоследователен — рече Бордман. — Това е капиталът ми в занаята. — Засмя се от сърце. — Наспи се хубаво тази нощ. Утре ще прелетим над лабиринта и ще го картираме, а сетне ще почнем да пращаме хора в него. Надявам се до седмица да можем да разговаряме с Мълър.

— Смяташ ли, че ще склони да ни сътрудничи?

По и без това мрачното лице на Бордман пробяга сянка.

— Отпърво — не. Дотолкова е изпълнен с огорчение, че ще лее само отрова. В крайна сметка ние го изпратихме в това изгнание. Тогава защо ще иска сега да помогне на Земята? Но той ще склони, Нед, защото в същината си е човек на честта, а това е нещо, което никога не се променя, независимо колко си болен, самотен и измъчен. Дори и омразата не е в състояние да разяде истинската чест. Знаеш го добре, Нед, защото сам си такъв тип човек. Дори и аз съм по моему такъв. Човек на честта. Ще работим върху Мълър. Ще го накараме да излезе от този проклет лабиринт и да ни помогне.

— Надявам се да си прав, Чарлз — рече колебливо Роулинс. — А как ще ни се отрази сблъсъкът с него? Имам предвид болестта му, начина, по който въздейства върху околните...

— Ще бъде лошо. Много лошо.

— Ти си се срещал с него, нали, след като се е променил?

— Да. Многократно.

Роулинс рече:

— Наистина не мога да си представя какво е да стоиш до някого и да усещаш как цялата му душа те залива. Точно това става, когато човек е в близост до Мълър, нали?

— Все едно влизаш във вана с киселина — отвърна мрачно Бордман. — Можеш да свикнеш, но никога няма да ти хареса. Усещаш кожата си като пламнала. Грозотата, ужасите, алчността, гаденето — те бликат от него като фонтан мръсотия.

— А в същото време Мълър е човек на честта... един почтен човек.

— Беше, да. — Бордман погледна към далечния лабиринт. — И слава Богу. Но това е една отрезвяваща мисъл, нали, Нед? Щом съзнанието на един първокласен мъж като Дик Мълър е пълно с всичкия този боклук, какво мислиш се съдържа в умовете на обикновените хора? Смазаните хорица със скапания им живот? Прати им такова проклятие като на Мълър и те ще се превърнат в излъчватели, чийто огън би могъл да изгори всяко съзнание на светлинни години разстояние.

— Но Мълър цели девет години се е пържил в своето нещастие — рече Роулинс. — Ами ако сега е невъзможно човек да приближи до него? Ами ако излъчването му е толкова силно, че да не можем да го понесем?

— Ще го понесем — отвърна Бордман.

ВТОРА ГЛАВА

1.

В лабиринта Мълър обмисляше положението и преценяваше възможностите си. На млечнозеления зрителен екран можеше да види кораба и пластмасовите куполи, които изникнаха край него, както и дребните фигурки на хората, които щъкаха около тях. Искаше му се да знае как да настрои фино екрана — образите, които получаваше, бяха силно разфокусирани. Ала в същото време се смяташе за късметлия, че изобщо разполагаше с този екран. Много от старинните уреди в този град отдавна бяха станали безполезни поради повредата на някоя важна част. Но пък и учудващо голям брой бяха издържали невредими хилядолетия за чест и слава на онези, които ги бяха направили; Мълър обаче бе успял да отгатне предназначението само на някои, а и не можеше да работи пълноценно с тях.

Гледаше размазаните фигури на съплеменниците си земяни, които се трудеха усърдно, и се питаше какво ли ново мъчение са му приготвили.

Когато избяга от Земята, се опита да не оставя никакви следи за местонахождението си. Бе пристигнал тук с нает кораб, като подаде фалшив план за полета в посока Сигма Дракон. По време на полета в изкривеното пространство и време, разбира се, трябваше да мине покрай шест наблюдателни станции; подаде им обаче симулирани данни за полета, внимателно подготвени, за да объркат следите му колкото е възможно повече.

Една рутинна сравнителна проверка при всички наблюдателни станции би разкрила, че съобщаваните последователно данни за местоположението му са пълна глупост, ала той бе рискувал с надеждата, че ще успее да приключи полета и да изчезне, преди да бъде направена редовната проверка. Очевидно рискът се бе оправдал, тъй като подире му не полетя нито един кораб-прехващач.

След като излезе от изкривеното пространство и време в близост до Лемнос, той извърши една последна заблуждаваща маневра, като остави кораба си в орбита и кацна с приземяваща капсула. Предварително програмирана разрушаваща бомба взриви кораба на

късчета, които поеха по най-различни орбити из Вселената. Единствено свръхкомпютър би могъл да свърже тези частици с първоизточника им! Бомбата бе проектирана да създаде петдесет фалшиви вектора на квадратен метър от експлозивна площ, сигурна гаранция, че никой не би могъл да намери следите в реално обозримо време. А Мълър се нуждаеше от съвсем ограничено време — примерно шейсет години. Когато напусна Земята, приближаваше шейсетте. При нормални обстоятелства би могъл да очаква поне още век бурен живот; ала лишен от медицинско обслужване, лекувайки се сам с един евтин диагностат, щеше да е късметлия, ако стигнеше и до сто и десет — сто и двайсет годишна възраст. Шейсет години самота и спокойна смърт в уединение — това бе всичко, което желаше. Уединението му обаче бе нарушено само след девет години.

Наистина ли го бяха проследили по някакъв начин?

Мълър реши, че сигурно не е така. От една страна, той бе взел всички предохранителни мерки. От друга, нямаха причини да го проследяват. Не бе беглец, който трябва да бъде върнат и предаден на правосъдието. Бе просто човек, сполетян от ужасно бедствие — отвратителен в очите на смъртните си сънародници и без съмнение Земята е изпитала облекчение, че се е отървала от него. Бе срам и укор за хората, източник на угризения и печал — остен, който бодеше планетарната съвест. Най-хубавото нещо, което би могъл да направи за своя род, бе да го освободи от присъствието си и той го стори толкова старателно, колкото може. Едва ли биха си дали труда да тръгнат да търсят човек, толкова отвратителен за тях.

Кои тогава бяха натрапниците?

Предположи, че са археолози. Руините на града на Лемнос все още притежаваха магнетична, фатална омая за тях, а и за всички други. Мълър се надяваше опасностите на лабиринта да продължат да държат хората настрана. Той бе открит преди около век, но до пристигането му на Лемнос бе изминал дълъг период, през който планетата бе избягвана. И то поради съществени причини: Мълър многократно бе виждал труповете на онези, които са се опитвали и не са успели да навлязат в лабиринта. Той самият бе дошъл тук, воден донякъде от самоубийственото желание да се присъедини към списъка на жертвите; донякъде — от непреодолимото любопитство да влезе и да разгадае тайната на лабиринта, и отчасти — от съзнанието, че ако съумее да

проникне в него, уединението му няма да бъде обект на много атаки. Ето че сега той бе вътре, но натрапниците все пак се появиха.

Няма да успеят да влязат, рече си Мълър.

Уютно настанил се в сърцевината на лабиринта, имаше под своя власт достатъчно сензорни устройства, чрез които да следи, макар и бегло, движението на всички живи същества отвън. Така можеше да наблюдава скитането на животните, които ловуваше, както и на прекалено едрите и представляващи заплаха зверове, от зона в зона. До известна степен можеше да управлява капаните на лабиринта, които при нормални обстоятелства бяха пасивни, но при други условия можеха да се използват и за атака срещу евентуален противник. Неведнъж Мълър бе хвърлял хищници със слонски размери в подземни ями, при опитите им да навлязат в зона *D*. Питаше се дали би могъл да използва тези устройства и срещу човешки същества, ако проникнат дотам, ала не можеше да намери отговор. Всъщност не мразеше своя род; просто предпочиташе да бъде оставен на мира — в състояние, което минаваше за покой.

Огледа екраните. Намираше се в шестоъгълна клетка — очевидно едно от жилищните помещения във вътрешния град, — в която имаше стена със зрителни екрани. Изгуби повече от година, докато разбере коя част от лабиринта отговаря на образите върху екраните; но чрез търпеливо поставяне на маркери бе превърнал мъжделивите изображения в бляскава реалност. Шестте долни екрана по протежение на стената показваха картина от зоните от *A* до *F*; камерите се въртяха в дъга от 180 градуса и така скритите им тайнствени очи контролираха целия район около всеки от входовете на зоните. Тъй като във всяка зона можеше да се влезе безопасно само през един вход, а всички останали бяха смъртоносни, екраните даваха на Мълър възможността да наблюдава придвижването на който и да е натрапник. Нямаше никакво значение какво става на фалшивите входове. Онези, които упорстваха да минат през тях, щяха да загинат.

Екраните от седем до десет на горния ред, предаваха изображения от зони *G* и *H* — най-външните, най-големите и най-опасни зони на лабиринта. Мълър не искаше да си прави труда да се връща към тези зони, за да проверява теорията си на практика; доволен бе, че екраните предаваха изображения от външните зони, а и не си струваше отново да рискува, за да открие къде бяха монтирани

камерите. Що се отнася до единайсетия и дванайсетия екран, те явно показваха картина от равнината извън лабиринта — равнината, заета сега от новопристигналия от Земята космически кораб.

Малко от другите устройства, останали от древните строители на лабиринта, имаха информативна стойност. Върху платформа на централния градски площад, защитен от кристален свод, бе поставен камък с цвета на рубин, в чиято вътрешност някакъв механизъм цъкаше и пулсираше, досущ като сложен obturator. Мълър подозираше, че това бе някакъв вид часовник, настроен на ядрено трептене, който излъчва единиците време, използвани от строителите му. От време на време камъкът се променяше за малко: повърхността му се замъгляваше, потъмняваше до синьо, дори и до черно, въртеше се върху основата си. Внимателните наблюдения на Мълър още не му бяха обяснили смисъла на тези промени. Дори не можеше да подложи на анализ периодичността им. Промените не бяха случайни, ала моделът, който следваха, бе извън възможностите му да ги разбере.

В осемте ъгъла на площада се намираха метални колони, които плавно се изостряха до около седем метра височина. По време на годишния цикъл тези клинове се въртяха — по всичко личеше, че бяха календари, движени от някакви скрити лагери. Мълър бе установил, че правят по един пълен кръг на всяко от трийсетмесечните завъртания на Лемнос около мрачното му оранжево слънце; предполагаше обаче, че има и по-дълбока причина за съществуването на тези блестящи пилони. Търсенето на тази причина заемаше голяма част от времето му.

По улиците на зона А се намираха елегантно подредени клетки с решетки, чийто пръти бяха издялани от прилична на алабастр скала. Мълър не виждаше по какъв начин тези клетки могат да бъдат отворени; ала на два пъти през годините, които бе прекарал тук, след ставане от сън бе намерил прътите потънали в каменната настилка, а самите клетки — широко зейнали. Първия път бяха останали отворени в продължение на три дни; сетне прътите се бяха върнали по местата си, докато той спеше — плъзнали се бяха, без да личи, че изобщо са се отделяли от самите клетки. Когато няколко години по-късно клетките отново се отвориха, Мълър ги наблюдава непрекъснато, за да открие тайната на механизма им. Ала на четвъртата нощ задряма, колкото да изпусне отново затварянето им.

Не по-малко мистериозен бе и акведуктът. По цялото протежение на зона В минаваше затворен водопровод, може би от оникс, с четвъртити кранове на всеки петдесет метра. Когато под крана се поставеше какъвто и да е съд, дори и свита шепа, от него протичаше чиста вода. Мълър се бе опитал да бръкне с пръст в един от крановете, но не бе открил никакво отворстие, дори когато водата течеше от него; сякаш течността се процеждаше през някаква пропусклива каменна тапа и Мълър трудно можеше да приеме това. Водата обаче му бе добре дошла.

Бе удивен колко добре се е запазил градът. От останките и от скелетите, намерени на Лемнос извън лабиринта, археолозите бяха заключили, че там не е съществувал интелигентен живот от над милион години — може би пет или шест милиона. Мълър бе само любител археолог, но имаше достатъчно практически опит, за да знае какъв е ефектът на изминалото време. Вкаменелостите в равнината бяха определено древни, а стратификацията на външните стени на града показваше, че лабиринтът е съвременник на тези вкаменелости.

И въпреки това градът, построен навярно преди еволюцията на човека на Земята, изглеждаше недокоснат от времето. Сухият климат би могъл отчасти да е причина за това — тук нямаше бури, а от пристигането на Мълър не бе валил дъжд. Ала вятърът и носеният от него пясък можеха за милиони години да изровят стените и настилките. Нямаше обаче и следа от това. Нито пък по откритите улици на града се събираше пясък. Мълър знаеше защо бе така. Скрити помпи изсмукваха всички боклуци и поддържаха съвършена чистота. Бе вземал шепи пръст от градинките и я пръскаше тук и там. Само след минути бучиците се плъзваха по полираните настилки и изчезваха в цепнатини, които се отваряха само за малко в основата на сградите, след което отново се затваряха.

Очевидно под града се намираше мрежа от някаква невъобразима машинария — вечни поддържащи устройства, които пазеха града от зъбите на времето. Мълър обаче още не бе успял да се добере до тази мрежа; тя изглеждаше непроницаема във всяко отношение. Бе копал с импровизирани инструменти в градинските площи, надявайки се по този начин да стигне до подземния град, ала макар веднъж да изкопа яма, дълбока повече от четири метра и друга, дори още по-дълбока, не намери нищо, освен пръст. Там някъде обаче

трябваше да са скритите пазители — инструментите, които управляваха наблюдателните екрани, метяха улиците, поправяха зидарията и контролираха смъртоносните капани, осеяли външните зони на лабиринта.

Трудно бе да си представи човек расата, която е могла да построи такъв град — град, проектиран да издържи милиони години. Още по трудно бе да си представи как е могла да изчезне. Ако се приемеше, че вкаменелостите, открити в гробищата извън стените, са принадлежали на строителите на града — а това не бе непременно сигурно предположение, — можеше да се заключи, че този град е бил издигнат от яки хуманоиди, високи около метър и половина, с огромен гръден кош и широки рамене, с дълги и изкусни пръсти — по осем на всяка ръка, и къси двуставни крака.

Те бяха изчезнали от познатите светове на Вселената и нищо подобно на тях не бе открито в която и да е друга система; може би се бяха оттеглили в някоя далечна галактика, все още непосетена от човека. Или пък, навярно, са били от раса, която не е пътувала в космоса, а се е развила и е загинала тук, на Лемнос, като е оставила града като свой единствен паметник.

В останалата част от планетата липсваха следи от заселване, макар да бяха открити малки гробища, разположени в кръг около лабиринта на хиляда километра от него. Може би с годините ерозията бе унищожила всичките им градове освен този. А може пък този, в който биха могли да живеят един милион души, да е бил единственият им град. Нямаше никакви улики за тяхното изчезване. Дяволската изобретателност, с която бе изграден лабиринтът, подсказваше, че в последните си дни те са били притиснати от врагове и са се оттеглили в коварната си крепост; ала Мълър знаеше, че и тази хипотеза бе твърде умозрителна. От видяното и наученото бе почти сигурен, че лабиринтът представлява не друго, а изблик на културна параноя и няма никаква връзка с реалното съществуване на външна заплаха.

Дали не са били нападнати от същества, за които лабиринтът не е представлявал никакъв проблем, и които са ги изклали по собствените им лъскави улици, а механичните стражи после са почистили костите? Нямаше как да се разбере. Бяха изчезнали. Когато влезе в града им, Мълър го намери стихнал, пуст, сякаш никога не бе приютявал живот; автоматизиран град, безплоден и безупречен. Населяваха го само

животни. Те бяха разполагали с милиони години, за да намерят пътя си сред лабиринта и да го завладеят. Мълър бе преброил около две дузини бозайници с всякакви размери: от големината на плъх до слонообразни. Имаше тревопасни, които похрупваха из градските градини, и хищници, които се хранеха с тревопасните — екологичното равновесие изглеждаше съвършено. Градът в лабиринта приличаше на Исаевия Вавилон: дивите зверове на пустинята ще се разполагат там; и къщите ще са пълни с жалки създания; и бухали ще има, и сатири ще танцуват в него.^[1]

Градът сега бе негов и той разполагаше с остатъка от живота си, за да проучва загадките му.

И други бяха идвали тук, като не всички от тях са били хора. Докато проникваше в лабиринта, Мълър имаше възможността да види онези, които не бяха сполучили да изминат целия път. Забеляза двайсетина човешки скелета в зони *H*, *G* и *F*. Трима мъже бяха успели да стигнат до зона *E*; онова обаче, което привлече вниманието му, бе сбирката от кости на извънземни. В зони *H* и *G* откри останките на огромни, драконообразни създания, все още облечени в изтлели космически костюми. Някой ден, ако любопитството надделееше над страха, той би могъл да се върне, за да ги разгледа повторно. По-близо до центъра имаше останки от други форми на живот, повечето хуманоиди, но отличаващи се от стандартните форми. Мълър не можеше да прецени преди колко време бяха идвали тук; нима скелетите можеха да издържат повече от няколко века, дори и при този сух климат? Този галактически боклук бе отрезвяващо напомняне за нещо, което Мълър вече добре знаеше: че въпреки опита, натрупан от хората през първите два века на пътувания извън Слънчевата система, в която не бе открита нито една интелигентна извънземна раса, Вселената бе пълна с други форми на живот и рано или късно човек щеше да се срещне с тях. Гробницата на Лемнос съдържаше останки от поне десетина различни раси. Ласкаеше се, че очевидно само той, единствен, бе стигнал до сърцето на лабиринта; ала не му ставаше весело, като си мислеше за разнообразието от хора във Вселената. Той вече си бе взел своето от галактиките.

В продължение на няколко години не му направи впечатление странният факт, че намира купчините кости. Знаеше, че механизмите на града чистеха безпощадно, премахваха всичко — от бучка пръст до

костите на животните, с които той се хранеше. А на скелетите на евентуалните нашественици в лабиринта им бе позволено да си останат по местата. На какво се дължеше това пренебрегване на чистотата? Защо се отстраняваше трупът на попадналия в мощен капан звяр с големината на слон, а си лежах на неприбрани останките на мъртъв дракон, убит от същия този капан? Защото драконът е носел защитно облекло и поради тази причина е бил преценен за интелигентен? Мълър се бе досетил, че труповете на разумните същества бяха оставени нарочно.

Като предупреждение. *Ти, който прекрчваш този праг, надежда всяка остави.*

Скелетите бяха част от психологическата война, водена срещу всички нашественици в този безсмислен, безсмъртен, дяволски град. Те напомняха за опасностите, които дебнеха навсякъде. Мълър не знаеше как пазителите правеха разлика между труповете, които трябва да оставят на местата им, и тези, които следва да бъдат премахнати; но бе убеден, че определено правеха тази разлика.

Погледна екраните. Видя малките фигурки, които щъкаха около кораба в равнината.

Нека дойдат, помисли си той. Градът не е вземал жертва от години. Аз ще се погрижа за тях. Тук съм в безопасност. Знаеше освен това, че дори и да успеят по някакво чудо да стигнат до него, нямаше да останат задълго. Неговото собствено, особено заболяване щеше да ги прогони. Може би щяха да са достатъчно умни да победят лабиринта, но не биха могли да понесат нещастията, което превръщаше Ричард Мълър в непоносим за собствения му род.

— Махайте се — рече на глас Мълър.

Чу ръмженето на двигатели и излезе от обиталището си, за да види сянката, която прекоси площада. Обследваха лабиринта от въздуха. Бързо се прибра вътре, след което се усмихна на собствения си импулс да се скрие. Можеха разбира се да го открият където и да се намираше. Екраните щяха да им съобщят, че лабиринтът се обитава от човешко същество. Сетне, естествено, щяха изненадани да се опитат да установят контакт с него, макар и да не знаеха самоличността му. А след това...

Мълър се вцепени, когато у него пламна неочаквано, непреодолимо желание. Да ги допусне до себе си. Да говори отново с

хора. Да наруши изолацията си.

Той *искаше* те да дойдат тук.

Само за малко. След моментната слабост, породена от самотата, дойде завръщането към разума — смразяващата истина за това, какво щеше да се случи, ако се срещне отново със своя род. Не, рече си той. Дръж се настрани! Или умри в лабиринта. Стой настрани. Стой настрани. Стой настрани.

---

[1] Перифраза на библейски текст: Пророк Исаия, 13:21-22. Б.пр. ↑

2.

— Ето, точно там, долу — рече Бордман. — Там би трябвало да е, а, Нед? Виждаш червеното сияние на екрана. Приемаме данни за подходяща маса, плътност, всичко е точно. Един жив човек и това трябва да е Мълър.

— В сърцето на лабиринта — рече Роулинс. — Значи той наистина е успял!

— Успял е някакси.

Бордман се взря в екрана. От няколко километра височина структурата на вътрешния град се виждаше ясно. Различаваше осем добре разграничаващи се зони, всяка със свой характерен архитектурен стил; площадите и булевардите; стените под ъгъл; преплитащите се улици, които се виеха в замайващи чуждоземски модели. Зоните бяха концентрични, разгръщаха се във ветрило от широкия площад в центъра на лабиринта, а маса-детекторът на разузнавателния апарат засече Мълър сред ниски сгради, разположени в източна посока, току до площада. Бордман обаче не успя да открие никакви видими проходи, свързващи зоните една с друга. Имаше безброй задънени алеи, ала истински път не се открояваше дори и от въздуха; какво ли пък ще е да се опиташ да проникнеш пешком?

Бордман знаеше, че бе почти невъзможно. В основните бази данни на кораба се съдържаха описания за първите изследователи, които се бяха опитали и не бяха успели. Бордман бе взел със себе си и най-малката информация относно проникването в лабиринта, ала нищо в нея не бе окуражаващо, освен този изумителен, но неопровержим факт, че Ричард Мълър бе успял да влезе в него.

Роулинс се обади:

— Знам, че онова, което ще кажа, ще ти се стори наивно, Чарлз. Но защо просто не се спуснем и не кацнем в средата на централния площад?

— Нека ти покажа — отвърна Бордман.

Изрече някаква команда. Робот-дрон се отдели от корема на апарата и проряза небето. Бордман и Роулинс проследиха полета на

скучносивата метална ракета, докато стигна само на двайсетина метра от покривите на сградите. През фасетния обектив на дрона получиха ясна картина на града, която разкриваше заплетеното устройство на голяма част от каменния градеж. Изведнъж дронът-сонда изчезна. Блесна до бяло, появи се облаче зеленикав дим — и от него не остана нищо друго.

Бордман кимна.

— Нищо не се е променило. Все още цялото това нещо е обгърнато от защитно поле. То изпарява всичко, което се опита да навлезе.

— Значи дори и ако птица приближи прекалено...

— На Лемнос няма птици.

— Тогава дъждовни капки. Каквото и да падне върху града...

— На Лемнос не вали — рече кисело Бордман. — Поне не и на този континент. Полето държи настрана единствено чужди натрапници. Познато ни е още от първата експедиция. Неколцина храбреци откриха това с цената на живота си.

— Не опитаха ли първо с дрон-сонди?

Бордман се усмихна:

— Когато намериш мъртъв град в средата на пустиня, нима ще очакваш да хвъркнеш във въздуха, ако се приземиш в него? Това е простима грешка — само че Лемнос не прощава грешки.

Той даде знак и апаратът се спусна по-ниско, следвайки за известно време извивката на външните стени. Сетне се издигна и закръжи над сърцето на града, за да се направят снимки. Слънцето с необичаен цвят се отразяваше от огледална зала. Бордман усети в гърдите си натрупаната умора. Прелетяха отново и отново над града, следвайки предварително програмиран шаблон, а той откри, че изпитваше непреодолимо желание сноп внезапна светлина от онези огледала да ги изпепели при следващото им прелитане и да го освободи от тази му задача. Бе изгубил вкус към търпеливата работа, а прекалено много подробности стояха между него и целта му там, долу. Казват, че нетърпението е характерно за младостта, че старите хора могат изкусно да изплитат паяжината си и да планират интригите си на спокойствие, ала Бордман усети някакво силно желание да приключи бързо тази работа. Да изпрати дрон, който да пробие с гъсениците си лабиринта, да залови Мълър и да го измъкне навън. Да му съобщи

какво се иска от него и да го принуди да се съгласи да го направи. Сетне да отлети към Земята — бързо, бързо. Това му настроение премина. Бордман отново се почувства хитър, лукав.

Капитан Хостийн, който щеше да ръководи същинския опит за проникване, дойде при тях в задната част на апарата. Хостийн бе нисък, набит мъж с плосък нос и бакъреночервен тен; носеше униформата си така, сякаш всеки миг щеше да се свлече от лявото му рамо. Ала Бордман знаеше, че бе добър мъж, готов да пожертва десетки от хората си, включително и себе си, за да се влезе в лабиринта.

Хостийн хвърли поглед към екрана, сетне — към лицето на Бордман и запита:

— Научихте ли нещо?

— Нищо ново. Трудна работа.

— Искате ли да се приземим?

— Бихме могли — рече Бордман. Погледна към Роулинс. — Освен ако няма нещо, което би искал да провериш, Нед?

— Аз ли? О, не, не. Въпросът е... ами, мисля си дали изобщо се налага да влизаме в лабиринта. Искам да кажа, че ако можем някак да подмамим Мълър навън, да разговаряме с него извън града...

— Не.

— Няма ли да стане?

— Не — рече натъртено Бордман. — Първо, Мълър няма да излезе, ако го помолим. Той е мизантроп. Забрави ли? Той се е погребал там, за да избяга от човечеството. Защо ще иска да общува с нас? Второ, не можем да го поканим навън, без да му кажем прекалено много за онова, което искаме от него. В тази работа, Нед, ще е необходимо да пазим стратегическите си ресурси, а не да ги издадем при първия си ход.

— Не разбирам какво искаш да кажеш.

Бордман търпеливо рече:

— Да предположим, че използваме твоя подход. Какво ще кажеш на Мълър, за да го накараш да излезе?

— Ами, нали затова сме дошли от Земята, да го помолим да ни помогне във време на криза, обхванала цялата система. Че сме се сблъскали с извънземни същества, с които не сме в състояние да общуваме, че е абсолютно необходимо да се свържем спешно с тях и

че само той може да постигне това. Ние... — Роулинс спря, сякаш бе усетил идиотския смисъл на думите си. Бузите му поруменяха. Продължи с дрезгав глас: — Мълър няма да даде и пет пари за тези доводи, нали?

— Няма, Нед. Някога Земята го прати на среща с извънземни и точно те го съсипаха. Той няма да иска да опита отново.

— Тогава как ще го накараме да ни помогне?

— Като заложим на чувството му за чест. Но в момента не говорим за това. Обсъждаме как да го извадим от убежището му. Ти предлагаш да монтираме говорител и да му кажем какво точно искаме от него, а сетне да го чакаме да доприпка и да ни се моли да го оставим да направи всичко, каквото може за Земята. Така ли?

— Ами, май да.

— Но това няма да свърши работа. Ето защо се налага да влезем сами в лабиринта, да спечелим доверието на Мълър, да го убедим да ни сътрудничи. А за да го постигнем, ще трябва да пазим мълчание за истинската ситуация, докато не разпръснем подозренията му.

Върху лицето на Роулинс се изписа сянка на зародило се предчувствие.

— И какво ще му кажем тогава, Чарлз?

— Не *ние*. Ти.

— Какво тогава ще му кажа аз?

Бордман въздъхна:

— Лъжи, Нед. Купища лъжи.

3.

Бяха дошли добре екипирани, за да решат проблема с лабиринта. Мозъкът на кораба бе, разбира се, първокласен компютър, в който бяха заложили подробностите от всички предишни земни опити да се навлезе в града. Освен от един и за съжаление той бе единственият успешен. Ала архивите за предишните провали също бяха от полза. Базата данни на кораба имаше множество подвижни „ръце“: летящи и наземни дрони-сонди, шпионски „очи“, комплект от сензори и още, и още. Преди да рискуват човешки живот в лабиринта, Бордман и Хостийн щяха да опитат с целия си механичен арсенал. Механичните устройства можеха да се пожертват — на кораба имаше достатъчно документация и всички унищожени устройства лесно можеха да бъдат заместени с нови. Но щеше да дойде момент, когато дроните-сонди ще трябва да отстъпят мястото си на хората; целта бе да се събере възможно най-много информация, която хората да използват.

Никога досега не бяха правени опити да се пробие лабиринтът по такъв начин. Ранните изследователи просто влизаха в него и загиваха. Техните следовници знаеха достатъчно, за да избегнат очевидните капани и до известна степен бяха подпомогнати от добри сензорни устройства, но това щеше да е първият опит да се направи детайлно проучване, преди някой да пристъпи вътре. Никой не хранеше прекалени илюзии, че техниката сама ще им осигури безпрепятствен път, но това бе най-добрият подход към проблема.

Полетите през първия ден дадоха на всички добра визуална представа за лабиринта. Казано най-точно, изобщо не бе необходимо да се издигат във въздуха; можеха да следят големите екрани, удобно разположили се в лагера, и пак да получат прилична картина за устройството му, тоест можеха да оставят летящите сонди да свършат цялата работа. Но Бордман бе настоял да летят. Умът регистрира нещата по един начин, когато възприема видяното от екран, и по друг — когато сензорните впечатления те заливат направо от източника. Сега те всички бяха видели града от въздуха, бяха разбрали какво

пазителите на лабиринта могат да сторят с дрон-сонда, която опитва да пробие защитното поле, обгърнало лабиринта.

Роулинс подхвърли идеята за възможността някъде в защитното поле да има нулева точка. В късния следобед провериха идеята, като натовариха сонда с метални сачми и я стационарираха на петдесет метра над най-високата точка на лабиринта. „Очите“ на скенерите регистрираха всяко действие, след като сондата бавно се завърташе и изплюваше над града едно по едно топчета върху предварително определени площи от по един квадратен метър. Още с падането си всяко от тях се превръщаше в пепел. Успяха да изчислят, че дебелината на защитното поле варира в зависимост от разстоянието до центъра на лабиринта. Над вътрешните зони изтъняваше докъм два метра, далеч по-дебел бе защитният слой около външните граници — така се оформяше невидима шапка над града. Нулеви точки обаче нямаше; полето бе цялостно. Хостийн провери предположението дали полето ще се претовари, ако с топчетата се атакуват едновременно всички изпробвани квадрати. То се справи с всички от тях, като произведе единствен пламък над града.

С цената на няколко сонди-къртици откриха, че да се влезе в града през тунел бе също тъй невъзможно. Къртиците се заравяха в грубата пясъчлива почва извън външните стени, сетне си проправяха път на петдесет метра дълбочина и когато се озоваваха под лабиринта, тръгнаха отново нагоре. Всички бяха разрушени от защитното поле още на двайсет метра под земята; опитите да се излезе в самата основа на укрепленията също пропаднаха — полето очевидно обгръщаше града отвсякъде.

Един от енергетиците предложи да се монтира интерферентен пилон, с който да се изчерпи енергията на полето. Не се получи нищо. Стометровият пилон изсмука енергия от цялата планета; сини светкавици танцуваха и съскаха около акумулаторната му станция, ала ефектът върху защитното поле бе нулев. Реверсираха пилона и пуснаха един милион киловата в града, надявайки се полето да даде на късо. То „изпи“ всичко и изглежда бе готово да поеме още. Никой не можеше да предложи разумна теория, с която да обясни енергийния източник на полето.

— Сигурно се захранва от енергията на въртенето на планетата — предположи енергетикът, който бе съоръжил пилона, но доловил, че

не е рекъл нищо полезно, се извърна и започна да реди сърдити заповеди в преносимия си микрофон.

Тридневни подобни изследвания показаха, че градът е неуязвим за проникване както от въздуха, така и изпод земята.

— Има само един начин да се влезе — рече Хостийн — и това е пешком, през главната порта.

— Ако жителите на града наистина са искали да бъдат в безопасност — попита Роулинс, — тогава защо са оставили отворена врата?

— Може би са искали да могат самите те да влизат и излизат, Нед — отвърна тихо Бордман. — Или пък са искали да дадат справедлив шанс на нашествениците. Хостийн, да изпратим ли някоя и друга сонда вътре?

Утринта бе мрачна. Сиви облаци покриваха небето, изглеждаше така, сякаш всеки момент ще завали. Суров вятър вдигаше пясък от земята и го пращаше в лицата им. През облачния воал прозираше слънцето, плосък оранжев диск, сякаш залепен на небето. Изглеждаше съвсем малко по-голямо от Слънцето, гледано от Земята, макар да бе на половината разстояние. Слънцето на Лемнос бе мъждиво джудже М, студено и уморено — стара звезда, заобиколена от дузина стари планети. Лемнос, най-вътрешната, бе единствената планета, на която бе съществувал живот; другите бяха студени и мъртви, далеч от слабите лъчи на слънцето, замръзнали от ядрото до атмосферата си. Това бе една заспала система, толкова немощна, че дори и най-вътрешната планета се разтакаваше в трийсетмесечна орбита; трите пъргави луни на Лемнос се стрелкаха по пресичащи се орбити на няколко хиляди километра височина и най-скандално не се съобразяваха с преобладаващото в този свят настроение.

Застанал пред терминала на базата данни на хиляда метра разстояние от външните стени на лабиринта, Роулинс гледаше как съекипниците му подготвят сондите и инструментите си. Внезапно в душата му повя хлад. Дори и мъртвият, сякаш сипаничав Марс не го бе потискал така, защото Марс бе свят, който никога не е бил жив, докато тук бе съществувал живот, който бе продължил някъде другаде. А сега този свят бе свят на мъртвите. Веднъж в Тива той бе влязъл в гробницата на фараонски везир, погребан преди пет хиляди години, и докато другите от групата разглеждаха ярките стенописи с блестящи

сцени на облечени с бели роби хора, носещи се с плоскодънните си лодки по Нил, той бе зърнал на хладния каменен под един умрял бръмбар, стиснал с крака малка топчица пръст. За него Египет винаги щеше да е свързан с този вкочанен бръмбар в прахта, а Лемнос — с тези есенни ветрове, с обрулената равнина и с потъналия в тишина град. Чудеше се как един толкова надарен, толкова пълен с енергия и човешка топлина мъж като Дик Мълър би могъл да пожелае да се оттегли в такъв мрачен лабиринт.

После обаче си спомни какво се бе случило с Мълър на Бета Хидри IV и допусна, че дори и мъж като Мълър сигурно е имал основателна причина да се оттегли в един такъв свят, в един такъв град. Лемнос предлагаше идеалното убежище: подобен на Земята свят, ненаселен, тук човек можеше да намери сигурно уединение. А ето че хората са тук, за да го подмамят навън и да го отмъкнат. Роулинс се намръщи. Гадно, гадно, гадно — помисли си той. Пак старата история за целта и средствата за постигането ѝ. Видя отсреща грамадната фигура на Бордман, застанал край големия терминал, да размахва ръце насам и натам, за да насочва хората, които се разгръщаха близо до стените на града. Роулинс започна да схваща, че се бе оставил Бордман да го насили да участва в тази гадна авантюра. На Земята красноречивият стар дявол не се бе впускал в подробности по какъв точно начин възнамерява да получат подкрепата на Мълър. Ако се съдеше по думите му, тази експедиция щеше да прилича на блестящ кръстоносен поход. Както вече Роулинс бе почнал да схваща, Бордман никога не влизаше в подробности преди да му се наложи. Правило първо: пести стратегическите си ресурси. Никога не протягай пръв ръка. И ето че Нед бе тук, участник в този заговор.

Хостийн и Бордман разположиха дузина дрони пред различни входи на вътрешната част на лабиринта. Вече бе станало ясно, че единственият безопасен вход към града, е през североизточната порта; имаха обаче изобилие от дрони и искаха да съберат максимално количество информация. На екрана на терминала, който Роулинс наблюдаваше, блесна ярко част от схемата на лабиринта — частта, която се намираще точно пред него; картината се задържа достатъчно време и той можа да разгледа сложната плетеница от извивки, завойи и зигзази на пътя. Трябваше да следи напредването на дрона в този сектор. Всички останали дрони се контролираха и от компютър, и от

човек, докато Бордман и Хостийн бяха пред главния терминал, за да наблюдават развитието на операцията като цяло.

— Пускайте ги вътре — рече Бордман.

Хостийн даде командата и дроните се затътриха към градските порти. През очите на тумбестата, мобилна сонда Роулинс зърна за пръв път онова, което се намираше в зона *H* на лабиринта. Видя заоблена стена, като от надиплен порцелан, която се виеше напред вляво, както и бариера от метални въжета, провиснали от дебела каменна плоча от другата страна. Дронът заобиколи въжетата, които потрепериха и иззвънтяха в отговор на раздвижването на редкия въздух; продължи покрай основата на порцелановата стена и стигна до спускащия се навътре склон. Там стената рязко извиваше в обратна посока и оформяше нещо като помещение без покрив. Последния път, когато някой бе опитвал да влезе в лабиринта по този начин (при четвъртата експедиция), двама мъже бяха стигнали до това помещение; единият бе останал отвън и бе унищожен, а другият бе влязъл вътре и бе оцелял. Дронът влезе в помещението. Миг по-късно лъч чисто червена светлина, излъчен от средата на мозаечната украса върху стената, премете външния район досами помещението.

Гласът на Бордман долетя от говорителя, прикрепен до ухото на Роулинс:

— Изгубихме четири сонди в мига, в който влязоха през портите си. Точно както очаквахме. Как върви твоята?

— Следва плана — отвърна Роулинс. — Засега е добре.

— Би трябвало да бъде унищожена до шест минути след навлизането си. Колко време е минало досега?

— Две минути и петнайсет секунди.

Дронът вече бе излязъл от помещението и бързо пресичаше мястото, където бе пробляснал лъчът. Роулинс включи на общосензорна картина и долови мириса на обгорен въздух, на озон. Напред пътят се раздвояваше. От едната страна се намираше сводест каменен мост, който се извисяваше над нещо като яма, изригваща пламъци; от другата страна бе струпана безредна купчина камъни с циклопски размери, които се опираха опасно един в друг само с ръбовете си. Мостът изглеждаше по-примамлив, но Дронът моментално зави и започна да се катери по камъните. Роулинс го запита защо, а той предаде информацията, че „мостът“ изобщо не

съществувал; бил изображение, проектирано от скенери, монтирани под отсрещните скели. Въпреки това Роулинс поиска симулирано проникване по моста и получи картина как дронът стъпва върху скелето, сетне върху солидния на пръв поглед мост и изгубва равновесие; докато се опитваше да възстанови равновесието си, скелето се издаде напред и го хласна в огнената яма. Хитро — помисли си Роулинс и потрепери.

Междувременно истинската сонда бе изпъзляла над камъните и се спускаше невредима от другата страна. Дотук бяха минали три минути и осем секунди. Нататък се простираше участък от прав път, който изглеждаше безопасен. Бе оброчен от двете си страни със стометрови кули без прозорци, изградени от някакъв флуоресциращ минерал; гладки и лъскави, те излъчваха преливащи се шарки като моаре, докато дронът продължаваше по пътя си. В началото на четвъртата минута сондата заобиколи блестяща решетка, досущ като склучващи се челюсти, и се дръпна навреме от пилотонабивачка с формата на чадър, която стовари чука си със смазваща сила. Осемдесет секунди по-късно дронът заобиколи брезентова престилка, зад която зееше бездънна бездна, сръчно избягна петорка четириостри ножове, които изскочиха от настилката, и се озова на плъзгаща се пътечка, която бързо го понесе. Изтекоха още четирийсет секунди.

Целият този път бе изминат много отдавна от землянин-изследовател на име Картисънт, преди да загине. Той бе диктувал подробно описание на преживелиците си в лабиринта. Бе издържал пет минути и трийсет секунди и грешката му се състоеше в това, че не бе слязъл от пътечката в четирийсет и първата секунда. Онези, които го наблюдавали тогава отвън, не могли да разберат какво точно му се е случило после.

След като дронът слезе от пътечката, Роулинс го накара да направи нова симулация и видя бърза възстановка на най-вероятния вариант, изпълнен от компютъра: точно в този момент пътечката се разтвори, за да погълне пътника си. Сондата междувременно бързо се носеше към нещо, което приличаше на изход от тази най-външна зона на лабиринта. Пред него се виждаше добре осветен, красив площад, оброчен от бавно носещи се капки на някакво светещо, перлено вещество.

Роулинс докладва:

— Вече съм в седмата минута и продължаваме, Чарлз. Изглежда точно пред нас има вход към зона G. Може би ще поискаш да се включиш и да проследиш моя екран.

— Ако издържиш още две минути, ще го направя — отвърна Бордман.

Сондата се спря току до вътрешната порта. Предпазливо включи гравитрона си и акумулира енергийно кълбо с маса, равна на собствената ѝ. Запрати кълбото през вратата. Не се случи нищо. Удовлетворен от резултата, дронът се затътри през вратата. Докато минаваше през нея обаче двете крила на вратата се съединиха със смазваща сила, досущ като челюстите на мощна преса, и разрушиха сондата. Екранът на Роулинс изгасна. Той бързо превключи на една от висящите горе сонди; тя излъчи изображение на неговия дрон — размазана, двуизмерна карикатура на онова, което бе допреди миг. Роулинс разбра, че ако човек попадне в този капан, щеше да се превърне на каша.

— Сондата ми е унищожена — докладва той на Бордман. — Шест минути и четирийсет секунди.

— Както се очакваше — долетя отговорът. — Останаха ни само две сонди. Включи се и наблюдавай.

На екрана на Роулинс се появи основната схема: опростен и стилизиран чертеж на целия лабиринт, гледан отгоре. С малки кръстчета бяха обозначени унищожените сонди. След като поразгледа малко, Роулинс намери пътя, който бе изминал неговият дрон, кръстчето бе поставено точно на границата между двете зони, на мястото на вратата със сблъскващи се крила. Стори му се, че този дрон бе проникнал по-далеч от повечето други, но се наложи да се усмихне на детинската гордост, която изпита от откритието си. А и две от сондите продължаваха още да се движат навътре. Едната всъщност вече бе навлязла във втората зона на лабиринта, а другата се носеше по коридор, който водеше към този вътрешен кръг.

Схемата изчезна и Роулинс видя лабиринта така, както изглеждаше през камерата на единия от дроните. Почти елегантно металната колона с човешки бой си проправяше път през бароковата заплетеност на лабиринта, мина покрай златна колона, която излъчваше трептяща мелодия в някаква непозната хармония, покрай езеро от светлина, покрай мрежа от блестящи метални спици, покрай

купчина стърчащи побелели кости. Роулинс само мярна костите, тъй като дронът продължи пътя си, но бе сигурен, че бяха човешки останки. Това място бе галактическа гробница за смелчаци.

Вълнението му се засилваше с напредъка на сондата. Толкова се бе слял с нея, че сякаш той самият се намираше в лабиринта и избягваше капан подир капан; изпита чувството на тържество с трупането на минутите. Това второ ниво на лабиринта не бе толкова разхвърляно като първото; тук имаше обширни булеварди, красиви колониади, дълги, осветени пасажи, водещи от главния път. Отпусна се; изпита гордост от ловкостта на дрона и от остротата на сензорните му устройства. Затова шокът бе невероятно болезнен, когато едно блокче от настилката се надигна неочаквано и дронът полетя по дълъг улей надолу, където енергично се въртяха зъбчатките на гигантска мелница.

И без това не бяха очаквали от тази сонда да стигне толкова далеч. Оставаше дронът, който бе влязъл през главната порта — безопасната. Скромният информационен фонд, натрупан с цената на много човешки жертви, бе насочвал сондата през всички опасности и сега тя бе навлязла дълбоко в зона G и почти бе стигнала до границите на зона F. Дотук всичко бе минало в рамките на очакванията; перипетиите на сондата съвпадаха с онези на хората, които бяха поели по този маршрут при предишните експедиции. Тя следваше точно техния път, завиваше тук, заобикаляше там, и вече осемнайсет минути се намираше в лабиринта без никакъв инцидент.

— Добре — рече Бордман. — Тук загина Мортенсен, нали?

— Да — отвърна Хостийн. — Последните му думи бяха, че стои до онази малка пирамида, след това замлъкна.

— Значи ето откъде започваме да събираме нова информация. Всичко, което узнахме досега, е, че архивите ни са точни. Това е пътят към лабиринта. Но оттук нататък...

Сондата, лишена от напътствия, се движеше вече много по-бавно, колебаеше се при всяка стъпка, за да разгърне мрежата си от събиращи данни устройства във всички посоки. Търсеше скрити врати, прикрити отвори в настилката, прожектори, лазери, маса-детектори, източници на енергия. Прехвърляше в централната база данни всичко, което научаваше, като така допълваше вече събраната информация с всеки извоюван сантиметър.

Извоюва всичко на всичко двайсет и три метра. Когато премина покрай малката пирамида, сондата сканира раздробеното тяло на изследователя Мортенсен, загинал в тази точка преди 72 години. Сондата предаде съобщение, че Мортенсен е попаднал в чувствителна на натиск преса, задействана от непредпазлива стъпка прекалено близо до пирамидата. Освен това дронът сполучи да преодолее два по-незначителни капана, след което не успя да се предпази от изопачаващия екран, който блокира сензорите му, и поради това той не можа да усети спускането на пулверизиращото бутало.

— Следващият ще трябва да изключи всичките си сензори, докато не премине тази точка — промърмори Хостийн, — да притича на сляпо. Е, мисля, че ще се справим.

— Може би човек би се справил по-добре от машината там — каза Бордман. — Не знаем дали този екран ще обърка човека така, както съсипа толкова сензори.

— Още не сме готови да пратим човек там — изтъкна Хостийн.

Бордман се съгласи — но не съвсем любезно, помисли си Роулинс, слушайки разговора им. Екранът отново светна: нов дрон си проправяше път. Хостийн бе заповядал втора вълна от апарати да потърси път в лабиринта, следвайки вече установения безопасен входен маршрут, и неколцина от тях вече се намираха на 18-минутната точка, където бе разположена смъртоносната пирамида. Хостийн прати един от тях напред, а остави другите да наблюдават. Водещата сонда стигна до обсега на изопачаващия екран и изключи всичките си сензори; залитна за миг като леко пийнала, защото не можеше да определи пеленгите си, но в следващия момент беше вече стабилна. Сега тя бе лишена от контакт с окръжаващата я среда, затова не обърна внимание на песента на сирените^[1] от изопачаващия екран, която бе подвела предшественичката ѝ да навлезе в обсега на пулверизиращото бутало. Фалангата дрони, които наблюдаваха извън зоната на действие на екрана, предаваше ясна и истинска картина до компютъра, който я сравняваше с фаталния маршрут на последната сонда и начерта безопасния път, заобикалящ коварното бутало. Мигове по-късно „слепият“ дрон отново се задвижи, воден сега от вътрешни импулси. Тъй като му липсваха данни за околността, той бе изцяло пленник на компютъра, който го побутваше да мине през серия малки шишове, докато най-сетне не заобиколи благополучно препятствието. След това

сензорите му отново бяха включени. За да провери процедурата, Хостийн изпрати и втори дрон, също така „ослепен“, следващ единствено вътрешния си „глас“. И той успя. После опита с трета сонда, с включени сензори, която да попадне под влиянието на изкривяващия екран. Компютърът се опита да я преведе по безопасния път, но сондата, объркана от фалшивата информация, се понесе бясно встрани и бе размазана.

— Добре — рече Хостийн. — Щом можем да прекараме машина покрай капана, ще прекараме и човек. Затваря очи и компютърът изчислява движението му стъпка по стъпка. Ще се справим.

Водещият дрон започна отново да напредва. Измина седемнайсет метра след объркващия екран, когато бе прикован от сребриста решетка, която рязко изхвърли чифт електроди и избухна в пламъци. Роулинс гледеше мрачно как следващата сонда заобиколи това препятствие, за да стане малко след това жертва на ново. Множество дрони очакваха търпеливо реда си, за да продължат пътя напред.

Скоро там ще навлязат и хора, помисли си Роулинс. Ние ще влезем. Изключи терминала си и отиде при Бордман.

— Как ти се вижда дотук? — попита го той.

— Трудно, но не и невъзможно — отвърна Бордман. — Не може да е толкова трудно по целия път.

— Ами ако е?

— Сондите ни няма да се свършат. Ще картираме целия лабиринт, за да разберем къде са всички опасни точки, и тогава ще започнем самите ние.

Роулинс запитва:

— Ти *също* ли ще влезеш, Чарлз?

— Разбира се. Както и ти.

— А какви са шансовете ни да излезем?

— Добри — рече Бордман. — Инак едва ли бих се заел сам с това. О, пътешествието ще е опасно, Нед, но не надценявай риска. Ние едва започнахме да опипваме лабиринта. След няколко дни ще го познаваме достатъчно добре.

Роулинс се замисли за миг.

— Мъльр не е разполагал със сонди — рече накрая. — Как е успял да оцелее в този ад?

— Не знам — въздъхна Бордман. — Предполагам, че просто е по природа късметлия.

---

[1] Алюзия за сирените от „Одисеята“ на Омир. Бел.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

В лабиринта Мълър наблюдаваше развитието на събитията върху замъглените си екрани. Видя, че пращат вътре някакви роботи. Някои вече бяха унищожени, но други, с всяка следваща вълна, изглежда успяваха да проникнат все по-навътре. Методът „проба-грешка“ водеше нашествениците по правилния път през зона *H* и доста навътре в зона *G*. Мълър беше готов да се защити, ако роботите стигнат до вътрешните зони, но засега си оставаше спокоен в центъра и вършеше всекидневната си работа.

Сутрин обикновено прекарваше голяма част от времето си в размишления за миналото. Там съществуваха други светове в други години, пролетни времена, сезони, по-топли от този; нежни очи, взрени в неговите, ръце, докосващи неговите, усмивки, смях, блестящи подове, елегантни фигури, които минават през сводести врати. Беше се женил два пъти. И двата пъти се разведе мирно и тихо след приличен срок от време. Пътуваше много. Имаше си работа с министри и с крале. Ноздрите му вдишваха аромата на стотици планети, пръснати из небето. Хората блясват само за малко и след това угасват; но в своята собствена пролет и лято той беше блестял доста ярко и не смяташе, че е заслужил тази мрачна, безрадостна есен.

Градът се грижеше за него по свой начин. Имаше къде да живее — на хиляди места; местеше се от време на време, колкото да смени гледката. Всички къщи бяха празни кутии. Беше си направил легло от животински кожи, натъпкани с козина; измайстори си стол от кости и кожа; не се нуждаеше кой знае от какво. Градът му осигуряваше вода. Тук имаше толкова диви животни, че никога нямаше да му липсва храна, стига да е достатъчно силен да ловува. От Земята си беше донесъл някои необходими неща: три „куба“ с книги и един с музика. Струпани на купчина, те достигаха почти метър височина, така че духовната храна щеше да му стигне до края на дните му. Имаше и няколко куба с жени. Беше си донесъл и малък рекордер, понякога диктуваше мемоарите си. Имаше скицник. Имаше оръжие и маса-

детектор. Разполагаше с диагностат с регенериращ се запас от лекарства. Това му бе достатъчно.

Хранеше се редовно. Спеше добре. Нямаше разногласия със съвестта си. Беше почти доволен от съдбата си. Човек лекува огорчението си толкова дълго, колкото е необходимо около мястото, откъдето извира отровата, да се образува киста.

Вече не винеше никого за случилото се с него. Неговото собствено силно желание го бе довело дотам. Беше се опитал да погълне цялата Вселена; домогвал се бе до положението на бог; но някаква неумолима сила го бе запратила от постигнатия връх, запратила го бе надолу и го бе размазала, принудила го бе да допълзи до този мъртъв свят, за да се опита да позакърпи доколкото може опустошената си душа.

Добре познаваше междинните станции по пътя дотук. На осемнайсет години, легнал гол под звездите и усетил топлина до себе си, той се похвали с възвишените си амбиции. На двацет и пет започна да ги осъществява. Преди да навърши четирийсет посети стотици светове, стана известен в трийсет системи. Десет години покъсно изпита разочарование от държавническата работа. А на петдесет и три години се остави Чарлз Бордман да го убеди да приеме мисията до Бета Хидри IV.

През онази година беше на почивка в системата Тау Сети, на дузина светлинни години от дома. Мардук, четвъртата планета от системата, беше проектирана като свят на удоволствията за миньорите, които копаеха радиоактивна руда от посестримите ѝ. Мълър не харесваше начина, по който се ограбваха тези планети, но това не му пречеше да потърси отдых на Мардук. В този свят почти нямаше сезони. Четирите континента на безкрайната пролет се миеха от тихо, плитко море. Морето беше зелено, растителността имаше синкав оттенък, а във въздуха нещо напомняше за искрящо младо шампанско. По някакъв начин планетата беше превърната във фалшификат на Земята — Земята, каквато е могла да бъде в по-невинното си време, — само паркове, ливади и весели страноприемници; това беше свят на спокойствието с предизвикателства от чисто синтетичен характер. Гигантските риби в морето бяха лениви и позволяваха човек да си играе с тях. Планините със заснежени върхове изглеждаха коварни дори и за катерачи с гравитационни обувки, но още никой не беше

загинал в тях. Горските зверове бяха огромни, пръхтяха като нападаха, но не бяха толкова свирепи, колкото изглеждаха. Мълър по принцип не обичаше такива места. Ала му беше дошло до гуша от приключения и бе дошъл на Мардук за няколко седмици измамен покой с момичето, което бе срещнал година по-рано на двайсет и осем светлинни години разстояние.

Казваше се Марта. Беше висока, стройна, с големи тъмни очи, гримирани по модата в червено, с блестяща синя коса, която се спускаше до гладките ѝ рамене. Изглеждаше двайсетгодишна, но всъщност можеше да бъде и на деветдесет. Човек никога не може да отгатне, особено когато става дума за жени. Ала Мълър някакси усещаше, че тя е истински млада. Причината не беше в гъвкавостта, в пъргавостта ѝ на млада кобилка — тези неща човек може да си купи, — по-скоро се дължеше на неуловимия жар, на неподправеното ѝ поведение на момиченце, което, ласкаеше се той да мисли, не се дължеше на хирургията. Когато плуваха, спускаха се по реката с трупи, ловуваха със стрели, издухвани през тръба, или се любеха, Марта изглеждаше така погълната от удоволствията, сякаш бяха съвсем нови за нея.

Мълър не си даваше труда да се замисля дълбоко над подобни неща. Тя беше заможна, родена беше на Земята, сякаш нямаше семейни връзки и ходеше където си ще. Воден от неочакван импулс, той ѝ се беше обадил и я беше поканил да се срещнат на Мардук. Тя дойде с желание, без да задава въпроси. Не благоговееше пред факта, че ще споделя хотелския апартамент с Ричард Мълър. Беше ясно, че знае кой е, но ореолът на славата му нямаше значение за нея. Важно беше какво ще ѝ каже, как ще я прегърне, какво ще правят заедно, а не подвизите, които бе натрупал в минали времена.

Бяха отседнали в хотел — блестяща хилядаметрова кула, издигната в долина с изглед към гладко като стъкло овално езеро. Стаите им бяха на етаж двеста, вечеряха в панорамния ресторант, до който се стигаше с гравитационен диск. През деня всички удоволствия, които предлагаше Мардук, бяха на тяхно разположение. Необезпокояван от никого, Мълър прекара почти цяла седмица. Времето беше идеално. Малките ѝ хладни гърди се вместиха чудесно в шепите му. Дългите ѝ стройни крака го обгръщаха приятно, а във върховите моменти тя забиваше пети в прасците му с неочаквана

пламенност. На осмия ден пристигна Чарлз Бордман, нае апартамент на половин континент разстояние и покани Мълър да го посети.

— Тук съм на почивка — каза му Мълър.

— Отдели ми половин ден.

— Не съм сам, Чарлз.

— Знам. Доведи и нея. Ще си направим екскурзия. Става въпрос за нещо важно.

— Дойдох тук, за да избягам от важните неща.

— Човек никога не може да избяга, Дик. Знаеш го. Ти си това, което си, и ние имаме нужда от теб. Ще дойдеш ли?

— Проклет да си — рече благо Мълър.

На сутринта той и Марта излетяха с бърз самолет за хотела на Бордман. Мълър си спомняше пътуването толкова живо, сякаш беше миналия месец, а не преди почти петнайсет години. Прелетяха над прорязващата континента клисура, плъзнаха се над заснежените планински върхове толкова ниско, че зърнаха великолепия дългорог, подобен на козел скален скачач, който лудееше по искрящите ледникови реки: два метрични тона мускули и кости, невероятния колос на върховете, най-скъпия ловен трофей, който Мардук можеше да предложи. Някои хора цял живот не могат да спечелят толкова, че да си купят разрешително за лов на скален скачач. На Мълър цената му се виждаше дори ниска.

Три пъти прелетяха над могъщия звяр и се спуснаха в изпъстрената с езера равнина, отвъд планинския хребет, където верига ярки като диаманти водоеми опасваше дебелия кръст на континента, а към обяд се приземиха досами кадифената гора от вечнозелени дървета. Бордман беше наел президентския апартамент на хотела, целия в екрани и хитри приспособления. Стисна китката на Мълър за поздрав, а Марта прегърна с нескрита похот. Тя изглеждаше доста равнодушна и сдържана в обятията на Бордман: очевидно смяташе посещението за изгубено време.

— Гладни ли сте? — попита Бордман. — Първо обядът, разговорите — после!

Още в апартаментата им поднесе кехлибарено вино в чаши от син кристал, който се добиваше на Ганимед. Сетне се качиха в капсула-ресторант и напуснаха хотела, за да се разходят из горите и край езерата, докато се хранят. Щом се настаняха на пневмостоловете си

пред панорамния прозорец, обядът им се плъзна от контейнера си към тях. Прясна салата, местна риба на скара, вносни зеленчуци, настъргано сирене от Кентавър, халби със студена оризова бира, накрая — силен, гъст, ароматен ликьор. Напълно неподвижни, затворени в движещата се капсула, те ядяха, пиеха и попиваха гледката, дишаха искрящия въздух, напомниман отвън, наблюдаваха как яркоцветените птици прелитат край тях и се гмуркат в меките, виснали игли на гъстата гора. Бордман внимателно беше режисирал всичко, за да създаде подходящо настроение, но Мълър знаеше, че усилията му са напразни. Не можеше да го приспи толкова лесно. Можеше да приеме онова, което ще предложи Бордман, но не защото го бе подмамил в този фалшив покой.

Марта се отегчаваше. Безизразно възприемаше похотливите погледи на Бордман. Блещукащото ѝ дневно облекло бе скроено повече да показва, отколкото да скрива. Дългите верижни молекули се плъзгаха в калейдоскопични шарки и разкриваха бързо и откровено бедра и гърди, корем и слабини, крака и задник. Бордман хареса гледката и беше готов да се възползва от присъствието на Марта, ала тя изцяло пренебрегна негласното му предложение. На Мълър това му се стори забавно. На Бордман — не.

След обяда капсулата спря до брега на кристално езеро, дълбоко и чисто. Вратата се отвори и Бордман попита:

— Може би младата дама ще пожелае да поплува, докато ние привършим скучния разговор по работа?

— Добра идея — отвърна безизразно Марта.

Тя се изправи, докосна закопчалката на дрехата си и я остави да се свлече до глезените. Бордман направи голямо шоу, като вдигна дрехата и я закачи на закачалката. Тя му се усмихна машинално, обърна се и се запъти към брега — голо, стройно тяло, върху чийто фин гръб и нежно заоблен задник пъстрееха слънчеви зайчета, промъкнали се през клоните на дърветата. Навлезе до колене във водата и спря за миг, сетне се гмурна напред и проряза повърхността на езерото със силни, равномерни махове. Бордман подметна:

— Доста е хубавка, Дик. Коя е?

— Едно момиче. Доста младо, струва ми се.

— Бих казал, по-младо от обичайните ти гаджета. И малко разглезена. Отдавна ли я познаваш?

— От миналата година, Чарлз. Интересува ли те?

— Естествено.

— Ще ѝ го съобщя — рече Мълър. — Някой друг път.

Бордман го дари с една от усмивките си „а ла Буда“ и посочи конзолата с напитките. Мълър поклати глава. Марта плуваше по гръб, розовите връхчета на гърдите ѝ се подаваха над спокойната повърхност. Мъжете се спогледаха. Изглеждаха на една възраст, на около петдесет и пет години: и двамата прошарени, яки, но Мълър беше строен, а Бордман — по-пълнен. Когато седяха, те изглеждаха и еднакво високи. Видът им обаче лъжеше: Бордман бе едно поколение по-възрастен, Мълър — с половин фут по висок. Познаваха се от трийсет години.

Донякъде вършеха една и съща работа — и двамата бяха от корпуса на неадминистративния персонал, чиято задача беше да поддържа структурата на човешкото общество, пръснато в галактиката. Нямаха официален ранг. Бяха еднакво готови да работят и имаха желание дарбите им да служат на човечеството. Мълър уважаваше Бордман за начина, по който бе използвал уменията си през дългата си и впечатляваща кариера, но не можеше да се каже, че го харесва. Знаеше, че е проницателен и безскрупулен, отдаден на добруването на хората, обаче съчетанието от преданост и безскрупулност е винаги опасно.

Бордман извади видео-куб от джоба на туниката си и го сложи на масата пред Мълър. Приличаше на брояч в някаква сложна игра, всяка страна бе дълга шест-седем сантиметра в мек жълт цвят, който контрастираше с черния мраморен плот на масата.

— Включвай — подкани го Бордман. — Плейърът е до теб.

Мълър мушна куба в отвора. От средата на масата се издигна по-голям куб, почти метър на метър. По страните му се появиха изображения. Мълър видя планета, обвита в облаци, мекосива на цвят, би могла да бъде Венера. Изображението стана по-контрастно, върху сивото се появиха тъмночервени жилки. Значи не беше Венера. Обективът проби облачния покров и разкри непознатата планета, която не приличаше много на Земята. Почвата изглеждаше влажна и пореста, над нея се извисяваха каучуковидни дървета, подобни на огромни отровни гъби. Трудно беше да се прецени колко са големи, но изглеждаха високи. Светлите им стволоче бяха грапави, с груби влакна

и се извиваха като лъкове между земята и короните. Чиниеподобни израстъци покриваха основите на дървесата. Нямахше нито клони, нито листа, само широки плоски шапки с набраздена долна повърхност. Мълър забеляза три фигури на извънземни, които приближаваха бавно през мрачната горичка. Бяха издължени, почти паякообразни, от тесните им рамене се разклоняваха гроздове от осем или десет крайници. Главите им бяха изострени и обрамчени с очи. Ноздрите им представляваха просто вертикални процепи в кожата, устите им се отваряха отстрани. Вървяха изправени върху елегантните си крака, които вместо с ходила завършваха с малки сферични подпорки. Макар да бяха голи, с изключение на декоративните ивици от някаква материя, увити около първата и втората китка, Мълър не успя да открие никакви органи с размножителни или бозайнически функции. Кожата им не беше пигментирана: сива като всичко наоколо, груба, покрита с люспици с формата на диаманти.

С удивителна грация трите фигури се приближиха до три от гигантските гъби, изкатериха се по тях и се разположиха върху шапките-корони. От всеки грозд крайници се отдели ръка, сякаш специално приспособена за целта. За разлика от другите, които имаха по пет пръста с формата на ластари, подредени в кръг, този завършваше с орган, остър като игла. Той се заби с лекота дълбоко в мекия гумен ствол на дървото, върху което седеше собственикът му. Мина доста време, извънземните изглежда смучеха сок от дърветата. Сетне се спуснаха на земята и продължиха бавния си ход без никаква видима промяна. Едното се спря, наведе се и се втренчи в земята. Вдигна „окото“, станало свидетел на действията им. Изображението заподскача: Мълър предположи, че си го предават от ръка на ръка. Изведнъж настъпи тъмнина. Окото беше унищожено. Кубът беше свършил.

След миг тишина, изпълнен с безпокойство, Мълър се обади:

— Доста са убедителни.

— Би трябвало. Истински са.

— Може ли записът да е направен от някоя извънгалактическа сонда?

— Не — отвърна Бордман. — От нашата галактика е.

— Значи тогава е Бета Хидри IV?

— Да.

Мъльър потисна потреперването си.

— Да го пусна ли още веднъж, Чарлз?

— Разбира се.

Той пусна куба още веднъж. И отново окото се спусна през облачния слой; отново огледа гумените дървета; пак се появи триото извънземни, нахраниха се от дърветата, забелязаха окото и го унищожиха. Мъльър разглеждаше образите с хладна възхита. Никога дотогава не бе виждал мислещи същества от друг вид. А доколкото знаеше и никой друг не бе виждал, поне досега.

Изображенията изчезнаха.

Бордман рече:

— Това е заснето преди по-малко от месец. Спряхме безпилотния кораб на петдесет хиляди километра височина и спуснахме на Бета Хидри IV около хиляда очи. Поне половината паднаха право на дъното на океана. Повечето се приземиха на ненаселени или безинтересни места. Това е единственото, което ни показва ясна картина на извънземните.

— Защо решихте да нарушите карантината на тази планета?

Бордман дълбоко въздъхна.

— Смятаме, че е време да влезем в контакт с тях, Дик. Душим наоколо им вече десет години и още не сме им казали „здравейте“. Все пак съседни сме. А и след като хидранците са единствената интелигентна раса в тази проклетата галактика — освен ако нещо някъде се крие, но едва ли, — стигнахме до убеждението, че трябва да сложим началото на приятелски отношения.

— Не ми се нрави много скромността ти — рече откровено Мъльър. — След почти цяла година дебати пълният състав на Съвета взе решение да остави хидранците на мира поне за едно столетие — докато не проявят признаци, че ще излязат в космоса. Кой е ревизирал това решение, защо и кога?

Върху лицето на Бордман се появи хитрата му усмивка. Ала Мъльър знаеше, че единственият начин да не попадне в капана му, бе фронталната атака. Бордман бавно каза:

— Не искам да си мислиш, че те мамя, Дик. Решението беше ревизирано на сесия на Съвета преди осем месеца, докато ти беше на Ригел.

— И по каква причина?

— Една от извънгалактическите сонди се завърна с убедително доказателство, че в съседна галактика съществува високоинтелигентен и доста превъзхождащ ни вид.

— Къде?

— Няма значение, Дик. Извини ме, но засега няма да ти кажа.

— Добре.

— Мога само да добавя, че от онова, което засега знаем, е ясно, че не бихме могли да се справим с тях. В състояние са да извършват галактически пътувания и можем да очакваме да ни посетят в някой от следващите векове — а когато го направят, ще си имаме проблеми. Затова бе гласувано да потърсим контакт с Бета Хидри IV преди определения срок, за да се подсигури за този ден.

— Искаш да кажеш — рече Мълър, — че се стремим да си подсигури добри отношения с другата раса в нашата галактика, преди извънгалактичните да се появят, така ли?

— Точно така.

— Сега вече бих пийнал нещо — каза Мълър.

Бордман направи съответния жест. Мълър си взе силен коктейл от конзолата, обърна го набързо и си поръча втори. Изведнъж му се струпа много за осмисляне. Отвърна поглед от Бордман, взе видеокуба и го опипа, сякаш бе някаква свещена реликва.

В продължение на две столетия хората изследваха звездите, без да намерят и следа от съперник. Съществуваха множество планети, много от които потенциално обитаеми, както и учудващ брой подобни на Земята по четири или пет показателя. Това беше нормално. Небето е пълно със слънца, като много от тях са звезди тип *F* или *G*, на които би могло да има живот. Процесът на планетогенезиса не е нещо особено, повечето от тези слънца имаха допълнително от пет до дванайсет планети, някои от които с подходящите размери, маса и плътност, за да задържат атмосфера и да поддържат еволюцията на живота. Част от тях се намираха в орбитални зони, където можеха най-добре да избегнат екстремните температури. Тъй че, за радост на зоолозите, в галактиката животът беше в изобилие.

Но в тази безразборна експанзия на собствената им система, хората откриха само следи от съществували интелигентни видове. Само зверове бяха си направили леговища в развалините на немислимо древни цивилизации. Най-забележителният древен обект

беше лабиринтът на Лемнос; ала и други светове имаха своите останки от градове с разрушени от времето основи, с гробища и разхвърляни чирепи. Космосът се превърна в рай за археолозите. Събирачите на извънземни животни и реликви бяха доста заети. Появиха се нови научни специалности. Извършваше се възстановка на общества, изчезнали далеч преди пирамидите да са били замислени.

Някаква странна унищожителна болест бе връхлетяла всичките други интелигентни раси в галактиката. Очевидно са били в разцвета си толкова отдавна, че дори деградиралите им поколения не бяха оцелели. Внимателните и задълбочени проучвания показаха, че най-младите от десетината установени интелигентни култури извън Слънчевата система са загинали преди осемдесет хиляди години.

Галактиката е обширна, тъй че хората продължаваха да търсят звездни събрата, водени от любопитство, примесено със страх. Макар придвижването чрез изкривяване на пространството и времето да осигуряваше бърз транспорт до всички точки във Вселената, нито наличният персонал, нито наличните кораби можеха да се справят с огромната изследователска задача. Няколко века след навлизането си в галактиката, хората продължаваха да правят открития, някои дори съвсем близо до дома им. Звездата Бета Хидри имаше седем планети. На четвъртата от тях живееше разумен вид.

Не кацнаха там. Възможността за подобно откритие бе добре проучена предварително и бяха съставени планове как да се избягва погрешно нахлуване с непредвидими последици. Бета Хидри IV се изследваше от разстояние, отвъд облачния ѝ покров. Хитри устройства измерваха параметрите на активността под плътната сива маска. Разбра се, че хидранците произвеждат енергия в рамките на няколко милиона киловатчаса; картирани бяха населените им области; направи се преценка за гъстотата на населението и равнището на индустриалното развитие чрез изследване на топлинното излъчване. Там, долу, имаше агресивна, разрастваща се, могъща цивилизация, сравнима може би с техническото равнище на Земята от двайсети век. Имаше само една значителна разлика: хидранците не бяха започнали още да излизат в космоса. Това се дължеше на облачния покров. Една раса, която никога не е виждала звездите, едва ли ще има желание да ги достигне.

Мълър беше в течение на отчаяните конференции, които последваха откриването на хидрантите. Знаеше за причините, поради които ги сложиха под карантина, осъзнаваше, че само далеч по-наложителни причини са довели до вдигането ѝ. Чувствайки се несигурна в способността си да установи контакти с нечовешки същества, Земята мъдро бе решила известно време да стои настрана от хидрантите; сега обаче всичко това се бе променило.

— Какво ще последва? — попита Мълър. — Експедиция?

— Да.

— Скоро ли?

— Бих казал през следващата година.

Мълър се напрегна.

— Кой ще я води?

— Може би ти, Дик.

— Защо „може би“?

— Би могъл и да не поискаш.

— Когато бях на осемнайсет години — рече Мълър, — бях с едно момиче в една гора на Земята, в калифорнийския горски резерват, любихме се, е, не ми беше за първи път, но за първи път стана както трябва — а след това лежахме по гръб, гледахме звездите и аз ѝ казах, че някой ден ще се измъкна и ще се поразходя сред тях. А тя възкликна: „О, Дик, та това е чудесно!“ Аз, разбира се, нямах нищо особено предвид. Всяко хлапе на тази възраст го казва, когато погледне към звездите. Казах ѝ още, че ще открива разни неща в космоса, че хората ще ме запомнят така, както помнят Колумб, Магелан и първите астронавти, и тъй нататък. Казах ѝ, че ще бъде пръв, каквото и да се случи, че ще се нося сред звездите като бог. Бях много красноречив. Продължих с тези приказки около десетина минути, докато и двамата не бяхме погълнати от чудото: обърнах се към нея, тя ме притегли върху себе си, аз обърнах гръб на звездите и заработих здравата, за да я прикова към Земята. Това бе нощта, когато се родиха амбициите ми — той се засмя. — Има неща, които можем да изречем само когато сме на осемнайсет години и които после не можем да повторим.

— Има и неща, които можем да направим на осемнайсет и които сетне не можем да извършим — рече Бордман. — Е, Дик? Вече минаваш петдесетте, нали? Разходи се сред звездите. Чувстваш ли се като бог?

— Понякога.

— Искаш ли да отидеш на Бета Хидри IV?

— Знаеш, че искам.

— Дори и сам?

Мълър усети как почвата под него поддава, изведнъж му се стори, че предприема първото си излизане в открития космос, че пада свободно във Вселената.

— *Сам ли?*

— Проиграхме всичко на компютъра и стигнахме до заключението, че ще бъде грешка да изпращаме група. Хидранците не реагираха много добре на видеосондите ни. Нали видя — взеха „окото“ и го строшиха. Не можем да започнем да опипваме психологията им, защото никога не сме се сблъскали с извънземен разум. Но мислим, че най-безопасно — и от гледна точка на потенциалната загуба на жива сила, и от гледна точка на евентуален удар върху тяхното общество, — ще бъде да изпратим при тях посланик: човек, който идва с мир, умен, силен, проверен в най-различни стресови ситуации, който ще намери начин да установи контакт. Възможно е да го разкъсат на парченца трийсет секунди покъсно. От друга страна, ако оцелее, ще постигне нещо абсолютно уникално в човешката история. Изборът е твой.

На това не можеше да се устои. Посланик на човечеството при хидранците! Да отиде сам, да крачи по чуждата земя, да предаде първите поздравии на хората към космическите му съседи...

Това беше неговият пропуск към безсмъртието. Името му ще бъде записано завинаги върху звездите.

— Как преценяваш шансовете за оцеляване? — попита Мълър.

— Компютърните пресмятания като цяло показват шанс едно на шейсет и пет, Дик. Като се има предвид, че планетата до голяма степен не прилича на Земята, ще се нуждаеш от животоподдържаща система. И може би ще те посрещнат хладно. Едно към шейсет и пет.

— Не е чак толкова лошо.

— Аз самият никога не бих приел това съотношение — рече ухилено Бордман.

— Да, но аз мога.

Дик обърна чашата си. Ако го направи, ще означава безсмъртна слава. Ако се провали, ако бъде убит от хидранците — дори това не е

чак толкова ужасно. Беше живял добре. Съществува и по-лоша участ от тази да загинеш, понесъл знамето на човечеството в един чужд свят. Пулсиращата му гордост, гладът за слава, детинският копнеж за известност, който никога не успя да потисне, го караха да приеме. Шансовете не бяха прекалено лоши.

Марта се появи отново. Беше мокра след плуването, голото ѝ тяло блестеше, косата ѝ беше залепнала по тънката ѝ шия. Гърдите ѝ се повдигаха и спускаха учестено: малки конуси плът, с настръхнали, розови зърна. Може да е преждевременно пораснало четиринайсетгодишно девойче, помисли си Мълър, загледан в стройните ѝ тесни бедра. Бордман ѝ подхвърли сушилник. Тя го включи и пристъпи в жълтото му поле, като направи пълно завъртане. Взе дрехата си от закачалката и се облече без да бърза.

— Беше чудесно — рече тя. За първи път след завръщането погледът ѝ срещна очите на Мълър. — Дик, какво ти е? Изглеждаш някак ококорен, зашеметен. Добре ли си?

— Добре съм.

— Какво се е случило?

— Мистър Бордман ми направи предложение.

— Можеш да ѝ кажеш, Дик. Не възнамеряваме да го пазим в тайна. Веднага ще излъчим съобщение за цялата галактика.

— Ще осъществим кацане на Бета Хидри IV — изхриптя Мълър. — На един човек. Аз. Как ще стане, Чарлз? Кораб на орбита, а аз ще кацна с капсула, пригодена и за завръщане, така ли?

— Да.

Марта извика:

— Това е лудост, Дик. Не го прави. Ще съжаляваш за това цял живот.

— Ако нещата не потръгнат, ще последва моментална смърт, Марта. Поемал съм и по-големи рискове.

— Не. Да ти кажа, понякога ми се струва, че имам пророческа дарба. Виждам нещата в бъдещето, Дик. — Тя се изсмя нервно, хладната ѝ изисканост изведнъж се стопи. — Не мисля, че ако отидеш там, ще умреш. Но и не мисля, че ще живееш. Обещай, че няма да отидеш. Кажи го, Дик!

— Официално още не си приел предложението — обади се Бордман.

— Знам — отвърна Мълър.

Той се изправи, почти докосна ниския таван на капсулата-ресторант и се запъти към Марта, прегърна я, спомни си за другото момиче преди много години — под калифорнийското небе, спомни си как го заля необузданият прилив на сила, когато се извърна от блестящите звезди към топлата, податлива плът, към разтворените бедра под себе си. Притисна силно Марта. Тя го погледна ужасена. Целуна я по носа и по лявото ухо. Тя се отдръпна, препъна се, едва не седна в скута на Бордман. Той я подхвана и я задържа.

— Знаеш какъв трябва да е отговорът.

Този следобед една от сондите-роботи стигна зона *F*. Все още им оставаше доста голямо разстояние; но Мълър знаеше, че няма да мине много време и те ще навлязат в сърцето на лабиринта.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

1.

— Ето го — рече Роулинс. — Най-сетне!

Чрез „очите“ на дрона-сонда той се взираше в мъжа от лабиринта. Мълър се бе облегал небрежно на една стена със скръстени ръце — едър, обветрен мъжага със сурова брада и масивен клиновиден нос. Не изглеждаше никак обезпокоен от присъствието на дрона.

Роулинс включи приемника за звука и чу Мълър да казва:

— Здравей, робот. Защо ми досаждаш?

Сондата естествено не отговори. Нито пък Роулинс, който би могъл да предаде съобщение чрез дрона. Стоеше до терминала — леко приведен, за да вижда по-добре. Уморените му очи примигваха. Нужни им бяха осем местни денонощия, за да измине една от сондите им целия път до центъра на лабиринта. Тези усилия им струваха над сто сонди; всяко напредване от двайсетина метра по безопасния маршрут изискваше пожертването на един робот. И все пак, не бе чак толкова зле, след като броят на погрешните решения в лабиринта бе близък до безкрайността. С малко късмет, с интензивното използване на корабния мозък и на силните сензорни устройства, бяха успели да избегнат всички очевидни капани и повечето от по-хитро замаскираните.

Роулинс се чувстваше изтощен. Цяла нощ не бе мигнал, наблюдаваше критичната фаза — навлизането в зона А. Хостийн си бе легнал. По-късно това стори и Бордман. Няколко души от екипажа все още бяха на вахта тук и на борда на кораба, но Роулинс бе единственият буден цивилен.

Запита се дали откриването на Мълър е било пресметнато да стане по време на неговата смяна. Навярно не. Бордман не би искал да рискува нещата да се провалят, като остави големия миг в ръцете на един новак. Е, толкова по-зле за него. Бяха оставили Роулинс дежурен, той бе придвижил сондата с няколко метра напред и ето, че сега гледаше Мълър.

Потърси у него признаци за вътрешно терзание.

Не се забелязваха. Мълър бе живял тук сам толкова много години, нима това не се е отразило никак на душата му? А и освен това номерът, който хидранците му бяха скроили, сигурно би трябвало да е оставил отпечатък върху лицето му. Доколкото Роулинс можеше да види, не бе така.

Е, очите му изглеждаха малко тъжни, а и устните му бяха прекалено стиснати и образуваха една черта. Ала Роулинс бе очаквал да види нещо по-драматично, нещо романтично, някакво отражение на агония върху лицето му. А вместо това видя само острите, безразлични, почти безчувствени черти на корав, издръжлив мъж, прехвърлящ вече средната възраст. Мълър бе побелял, облеклото му бе поокъсано; изглеждаше изтощен и износен. Но това разбира се трябваше да се очаква от човек, който бе живял в такова изгнание цели девет години. Роулинс искаше още нещо, нещо по-живописно: измършавяло, мрачно лице, тъмни очи, изпълнени с терзания.

— Какво искаш? — попита Мълър сондата. — Кой те праща? Защо не си вървиш?

Роулинс не посмя да отговори. Нямаше идея какъв гамбит бе замислил Бордман за този етап. Рязко натисна клавиша за застопоряване на сондата и се запъти бързо към купола, където нощуваше Бордман.

Той спеше под балдахин от животоподдържащи устройства. В крайна сметка бе на поне осемдесет години — макар изобщо да не изглеждаше на толкова, — и един от начините да не изглежда на толкова бе всяка нощ да се включва към един от поддържащите апарати. Роулинс бе малко притеснен да нарушава съня на старика, който бе така оплетен в личните си устройства. Към челото на Бордман бяха прикрепени чифт електроди, които гарантираха правилно и здравословно протичане на различните равнища на съня — така мозъкът се изчистваше от натрупаните през деня отрови. Ултразвуков филтър премахваше утайките и нечистотиите от артериите му. Хормоналният прилив се регулираше от гъста мрежа, която висеше над гърдите му. Цялата тази машинария бе свързана с корабния мозък. Под сложната животоподдържаща система Бордман изглеждаше нереален като восъчна фигура. Дишането му бе бавно и равномерно; меките му устни бяха отпуснати; бузите му изглеждаха подпухнали. Очните му

ябълки се движеха бързо под клепачите — знак, че сънува. Дали не беше опасно да го събуди сега?

Роулинс не смееше да рискува. Не и директно, в никакъв случай. Излезе от стаята и включи терминала пред нея.

— Въведете на Чарлз Бордман сън — рече Роулинс. — Кажете му, че намерихме Мълър. Кажете му, че трябва да се събуди веднага. Кажете му: „Чарлз, Чарлз, събуди се, трябваш ни.“ Ясно ли е?

— Прието — отвърна корабният мозък.

Импулсът отлетя от купола до кораба, бе преведен във формат „отговор“ и се завърна в купола. Съобщението на Роулинс се просмука в съзнанието на Бордман чрез електродите на челото му. Доволен от себе си, Роулинс отново влезе в спалнята на стареца и зачака.

Бордман се размърда. Пръстите му се свиха и драснаха по уредите, в чиито обятия лежеше.

— Мълър... — прошепна той.

Очите му се отвориха. В първия момент не виждаше нищо. Но процесът на събуждането бе започнал и поддържащата система засили метаболизма достатъчно, за да може организъмът му отново да функционира нормално.

— Нед? — рече дрезгаво Бордман. — Какво търсиш тук? Сънувах, че...

— Не беше сън, Чарлз. Аз ти го програмирах. Влязохме в зона А. Намерихме Мълър.

Бордман изключи системата и веднага се изправи седнал, бодър и нащрек.

— Колко е часът?

— Тъкмо се зазорява.

— И преди колко време го намери?

— Преди може би петнайсет минути. Застопорих сондата и дойдох веднага при теб. Не исках обаче да те будя грубо, затова...

— Добре, добре.

Бордман слезе от леглото. Залитна леко, като се изправи на крака. Още не бе постигнал дневната си енергичност, досети се Роулинс; истинската му възраст си казваше своето. Намери си извинение да извърне поглед, вторачи се в животоподдържащата система, за да не се налага да гледа месестите „паласки“ по тялото на Бордман.

Когато стигна неговата възраст, помисли си Роулинс, непременно ще се подлагам на редовно преобразяване. Това всъщност не е въпрос на суета. А въпрос на вежливост спрямо останалите. Не бива да изглеждаме възрастни, ако наистина не го искаме. Защо да се дразним?

— Да вървим — рече Бордман. — Задействай отново онази сонда. Искам да го видя веднага.

Като използва терминала в коридора, Роулинс активира отново сондата. На екрана се виждаше зона А на лабиринта, далеч по-уютна на вид от външните зони. Мълър не бе в кадър.

— Включи аудиосигнала само на приемане — рече Бордман.

— Включен е.

— Къде ще е отишъл?

— Сигурно е излязъл извън обсега на обектива — рече Роулинс. Той нареди на сондата да извърши пълен кръг, да направи обзор на ниските кубични къщи, на високите арки и стени. Притича някакво малко, подобно на котка животно, но от Мълър нямаше и следа.

— Беше точно тук — настоя нещастен Роулинс. — Той...

— Добре. Не е длъжен да стои на едно място, докато ме будиш. Подкарай сондата да пообиколи.

Роулинс активира дрона и го насочи към бавно изследване на улицата. Бе инстинктивно предпазлив, очакваше всеки миг да открие още капани, макар да си бе повтарял няколко пъти, че строителите на лабиринта сигурно не са заредили с опасности собствените си вътрешни покои. Мълър неочаквано излезе от сграда без прозорци и застана пред сондата.

— Значи пак си ти — рече той. — Отново си активиран, така ли? И защо не отговаряш? Какъв е корабът ти? Кой те праща?

— Да отговорим ли? — попита Роулинс.

— Не.

Бордман почти бе залепил лице до монитора. Избута ръцете на Роулинс от командните клавиши и се зае с фината настройка, докато лицето на Мълър не се очерта рязко на фокус. Бордман накара сондата да продължи да се движи, плъзгаше я пред Мълър, сякаш се опитваше да задържи вниманието му и да му попречи отново да изчезне.

Бордман рече тихо:

— Това е плашещо. Изражението на лицето му...

— Стори ми се, че изглежда доста спокоен.

— Какво знаеш ти? Аз *помня* този човек. Нед, това лице е излязло направо от ада. Скулите му са двойно по-изострени, отколкото бяха. Очите му са ужасни. Виждаш ли как са виснали устните му — отляво? Сигурно е прекарал лек удар. Но, предполагам, го е издържал добре.

Объркан, Роулинс потърси признаци на някакво чувство у Мълър. Не ги видя преди, не ги видя и сега. Но, разбира се, той нямаше истинска представа как би трябвало да изглежда Мълър. А Бордман естествено би трябвало да е много по-опитен в разгадаването на характера му.

— Няма да е лесно да го измъкнем от там — рече Бордман. — Той ще иска да остане. Но ние се нуждаем от него, Нед. Нуждаем се.

Мълър вървеше в крак със сондата и рече с дълбок и груб тон:

— Разполагаш с трийсет секунди, за да обявиш целта си. След това най-добре е да се обърнеш и да си вървиш там, откъдето си дошъл.

— Няма ли да говориш с него? — попита Роулинс. — Той ще унищожи сондата!

— Нека — рече Бордман. — Първият човек, който ще говори с него, ще бъде от плът и кръв и ще застане лице срещу лице с него. Това е единственият възможен начин. Той трябва да се ухажда, Нед. Не можем да го направим през говорителите на някаква си сонда.

— Десет секунди — рече Мълър.

Той бръкна в джоба си и извади лъскав, черен, метален глобус с размерите на ябълка и с малко квадратно прозорче. Роулинс никога не бе виждал подобно нещо. Може би някакъв вид извънземно оръжие, което Мълър бе открил в града, реши той, защото Мълър бързо вдигна глобуса и насочи прозорчето му към лицето на дрона.

Екранът изгасна.

— Май загубихме още една сонда — рече Роулинс.

Бордман кимна.

— Да. Последната, която губим. Сега вече ще започнем да жертваме хора.

2.

Дойде времето в лабиринта да се рискува животът на хора. Бе неизбежно и Бордман съжаляваше за това, тъй както съжаляваше, че плаща данъци или че остарява, или пък изхвърляше ненужното от организма си, или когато изпитваше натиска на силна гравитация. Данъците, стареенето, изхвърлянето и гравитацията бяха обаче все постоянни аспекти на човешкото състояние, независимо колко бяха облекчени от съвременния научен напредък. Такъв бе и рискът от смъртта. Използваха много добре дроните и навярно така бяха спестили поне дузина човешки живота; но оттук нататък почти сигурно щяха да загубят и хора. На Бордман му бе мъчно за това, но не задълго и не кой знае колко силно. От десетилетия насам бе карал хората да рискуват живота си и мнозина от тях загиваха. Той бе готов да рискува и собствения си живот, когато трябва и в името на подходяща кауза.

Лабиринтът вече бе изцяло картиран. Корабният мозък пазеше подробна картина на маршрутът за навлизане, всички известни капани бяха отбелязани на картата и Бордман бе уверен, че можеше да изпрати дрони, които с деветдесет и пет процента сигурност щяха да проникнат невредими в зона А. Оставаше да се види дали човек можеше да измине същия маршрут при същата степен на безопасност. Дори когато компютърът му нашепва указания при всяка крачка, човек, филтриращ информацията през грешащия си, склонен към умора мозък, би могъл да не види нещата по същия начин, по който ги виждаше машината, дронът, и навярно щеше да променя маршрута си, което можеше да се окаже фатално. И така, данните, които бяха събрали, трябваше да бъдат щателно проверени, преди той или Нед да рискуват да влязат вътре.

Имаше доброволци, които да свършат това.

Те знаеха, че е възможно да загинат. Никой не се и опита да ги заблуждава в противното, а и те не биха го приели. Беше им обяснено, че е важно за човечеството Ричард Мълър да бъде накаран доброволно да излезе от лабиринта и че това може да бъде постигнато, ако точно

определени хора — Чарлз Бордман и Нед Роулинс — разговарят лично с Мълър; а тъй като Бордман и Роулинс не можеха да бъдат заменени, бе необходимо други да изследват пътя преди тях. Много добре. Изследователите бяха готови, знаеха, че могат да бъдат жертвани. Знаеха също така, че дори може да бъде от полза първите неколцина от тях да загинат. Всяка смърт носеше нова информация; на този етап успешните преходи не носеха никакви нови данни.

Хвърлиха жребий.

Мъжът, избран да тръгне пръв, бе лейтенант на име Бърк, който изглеждаше съвсем млад, и навярно бе млад, тъй като военните рядко се подлагаха на преобразяване, преди да стигнат висшите ешелони. Бе нисък, як, тъмнокос мъж, който действаше така спокойно, сякаш ако нещо се случеше, на кораба лесно биха могли да възпроизведат негов двойник, макар че не бе така.

— Когато намеря Мълър — рече Бърк, не каза „ако“, — ще му кажа, че съм археолог. Нали така? И че ако няма нищо против, бих искал да доведа в лабиринта и някои свои приятели.

— Да — рече Бордман. — И помни: колкото по-малко му кажеш от професионална гледна точка, толкова по-малко подозрения ще събудиш.

Бърк нямаше да доживее достатъчно дълго, за да каже каквото и да е на Мълър, и всички го знаеха. Но той весело им махна за довиждане, донякъде театрално, и закрачи към лабиринта. Раницата му го свързваше с корабния мозък. Компютърът щеше да му предава команди и щеше да показва на наблюдателите в лагера какво точно става с него.

Той премина ловко и гладко ужасиите на зона *H*. Липсваше му комплектът от детекторни устройства, които бяха помогнали на сондите да открият въртящите се плочи и смъртоносните ями под тях, скритите изригващи пламъци, сблъскващите се зъбци на вратите, както и всички останали кошмари; но той разполагаше с нещо далеч по-полезно: натрупаното познание за тези кошмари, събрано чрез жертването на сума сонди, които не бяха успели да ги забележат. Бордман, който наблюдаваше екрана си, видя познатите му вече колони, спици и ескарпи, въздушните мостове, купчините кости, тук-там някой унищожен дрон. Той безгласно насърчаваше Бърк да продължава, знаеше, че не след дълго самият той щеше да поеме по

същия маршрут. Бордман се питаше на колко ли оценяваше Бърк собствения си живот.

На Бърк му бяха нужни почти четирийсет минути, за да премине от зона *H* в зона *G*. Не показва никакви признаци, че е въодушевен, когато премина коридора; както всички знаеха, *G* бе почти толкова трудна, колкото и зона *H*. Но дотук насочващата система действаше добре. Бърк изпълняваше някакъв мрачен балет, танцуваше около препятствията, броеше стъпките си, ту подскачаше, ту се обръщаше настрана, понякога прескачаше някоя опасна ивица от настилката. Напредваше добре. Компютърът обаче не бе в състояние да го предупреди за малкото зъбато създание, което дебнеше на върха на позлатен ръб, четирийсет метра навътре в зона *G*. То не бе част от системата на лабиринта. Бе случайна заплаха. Бърк разполагаше само с информация от натрупания опит в тази част от лабиринта.

Животното не бе много по-голямо от едра котка, но зъбите му бяха дълги, а лапите — твърде бързи. Камерата върху раницата на Бърк го улови, докато скачаше — ала вече бе прекалено късно. Усетил опасността, Бърк се обърна и посегна към оръжието си, едва когато животното бе вече върху раменете му и се опитваше да го захване за гърлото.

Зейнаха учудващо широки челюсти. Окото на компютъра предаде анатомична картина, без която Бордман можеше да мине преспокойно: зад първия ред остри като бръснач зъби се намираше втори ред, зад него — трети, навярно за по-добро сдъвкване на пляката или може би просто резервни, в случай, че външните зъби се строят. Картината всъщност представляваше гора от стърчащи зъби. Миг по-късно челюстите се склучиха.

Бърк се свлече на земята, вкопчен в нападателя си. Бликна струя кръв. Човек и звяр се претърколиха, задействаха някакъв скрит механизъм и в следващия миг бяха погълнати от вихрушка мазен пушек. След като димът се разнесе, от двамата нямаше и следа.

Малко след това Бордман рече:

— Ето нещо, което трябва да се има наум. Животните няма да си правят труда да нападнат сонда. Ще трябва да носим маса-детектори и да вървим в екипи.

Точно така и постъпиха. Бяха платили висока цена за тази информация, но сега знаеха, че освен с хитростта на древните

инженери, щяха да се сблъскат и с диви животни. Двама въоръжени мъже — Маршъл и Петрочели — навлязоха заедно в лабиринта, озъртайки се във всички посоки. Нито едно животно не можеше да ги наближи, без термалното му излъчване в инфрачервения спектър да бъде засечено от маса-детекторите, които носеха. Застреляха четири животни, едното от които — огромно; други неприятности нямаха.

Навлязоха дълбоко в зона G и стигнаха до мястото, където изопачаващият екран се бе подиграл на всички събиращи информация устройства.

Как действа екранът, питаше се Бордман? Знаеше, че произведените на Земята заблуждаващи устройства действаха пряко върху възприятията, вземаха напълно нормална сензорна информация и я разбъркваха в съзнанието, за да унищожат съответстващите корелации. Ала този екран бе различен. Той не можеше да атакува нервната система на дрона-сонда, защото дроните нямаха нервна система в истинския смисъл на думата, а очите им предаваха точна информация за онова, което виждат. В случая онова, което бяха видели — и което препредаваха на компютъра, — нямаше никаква връзка с истинската геометрия на лабиринта в тази точка. Други дрони, разположени извън обсега на екрана, предаваха съвсем различна и далеч по-достоверна картина на терена. Значи онова нещо действаше на някакъв пряк оптичен принцип, влияеше върху самата обстановка, пренареждаше я, размазваше перспективата, неуловимо преместваше или скриваше очертанията на нещата, обърквайки напълно нормалната конфигурация. Който и да е зрителен орган, попаднал в обсега на екранния ефект, получаваше напълно убедителна и свършено погрешна представа за района, независимо дали е свързан с мозък или не. Доста интересно, помисли си Бордман. Може би по-късно механизмите, действащи на това място, ще бъдат изучени и усвоени. Но това — по-късно.

Невъзможно му бе да разбере каква форма бе приел лабиринтът за Маршъл и Петрочели, когато те се сблъскаха с екрана. За разлика от дроните, които предаваха точна картина за всичко, което се появяваше пред очите им, двамата мъже не бяха директно свързани с компютъра и не можеха да предават видените изображения на екраните. Най-доброто, което можеха да сторят, бе да опишат видяното. То не съвпаднаше с образите, предавани от обективите на камерите,

монтирани на раниците им, нито пък приличаше на истинската конфигурация, видима извън обсега на екранния ефект.

Правеха онова, което им нареди компютърът. Вървяха напред, макар очите им да ги предупреждаваха, че на пътя им е зейнала огромна пропаст. Приклегнаха, за да се проврат в тунел, чийто таван блестеше от висналите ножове на гилотини. Тунелът не съществуваше.

— Очаквам всеки миг някой от тези ножове да ме разполови — предаде Петрочели.

Нямаше никакви ножове. В края на тунела те послушно завиха наляво, към масивна бухалка, която бъхтеше земята със страховита сила. Нямаше и бухалка. С неохота се отказаха да стъпят върху постлания с дебел килим тротоар, който изглежда водеше извън обсега на екрана. Тротоарът бе въображаем; нямаше как двамата да видят ямата, пълна с киселина, която всъщност се намираще на мястото му.

— Щеше да е по-добре, ако просто затвореха очи — рече Бордман. — Така, както преминаха дроните, без визуална информация.

— Казват, че би било прекалено страшно, ако го направят — отвърна Хостийн.

— Кое е по-добро — да нямаш визуална информация или да имаш грешна информация? — попита Бордман. — Можеха да изпълняват нарежданията на компютъра и със затворени очи. И няма начин да...

Петрочели изкрещя. На разделения на две екран Бордман видя истинската конфигурация — плосък, безопасен участък от пътя; на другата половина на екрана камерите от раниците предаваха нереалната действителност: внезапен гейзер от пламъци, изригващ в краката им.

— Стойте където сте! — изрева Хостийн. — Огънят не е истински.

Петрочели, вдигнал вече единия си крак, едва свари да го прибере обратно. Реакцията на Маршъл бе по-бавна. Той се бе извил, за да избегне изригването, и се обърна наляво, преди да успее да спре. Излезе на десетина сантиметра извън безопасния път. Блестяща метална спирала изскочи от каменния блок и обви глезените му. Без всякакво усилие срязва костите. Маршъл рухна и лъскав златист прът го прикова към стената.

Без да се оглежда назад, Петрочели мина невредим през огнения стълб, извървя десетина метра и спря, вече в безопасност, извън зоната на изкривяващия екран.

— Дейв? — изхриптя той. — Дейв, добре ли си?

— Той стъпи встрани от пътя — рече Бордман. — Смъртта му бе бърза.

— Какво искате да направя?

— Стой на място, Петрочели. Успокой се и не се опитвай да поемеш накъдето и да е. Изпращам подире ти Честърфийлд и Уокър. Изчакай ги там, където си.

Петрочели трепереше. Бордман помоли корабния мозък да му сложи успокоителна инжекция и раницата бързо изпълни заповедта. Все още вцепенен, без желание да се обърне към своя набит на пръта спътник, Петрочели не помръдваше в очакване на останалите.

На Честърфийлд и Уокър им бе потребен почти час, за да стигнат до екрана, и още петнайсет минути, за да си проправят път през няколкото квадратни метра, намиращи се в неговия обсег. Направиха го със затворени очи и това никак не им се понрави: ала фантомите на лабиринта не можеха да изплашат слепци и Честърфийлд и Уокър излязоха извън обсега им. Петрочели бе вече доста по-спокоен. Тримата предпазливо продължиха към сърцето на лабиринта.

Трябва да направим нещо за прибирането на трупа на Маршъл, помисли си Бордман. Някой друг път обаче.

3.

Най-дългите дни в живота на Нед Роулинс бяха дните на пътуването му до Ригел преди четири години — отиваше там, за да прибере трупа на баща си. Тези дни тук обаче бяха по-дълги. Да стоиш пред екрана и да гледаш как загиват храбреци, да чувстваш как всяка твоя фибра крещи за помощ час подир час, час подир час...

Ала те вече печелеха битката с лабиринта. До този момент в него бяха влезли четиринайсет души. Четирима бяха загинали. Уокър и Петрочели бяха изградили лагер в зона *E*; петима други — подкрепителна база в зона *F*; трима в момента минаваха покрай опасния екран, за да се присъединят към тях. За всички най-лошото бе минало. От действията на сондите бе станало ясно, че кривата на опасностите пада рязко след зона *F* и че в трите вътрешни зони капани на практика почти липсват. След като *E* и *F* бяха всъщност покорени, нямаше да е трудно да се проникне и в тези централни зони, където Мълър, безстрастен и потънал в мълчание, се криеше и чакаше.

Роулинс си помисли, че вече познава напълно лабиринта. Чрез другите той бе навлизал в него повече от сто пъти; първо чрез сетивата на сондите, сетне — чрез предаденото от членовете на екипажа. В трескавите си сънища нощем той виждаше мрачното му устройство, виещите се стени, змиевидните кули. В съзнанието си той бе извървял целия лабиринт, бе целувал смъртта хиляди пъти. Той и Бордман щяха да се възползват от натрупания с много усилия опит, когато им дойдеше редът да влязат вътре.

А редът им приближаваше.

В една хладна сутрин той стоеше с Бордман под стоманеното небе току до лабиринта — пред издигащия се насип, който ограждаше външните граници на града. За малкото време, което бяха прекарали тук, годината се бе изтъргулила удивително бързо към зимата на тази планета. Светлата част на денонощието траеше вече само шест часа от общо двацет; следваха два часа сумрак, а зазоряванията бяха продължителни и еднообразни. Въртящите се луни непрестанно танцуваха на небето и хвърляха причудливи сенки.

По това време Роулинс вече почти нямаше търпение да опита опасностите на лабиринта. Усещаше празнота в корема си, силно желание, примесено с притеснение. Бе чакал, без да откъсва очи от екраните, докато други мъже — някои от тях едва ли по-възрастни от него, — поставяха на карта живота си, за да влязат вътре. Струваше му се, че бе прекарал целия си живот в очакване на знака да застане в средата на сцената.

Гледаха на екрана как Мълър се придвижва в центъра на лабиринта. Висящите в небето сонди го държаха постоянно под око, отбелязваха странстванията му с линии върху главната карта. Мълър не бе напуснал зона А, откакто се бе срещнал с дрона, но всекидневно променяше местоположението си в лабиринта, местеше се от къща в къща, сякаш се боеше да спи два пъти на едно и също място. Бордман се бе погрижил да не допусне контакт с него след сблъсъка му с дрона. На Роулинс често му се струваше, че Бордман дебне някакъв рядък и деликатен звяр.

Бордман чукна по екрана и рече:

— Тази вечер влизаме, Нед. Ще ноцуваме в главния лагер. Утре ти ще продължиш напред и ще се присъединиш към Уокър и Петрочели в зона Е. Вдругиден ти ще продължиш сам към центъра и ще намериш Мълър.

— Ти защо ще влизаш в лабиринта, Чарлз?

— За да ти помогна.

— Можеш да поддържаш връзка с мен и оттук — рече Роулинс.
— Няма нужда да рискуваш.

— Това, което ще направя, е пресметнато като минимален риск.

— Как?

— Ако се сблъскаш с някакви проблеми, — рече Бордман, — ще трябва да дойда при теб, за да ти помогна. По-скоро бих чакал в зона F, ако потрябвам, отколкото да се наложи да премина бързешком опасната част на лабиринта. Разбираш ли ме? От зона F мога да стигна бързо до теб, без особен риск. Но не и оттук.

— Какви проблеми могат да възникнат?

— Мълър може да се заинати. Той няма причини да ни сътрудничи, а и не е човек, с когото лесно можеш да се справиш. Спомням си го в онези месеци, след като се завърна от Бета Хидри IV, Нямахме мира от него. И преди не беше съвсем уравновесен, но след

онзи случай изригна направо като вулкан. Да ти напомня, Нед, не го съди за това. Той има правото да е бесен на Вселената. Но е досаден. Той е нещо като птица на злата поличба. Дори само приближаването до него носи лош късмет. А ти ще имаш предостатъчно възможности да се убедиш в това сам.

— Тогава защо не дойдеш с мен?

— Невъзможно — отвърна Бордман. — Ако той знае, че съм на тази планета, ще се провали всичко. Не забравяй, че аз съм човекът, който го прати при хидранците. Аз съм онзи, който го изолира на Лемнос. Мисля, че ако ме види отново, ще ме убие.

Роулинс потръпна при тази мисъл.

— Не. Не може да е станал чак такъв варварин.

— Ти не го познаваш. Не знаеш какъв беше. И в какво се превърна.

— Ако е тъй обладан от демони, както казваш, как изобщо ще успее да спечеля доверието му?

— Ще отидеш при него. Ще изглеждаш простодушен човек, който заслужава доверие. Няма нужда да репетираш, Нед. Ти притежаваш естествено невинно лице. Кажу му, че си тук с археологическа задача. Не му давай да разбере, че през цялото време сме знаели къде се намира. Кажу му, че за първи път си научил за присъствието му, когато нашата сонда се натъкна на него — че си го познал от времето, когато той и баща ти са били приятели.

— Значи трябва да спомена за баща си, така ли?

— Във всички случаи. Ще му кажеш кой си. Това е единственият начин. Кажу му, че баща ти е починал, че това е първата ти космическа експедиция. Заложу на съчувствието му, Нед. Събуди бащинското чувство у него.

Роулинс поклати глава.

— Не ми се сърди, Чарлз, но трябва да ти кажа, че всичко това никак не ми харесва. Тези лъжи.

— Лъжи ли? — очите на Бордман блеснаха. — Лъжа ли е да кажеш, че си син на баща си? Че това е първата ти експедиция?

— И че съм археолог!

Бордман вдигна рамене.

— Да не би да предпочиташ да му кажеш, че си член на екип, чиято задача е да намери Ричард Мълър? Това ще ти помогне ли да

спечелиш доверието му? Помисли си за целта ни, Нед.

— Да. За целите и средствата. Знам.

— Наистина ли?

— Ние сме тук, за да накараме Мълър да ни сътрудничи, защото смятаме, че само той може да ни спаси от една ужасна заплаха — рече Роулинс бездушно и безизразно, безчувствено. — Ето защо сме длъжни да използваме всеки подход, необходим за да постигнем това сътрудничество.

— Да. И бих искал да не се подсмиваш, като го казваш.

— Извинявай, Чарлз. Но ми е дяволски гадно да го мамя.

— Той ни е необходим.

— Да. Но един човек, който вече е страдал толкова много...

— Той ни е необходим.

— Добре, Чарлз.

— Ти също си ми необходим — рече Бордман. — Ако можех да свърша всичко това сам, щях да го направя. Но ако той ме види, ще ме довърши. В неговите очи аз съм чудовище. Същото важи и за всички, свързани с миналата му кариера. Но ти си по-различен. Може и да ти се довери. Млад си, изглеждаш невинен и си син на негов добър приятел. Можеш да се сближиш с него.

— И да го натъпча с лъжи, та да го подмамим.

Бордман затвори очи. Изглежда се сдържаше с усилие.

— Престани, Нед.

— Продължавай. Каж ми какво да правя, след като се представя.

— Установи приятелски връзки с него. Не бързай. Накарай го да започне да очаква с нетърпение посещенията ти.

— Ами ако не мога да издържа близостта му?

— Скрый го. Знам, че това ще ти е най-трудно.

— Най-трудно ще ми е да лъжа, Чарлз.

— Щом така смяташ. Както и да е, покажи му, че можеш да понасяш компанията му. Направи това усилие. Бъбри си с него. Дай му да разбере, че крадеш време от научните си занимания, че негодниците, които ръководят експедицията ти, не биха искали да имаш нищо общо с него, но че към него те водят обич и жалост и че няма да им позволиш да ти се месят. Разкажи му всичко за себе си, за амбициите си, за любовния си живот, за хобитата си, за всичко, което

пожелаш. Устата ти да не спира. Така още повече ще изглеждаш като наивен хлапак.

— Да спомена ли за извънгалактическите? — попита Роулинс.

— Без да наблягаш на това. Направи го така, все едно го запознаваш с текущите събития. Но не му казвай прекалено много. Не му казвай и за заплахата, която представляват. Нито дума за това, че се нуждаем от него, сам разбираш. Ако се усъмни, че е използван, с нас е свършено.

— Как ще го накарам да напусне лабиринта, ако не му кажа, че се нуждаем от него?

— Остави това засега настрана — рече Бордман. — Ще те инструктирам за следващата фаза, след като успееш да спечелиш доверието му.

— С други думи — рече Роулинс, — това не означава ли, че си готов да сложиш в устата ми такива опашати лъжи, та дори не смееш да ми кажеш от страх, че ще вдигна ръце и ще се откажа?

— Нед...

— Извинявай. Но, виж сега, Чарлз, защо трябва да го *подмамваме* навън? Защо просто не му кажем, че човечеството се нуждае от него, и така да го принудим да излезе?

— Смяташ ли, че това е по-морално, отколкото да го подмаммим навън?

— Някакси е по-чисто. Мразя всичкото това мръсно кроене на заговори и интриги. По-скоро бих го проснал в несвяст и бих го изкарал от лабиринта, отколкото да направя онова, което ти планираш. Бих помогнал да го слоим със сила — защото ние наистина се нуждаем от него. Разполагаме с достатъчно хора, за да го сторим.

— Не е така — рече Бордман. — Не можем да го изкараме насила. Там е цялата работа. Прекалено е рисковано. Може да намери начин да се самоубие в мига, в който се опитаме да го заловим.

— Приспиващ изстрел — рече Роулинс. — Дори и аз бих могъл да го направя. Само приближаваме достатъчно и го улучваме, сетне го изнасяме от лабиринта, а когато се събуди, му обясняваме...

Бордман енергично поклати глава:

— Той е разполагал с девет години, за да разучи лабиринта. Не знаем какви номера е усвоил или какви отбранителни капани е поставил. Докато той е там, не смея да предприема никакви

нападателни действия срещу него. Той е прекалено ценен, за да го излагаме на риск. Доколкото знаем, той е програмирал цялото това място да хвъркне във въздуха, ако някой извади оръжие срещу него. Той трябва да излезе от лабиринта по собствена воля, Нед, а това означава да го подмамим с фалшиви обещания. Знам, че е гадно и вони. Цялата Вселена понякога вони. Не си ли го разбрал още?

— Не се *налага* да вони! — рече остро Роулинс с повишен тон. — Това ли е урокът, който си усвоил през всичките тези години? Вселената не вони. Човекът вони! И го прави доброволно, защото по-скоро би вонял, отколкото да мирише свежо! Не се *налага* да лъжем. Не се *налага* да мамим. Можем да заложим на честта, на порядъчността и... — Роулинс спря изведнъж. Със съвсем различен тон рече: — Виждам ти се дяволски млад и зелен, нали, Чарлз?

— Простено ти е да правиш грешки — отвърна Бордман. — Тъкмо защото си млад.

— Нима искрено вярваш, че в съществуването на Вселената е заложена космическа злост?

Бордман сбра върховете на дебелиите си къси пръсти.

— Не бих го формулирал така. Не съществува никаква личностна сила на мрака, която да движи нещата, както няма и личностна сила на доброто. Вселената е голяма, безлична машина. Функционирайки, тя подлага някои свои незначителни части на напрежение, тези части се износват, а Вселената не дава и пет пари за това, защото може да ги подмени. Няма нищо неморално в подмяната на износени части, но трябва да се признае, че от гледна точка на тези части, това е гадна работа. Случи се така, че две малки части от Вселената се сблъскаха, когато спуснахме Дик Мълър на планетата на хидранците. Трябваше да го пратим там, защото в нашата природа е да откриваме нещата, а те направиха каквото направиха, защото Вселената подлага на напрежение своите части; в резултат Дик Мълър се завърна от Бета Хидри IV в лоша форма. Машината го бе ухапала и го смля. Сега имаме втори сблъсък на нейни части, пак така неизбежен, и трябва да подадем Мълър на машината за втори път. Възможно е тя отново да го смели (което е гадно) — а за да го подтикнем да отиде там, където това може да стане, аз и ти трябва малко да поомърсим душите си (което също е подло); ала в същото време нямаме никакъв друг избор. Ако не компрометираме себе си и не подмамим Дик Мълър, можем да

задействаме ново завъртане на машината, което ще унищожи цялото човечество, а това ще вони и ще е по-гадно от всичко друго. Аз искам да направя нещо неприятно, но воден от благородни подбуди. Ти не искаш да го направя и аз разбирам как се чувстваш, но се опитвам да те накарам да разбереш, че личният ти морален кодекс не винаги е най-висшият фактор. Особено по време на война, когато войникът убива, защото Вселената му е наложила тази ситуация. Войната може и да е несправедлива; в кораба, в който се е прицелил, може да се намира брат му, но войната е реалност и той трябва да изиграе ролята си.

— А къде е мястото на свободната воля в тази твоя механична Вселена, Чарлз?

— Няма място. Точно затова казах, че Вселената вони.

— И не разполагаме с никаква свобода, така ли?

— Притежаваме свободата малко да се погърчим на ченгела.

— Така ли си се чувствал през целия си живот?

— През повечето време — отвърна Бордман.

— Когато си бил на моята възраст?

— Дори и по-рано.

Роулинс се извърна:

— Мисля, че грешиш тотално, но няма да си губя времето да те убеждавам. Не разполагам и с достатъчно думи. Нито с доводи. А ти и без това не би слушал.

— Боя се, че е така, Нед. Но можем да обсъдим това някой друг път. Да речем след двайсетина години. Съгласен ли си?

Роулинс се опита да се усмихне и рече:

— Разбира се. Ако дотогава не съм се самоубил поради чувството си за вина.

— Няма да го направя.

— Как смяташ, че ще мога да живея в мир със себе си, след като измъкна Дик Мълър от черупката му?

— Почакай и ще видиш. Ще откриеш, че си постъпил правилно в конкретната обстановка. Или поне си направил най-малкото зло. Повярвай ми, Нед. Точно сега може и да си сигурен, че душата ти ще бъде завинаги омърсена от тази задача, но няма да е точно така.

— Ще видим — рече тихо Роулинс.

Бордман се бе оказал по-хлъзгав от всякога, дори и когато бе в добродушното си настроение. Да умре в лабиринта, помисли си

Роулинс, бе единственият начин да избегне капана на тези морални двусмислия; в мига, в който тази мисъл се породя, той я отхвърли с ужас. Взря се в екрана.

— Да влизаме — рече. — Чакането ми омръзна.

ПЕТА ГЛАВА

Мълър ги видя как приближават, но не разбираше защо остава толкова спокоен. Наистина, той бе унищожил един от роботите им и след това те спряха да изпращат нови. Но екраните му показваха, че хората организираха лагери във външните зони. Не можеше да различи ясно лицата им. Не можеше да види и какво правят там. Преброи около дузина мъже; някои се бяха настанили в зона *E*, но по-голямата група бе в зона *F*. Мълър видя, че неколцина загинаха във външните зони.

Имаше начини да ги нападне. Можеше, ако поиска, да наводни зона *E* с помощта на акведукта. Случайно го беше направил веднъж и на града му трябваше почти цял ден, за да почисти. Спомни си как по време на наводнението зона *E* се изолира и специална преграда не позволи на водата да се разлее. Ако нашествениците не загинат от приливната вълна, те сигурно щяха да задействат в паниката си някои от капаните. Мълър можеше да предприеме и други неща, за да им попречи да влязат във вътрешния град.

Ала не стори нищо. Знаеше, че същинската причина за бездействието му е жаждата да наруши дългогодишната си самота. Колкото и да ги мразеше, колкото и да се боеше от тях, колкото и да се ужасяваше, че уединението му ще бъде нарушено, Мълър остави хората да си проправят път към него. Срещата вече бе неизбежна. Те знаеха, че той е тук. (Дали знаеха кой е той?) Щяха да го намерят, за свое и за негово съжаление. Той щеше да узнае дали дългото изгнание го бе пречистило от страданието му и дали може отново да понесе човешка компания. Мълър обаче бе сигурен какъв щеше да бъде отговорът.

Бе прекарал част от годината сред хидранците; сетне, като разбра, че не е постигнал нищо, влезе в капсулата си, отлетя в небето и се завърна на очакващия го в орбита кораб. Ако хидранците имаха своя митология, той сигурно бе станал част от нея.

Вече в кораба, Мълър извърши нужните операции, за да подготви завръщането си на Земята. След като съобщи на корабния мозък за

присъствието си, зърна изображението си върху лъскавия екран на пулта за управление и то малко го изплаши. Хидранците не използваша огледала. Мълър забеляза нови дълбоки бръчки, издълбани върху лицето му, на които не обърна внимание; странното изражение в очите му обаче го разтревожи. Напрегнат съм, рече си той. Приключи с програмирането на обратния маршрут и влезе в медицинския кабинет, нареди 40-DB спад на невралното си равнище, както и гореща вана и цялостен масаж. Като излезе, очите му пак изглеждаха странно; освен това се бе появил и лицев тик. Освободи се лесно от тика, но не можа да направи нищо за очите си.

Очите нямат никакво изражение, рече си Мълър. Става нещо с клепачите ми. Уморени са от дългото време, прекарано в дихателен костюм. Ще се оправя. Изминалите няколко месеца бяха трудни, но сега вече ще се оправя.

Корабът погълна енергия от най-близката определена за донор звезда. Роторите на кораба се завъртяха около осите на отклонението и Мълър, ведно със своя контейнер от пластмаса и метал, бе изхвърлен във Вселената по един от преките маршрути. Дори и в изкривеното пространство и време се получава известна загуба на абсолютно време, докато корабът профучи през някой шев на континуума. Мълър чете, спа, слуша музика, включи един куб-жена, когато желанието стана прекалено силно. Казваше си, че напрегнатият израз на лицето му изчезва, но сигурно ще си наложи леко преобразяване, като се върне на Земята. Тази екскурзия му бе струвала няколко години от живота.

Имаше и работа за вършене. Корабът надлежно излетя от изкривяването в предначертаните граници — на 100 000 километра от Земята; на комуникационния му пулт забляскаха цветни лампички — най-близката пътна станция му съобщаваше пеленгите. Мълър даде команда за връзка с нея.

— Изравнете скоростта си с нас, мистър Мълър, и ще ви пратим пилот на борда, който да ви отведе до Земята — каза ръководителят на движението.

Корабът на Мълър се погрижи за това. Червеникавият глобус на станцията се появи в полезрението му. Известно време тя се носеше пред Мълър, но постепенно корабът му се изравни с нея.

— Трябва да ви препредадем съобщение от Земята — рече ръководителят на движението. — Обажда се мистър Бордман.

— Давайте — рече Мълър.

Лицето на Бордман изпълни екрана. Изглеждаше розов, скоро подстриган, доста здрав на вид, добре отпочинал. Усмихна се и протегна ръка напред.

— Дик! — рече той. — Господи, чудесно е, че те виждам!

Мълър включи на осезание и положи длан върху китката на Бордман през екрана.

— Здравей, Чарлз. Едно на шейсет и пет, а? Е, ето, че се връщам.

— Да съобщя ли на Марта?

— Марта... — Мълър се замисли за миг. Да. Мацката със синята коса, люлеещи се бедра и остри пети. — Да. Обади ѝ се. Ще бъде чудесно, ако ме посрещне, когато кацна. Кубовете-жени не са толкова вълнуващи.

Бордман се изсмя по момчешки. Сетне смени рязко темата и попита:

— Как мина?

— Зле.

— Но установи контакт, нали?

— Да, намерих хидранците. Не ме убиха.

— Враждебни ли бяха?

— Не ме убиха.

— Да, но...

— Жив съм, Чарлз. — Мълър усети, че тикът му отново се появява. — Не успях да науча езика им. Не мога да кажа дали ме харесаха. Изглеждаха доста заинтригувани. Изучаваха ме отблизо дълго време. Не казаха и думица.

— Да не би да са телепати?

— Не мога да го твърдя, Чарлз.

Бордман помълча за малко, преди да запита:

— Какво са ти сторили, Дик?

— Нищо.

— Не е така.

— Това, което виждаш, се дължи на умората от пътя — рече Мълър. — В добра форма съм, само съм малко изнервен. Искам да подишам истински въздух, да пийна истинска бира, да вкуся истинско

месо, да има кой да ми прави компания в леглото. След това ще съм си пак както преди и може би ще предложи начини за установяване на контакт с хидранците.

— На каква степен е потенциометърът на станцията ти, Дик?

— А?

— Чувам те много силно — рече Бордман.

— Вината сигурно е в релейната станция. Господи, Чарлз, какво общо има силата на звука с всичко останало?

— Не знам — рече Бордман. — Опитвам се само да разбера защо ми крещиш.

— Не ти крещя — изкрещя Мълър.

Малко след това прекратиха връзката. Мълър получи съобщение от трафик-контрола, че са готови да пратят пилот на борда му. Подготви входния люк и пушна пилота да влезе. Той бе много рус млад мъж с ястребови черти и бледа кожа. След като свали шлема си, веднага се представи:

— Казвам се Лес Кристиянсен, мистър Мълър. За мен е голяма чест да бъда пилот на първия човек, посетил извънземна раса. Надявам се, че няма да наруша мерките за сигурност, ако кажа, че с радост бих научил нещичко за това, докато слизаме. Имам предвид, че това е такъв исторически момент и аз съм първият човек, който ви вижда след завръщането ви. Ако не е прекалено нахално, ще ви бъда много благодарен, ако ми разкажете някои от най-съществените... за вашето...

— Предполагам, че мога да ти кажа нещичко — рече любезно Мълър. — Първо, гледал ли си куба за хидранците? Знам, че сигурно са го показвали и...

— Имате ли нещо против, ако седна за малко, мистър Мълър?

— Сядай. Значи си го гледал, знаеш за онези високи, мършави същества с всичките им ръце...

— Зави ми се свят — рече Кристиянсен. — Не знам какво ми е. — Лицето му изведнъж стана тъмночервено, капки пот заблестяха на челото му. — Мисля, че ми прилошава. Аз... нали разбирате, това не би трябвало да се случи...

Пилотът рухна в пенопластовата люлка, сгърчи се, затрепери, покрил с ръце главата си. Мълър, чийто глас бе още неуверен след дългото мълчание, се зачуди безпомощен какво да прави. Най-накрая

се пресегна, хвана мъжа за лакътя и го отведе в медицинския кабинет. Кристиансен се извърна, сякаш Мълър го бе докоснал с нагорещено желязо. При това си движение той изгуби равновесие и се строполи на пода. Изправи се на колене и изпълзя колкото можа по-далеч от Мълър. Попита сподавено:

— Къде е?

— Онази врата там.

Кристиансен се втурна към нея и се заключи отвътре. Учуденият Мълър чу шума от повръщането, а сетне нещо, като ридания. Тъкмо се готвеше да се обади на станцията, че пилотът се е разболял, когато вратата се отвори и Кристиансен рече с глух глас.

— Бихте ли ми подали шлема, мистър Мълър?

Мълър му го подаде.

— Ще трябва да се върна на станцията си, мистър Мълър.

— Съжалявам, че реагира така. Господи, дано не нося някаква зараза.

— Аз не съм болен. Просто се чувствам... отвратително. — Кристиансен закопча шлема. — Не разбирам нищо. Но ми се иска да се свия и да плача. Моля ви, пуснете ме да си вървя, мистър Мълър. Това е... аз... това е... ужасно е. Точно това изпитвам!

Той се втурна към люка. Мълър слисан го изгледа как прекосява разстоянието до близката контролна станция.

Включи радиото.

— Най-добре не изпращайте засега друг пилот — предложи Мълър на ръководителя на движението. — Кристиансен рухна от някакъв внезапен пристъп, веднага щом свали шлема си. Може би съм преносител на нещо. Дайте да проверим.

Разтревоженият диспечер се съгласи. Той помоли Мълър да влезе в лекарския си кабинет, да включи диагностата си и да препрати данните. Малко по-късно сериозното, шоколадовокафяво лице на медицинския служител на станцията се появи на екрана на Мълър и рече:

— Това е много странно, мистър Мълър.

— Какво е то?

— Пуснах доклада на вашия диагностат през нашата машина. Никакви необичайни симптоми. Прегледах и Кристиансен, без да успея да науча нищо. Той казва, че сега се чувствал добре. Каза ми, че

острата депресия го връхлетяла в мига, в който ви видял; състоянието му бързо се влошило и получил нещо като метаболитна парализа. Чувствал се толкова потиснат, че не можел да предприеме нищо.

— Той предразположен ли е към такива пристъпи?

— Никога не му се е случвало — отвърна медикът. — Бих искал сам да проверя всичко това. Мога ли да прескоча до вас?

Медикът не изпадна в състоянието на Кристиянсен. Но и не можа да остане задълго; когато си тръгваше, по лицето му се стичаха сълзи. Изглеждаше объркан като самия Мълър. Новият пилот се появи двайсет минути по-късно и не свали костюма си, докато програмираше кораба за кацане. Седеше с изправен гръб пред пулта, гърбом към Мълър, сякаш не забелязваше присъствието му. Както изискваха правилата, той снижи кораба, докато двигателната му система влезе в обсега на наземния контрол, след което си тръгна. Мълър видя лицето му — напрегнато, лъщящо от пот, със силно стиснати устни. Пилотът кимна леко и излезе през люка. Сигурно мириша много лошо, помисли си Мълър, като че ли онзи можеше да помирише нещо през скафандъра си.

Кацането бе рутинно.

Бързо премина през имиграционния контрол в звездното летище. На Земята ѝ бе нужен само половин час, за да установи дали може да го приеме; Мълър, който бе минавал покрай тези компютърни системи досега стотици пъти, разбра, че състоянието му е в границите на обичайното. Беше се опасявал, че гигантският диагностат на летището ще открие онова заболяване, което неговият собствен диагностат и машината на контролната станция не бяха успели да открият; ала мина през търбуха на машината, като ѝ се остави да сканира бъбреците му, да извлече по няколко молекули от течностите в организма му и в крайна сметка излезе, без да се чуе сигнален звън и да се види пробляскването на предупредителни светлини. Одобен. Разговори се с митническата машина. Откъде идваш, пътнице? Накъде отиваш? Одобен. Документите му бяха в ред. Процепът в стената се разшири до размерите на врата и той мина през нея, за да се изправи за първи път след кацането си срещу човешко същество.

Бордман бе дошъл да го посрещне. Марта бе с него. Бордман бе загърнат в дебела кафява роба с метални нишки; ръцете му бяха отрупани с пръстени, а надвисналите му вежди бяха гъсти като

тропичен мъх. Косата на Марта бе къса и морскозелена; бе посребрила очите си и бе позлатила тъничката си шия, тъй че изглеждаше като някаква отрупана с бижута статуя. Като си я спомни мокра и гола край кристалното езеро, Мълър не одобри тези промени. Съмняваше се, че бяха направени заради него. Знаеше, че Бордман обича жените да бъдат разкрасявани; навярно се бяха чукали в негово отсъствие. Мълър би се учудил и дори би бил донякъде потресен, ако не бе така.

Ръката на Бордман обхвана китката на Мълър в здрава хватка, която невероятно бързо, за секунди се отпусна. Ръката му се отдръпна още преди Мълър да успее да отговори на поздрава.

— Радвам се да те видя, Дик — рече убедително Бордман и отстъпи няколко крачки назад.

Бузите му увиснаха, сякаш се намираше под голямо гравитационно налягане. Марта се мушна между двамата и се притисна към него. Мълър я прегърна, докосна раменете ѝ и плъзна бързо ръце надолу към задника ѝ. Не я целуна. Очите ѝ бяха ослепителни и когато погледна в тях, се изгуби в хиляди отразени образи. Ноздрите ѝ се разшириха. Той усети как мускулите на крехкото ѝ тяло потреперват. Тя се опитваше да се освободи от него.

— Дик — прошепна тя. — Молих се за теб всяка вечер. Нямах представа колко ми липсваше.

Тя се дърпаше още по-силно. Той плъзна ръце по бедрата ѝ и натисна толкова силно навътре, че можеше да си представи как тазът ѝ поддава и се огъва. Краката ѝ трепереха и той се побоя, че ако не я пусне, тя ще падне. Тя извърна настрани глава. Той докосна с буза нежното ѝ ухо.

— Дик — прошепна тя, — чувствам се толкова странно, толкова се радвам да те видя, че всичките ми вътрешности се разбъркаха... пусни ме, Дик, чувствам, че ми се повдига...

Да. Да. Разбира се. Той я пусна.

Бордман, потен и нервен, избърса лицето си, лапна някакво успокоително хапче, крачеше напред-назад, не го свърташе на едно място. Мълър никога досега не го бе виждал такъв.

— Ами, да ви оставя двамата малко насаме, а? — предложи Бордман, тонът му бе с една октава по-висок от обичайния. — Изглежда времето ми действа зле, Дик. Ще поговорим утре. Настаняването ти е уредено.

Бордман избяга. И Мълър усети как го обзема паника.

— Къде отиваме? — попита той.

— Навън има транспортен парк. Имаме стая в „Старпорт Ин“. Имаш ли багаж?

— Все още е на борда на кораба — отвърна Мълър. — Може да почака.

Марта хапеше ъгълчето на долната си устна. Той я хвана за ръка, качиха се на бягащата пътечка, която водеше от терминала до транспортния парк. Хайде, хайде — помисли си той. Кажи ми, че не ти е добре. Кажи ми, че нещо тайнствено те е връхлетяло през последните десет минути.

— Защо подстрига косата си? — попита той.

— Това си е право на всяка жена. Не ти ли харесва?

— Не колкото преди. — Влязоха в парка. — Беше по-дълга, по-синя, като море в бурен ден. — Качиха се в прилично на живачна вана возило. Тя седна колкото можа по-далеч, сви се до входния люк. — А и гримът. Извинявай, Марта. Бих искал да ми хареса, но...

— Разкрасих се за твоето посрещане.

— Защо правиш така с долната си устна?

— Какво правя?

— Нищо — рече той. — Пристигнахме. Стаята е резервирана, нали?

— Да, на твое име.

Влязоха. Той положи длан върху регистрационната планка. Тя светна в зелено и двамата се запътиха към асансьорната шахта. Хотелът започваше на пето подземно ниво под космодрума и се издигаше на още петдесет етажа; стаята им бе близо до дъното. Специален избор, помисли си той. Може би — апартаментът за младоженци. Влязоха в стая с калейдоскопични завеси и голямо легло с всички аксесоари. Осветлението бе тактично приглушено. Мълър си помисли за месеците, прекарани само с кубове-жени, и усети свирепо пулсиране в слабините си. Знаеше, че няма да има нужда да обяснява нищо на Марта. Тя мина покрай него към стаята си и остана там дълго. Мълър се съблече.

Тя излезе гола. Всичкият измамен грим бе свален, косата ѝ отново бе синя.

— Като морето — рече тя. — Съжалявам, че не можах да я удължа там. Стаята не е програмирана за това.

— Сега е далеч по-добре — каза ѝ той.

Бяха на десет метра разстояние един от друг. Тя стоеше в профил към него и той огледа контурите на крехките ѝ и същевременно здрави форми: малките, щръкнали гърди, момчешкото задниче, елегантните бедра.

— Хидранците — рече той, — са или двуполови, или безполови, не знам точно кое от двете. Това показва колко добре съм ги изучил, докато бях там. Не знам как го правят, но мисля, че при хората удоволствието е по-голямо. Защо стоиш там, Марта?

Тя мълчаливо приближи към него. Той обгърна рамото ѝ, а с другата ръка обхвана една от гърдите ѝ. Когато преди правеше това, усещаше как зърното ѝ се втвърдява от желание под пръстите му. Но не и сега. Тя леко потрепери, досущ като млада кобилка, която се готви за скок. Докосна с устни устните ѝ — бяха сухи, стегнати, враждебни. Когато прокара ръка по фино очертаната ѝ брадичка, тя сякаш потрепери. Притегли я надолу и двамата седнаха един до друг на леглото.

Той забеляза болката в очите ѝ.

Марта се претърколи настрани от него, главата ѝ се удари силно във възглавницата и той забеляза как лицето ѝ се изкриви от някаква непреодолима болка. Сетне тя взе ръцете му в своите и го притегли към себе си. Коленете ѝ се издигнаха, а бедрата ѝ се разтвориха.

— Вземи ме, Дик — рече престорено. — Веднага!

— Защо е това бързане?

Тя се опита да го насили върху себе си, в себе си. Той обаче не искаше да стане така. Освободи се от нея и седна. Бе почервеняла до раменете, сълзи блестяха по лицето ѝ. Той вече знаеше истината, която искаше да узнае, но трябваше да попита.

— Кажи ми какво не е наред, Марта.

— Не знам.

— Държиш се така, сякаш ти се гади.

— Мисля, че ми се гади.

— Кога започна това?

— Аз... о, Дик, защо са всичките тези въпроси? Моля те, любов моя, ела при мен.

— Ти не ме желаеш. Наистина. Но си много мила.

— Аз... опитвам се да те направя щастлив, Дик. Толкова боли...
толкова...

— Какво боли?

Тя не отговори. Зае предизвикателна поза и отново го дръпна към себе си. Той скочи от леглото.

— Дик, Дик, предупреждавах те да не отиваш! Казах ти, че имам предчувствие. И че могат да ти се случат други неща, освен да те убият.

— Каж ми какво те боли?

— Не мога. Аз... не знам.

— Това е лъжа. Кога започна?

— Тази сутрин. Когато станах.

— И това е лъжа. Трябва да знам истината.

— Люби ме, Дик. Не мога повече да чакам. Аз...

— Какво ти е?

— Не мога да понеса...

— Какво не можеш да понесеш?

— Нищо. Нищо.

Тя също стана от леглото, отърка се о̀ него, като разгонена котка, потреперваше, мускулите изпъкваха по лицето ѝ, очите ѝ бяха налудничави.

Той я хвана за китките и ги притисна една в друга.

— Каж ми какво не можеш да понесеш повече, Марта.

Тя се задъха. Той стисна по-силно. Тя се дръпна назад, отметнала глава, гърдите ѝ сочеха тавана. Голотата ѝ го подлудяваше, възпламеняваше го.

— Каж ми — рече той. — Какво не можеш повече да понесеш...

— ... да бъда близо до теб — отвърна тя.

ШЕСТА ГЛАВА

1.

Вътре в лабиринта въздухът бе някак по-топъл и по-свеж. Стените сигурно спират вятъра, помисли си Роулинс. Напредваше внимателно, вслушваше се в гласа, който нашепваше в ухото му:

Завий наляво... три крачки... стъпи с десния си крак встрани от черната ивица на настилката... обърни се на място... наляво... четири крачки... деветдесет градуса завой надясно... веднага завой отново на деветдесет градуса надясно.

Беше като детска игра на дама — стъпваш на чертата и „изгаряш“. Тук обаче залозите бяха по-големи. Движеше се предпазливо, усещаше как смъртта го следва по петите. Що за хора са били онези, построили това чудо? На пътя пред него изригваше пламък. Компютърът отброи времето му. *Едно, две, три, четири, пет, ДАВАЙ!* Роулинс мина.

Невредим.

Спря се от другата страна и погледна назад. Бордман поддържаше темпото, възрастта не му пречеше. Помаха му и намигна. И той премина по същия начин. *Едно, две, три, четири, пет, ДАВАЙ!* Бордман прекоси изригващия пламък.

— Да поспрем ли за малко? — попита Роулинс.

— Не се грижи за стареца, Нед. Върви. Още не съм изморен.

— Предстои ни тежък участък.

— Да го преминем тогава.

Роулинс не можеше да не погледне към костите. Голи скелети на стотици години и трупове, които бяха тук сравнително отскоро. Същества от много раси бяха намерили тук смъртта си.

Ами ако той самият загине в следващите десет минути?

Започнаха да проблясват ярки светлини; многократно в секунда. Фигурата на Бордман на пет метра зад него стана феерична, извършваше сякаш накъсани движения. Роулинс вдигна ръка пред очите си, за да я види как трепти. Като че всяка частица от секундата някой просто изтриваше по нещо от възприятията му.

Компютърът му нареди: *Извърви десет крачки и спри. Едно. Две. Три. Извърви десет крачки и спри. Едно. Две. Три. Извърви десет крачки и спри. Едно. Две. Три. Бързо премини до края на склона.*

Роулинс не можеше да си спомни какво би му се случило, ако не успееше да поддържа точното темпо. Тук, в зона *H*, кошмарите бяха толкова начесто, че не можа да запомни всичките. Тук ли бе мястото, където отгоре неочаквано се стоварваше тежка цял тон скала? Или където се събираха стените? Или където мост като фина паяжина захвърляше жертвите си в огненото езеро?

В този момент очакваната продължителност на живота му бе двеста и пет години. И той искаше да изживее повечето от тях. Все още съм прекалено млад, за да загина, помисли си Нед Роулинс.

Затанцува по музиката на компютъра, мина покрай огненото езеро, покрай сблъскващите се стени.

2.

Някакво същество с дълги зъби бе кацнало над вратата пред тях. Чарлз Бордман внимателно извади оръжието от раницата си и включи автоматичния прицел. Нагласи го за маса до трийсет килограма и разстояние до петдесет метра.

— Взел съм го на мушка — каза той на Роулинс и стреля.

Мълнията срещна стената: ивици блещукащо зелено изригнаха и се смесиха с тъмночервеното. Звярът подскочи с изпънати в последна агония крайници и падна. Отнякъде изникнаха три малки лешоядни животни и започнаха да го ръфат.

Бордман се изсмя. Трябваше да си признае, че не се изискваха кой знае какви умения да се ловува с автоматичен прицел. Ала не бе ловувал много отдавна. Когато бе трийсетгодишен, бе прекарал една дълга седмица в резервата „Сахара“; бе най-младият от групата — осем бизнесмени и правителствени консултанти, тръгнаха на лов. Бе предприел пътуването поради политическата полза, която можеше да извлече от него. Беше му съвсем противно: парещият въздух в ноздрите, палещото слънце, жълтокафеникавите животни, мъртви върху пясъка, хвалбите, необузданото клане. Когато човек е само на трийсет години, не е много толерантен към безсмислените спортове на по-възрастните. Ала въпреки това остана, защото бе преценил, че ще е полезно да се сприятели с тези мъже. Така се и оказа — полезно. Никога повече не излезе на лов. Ала това тук бе по-различно. Дори и с автоматичен прицел. Това тук не бе никакъв спорт.

3.

Изображенията играеха върху златистия екран, окачен върху стена, близо до вътрешната граница на зона Н. Роулинс видя как се очертава лицето на баща му, как се сраства с обграждащите го шарки от линии и кръстчета, как избухва в пламъци. Екранът се захранваше външно: онова, което показваше, се намираше в окото на гледащия го. Дроните, които бяха преминали оттук, бяха видели празен екран. Роулинс видя как върху екрана се появява изображението на момиче. Марибет Чеймбърс, шестнайсетгодишна, второкурсничка в гимназията „Милостивата дева“ в Рокфорд, Илинойс. Марибет Чеймбърс се усмихна свенливо и започна да се съблича. Косата ѝ бе коприненомека, златен облак; очите ѝ — сини, устните — пълни и влажни. Разкопча сутиена си и разкри две твърди, щръкнали напред бели кълбета, по които играеха отблясъци. Бяха високи и близки едно до друго, сякаш неподвластни на никаква гравитация, а долчинката помежду им бе шест инча дълбока и една шестнайста от инча широка. Марибет Чеймбърс се изчерви и разголи и долната част на тялото си. Малки гранатови украшения висяха над пълничкото ѝ розово задниче. Разпятие от слонова кост се люлееше на златна верижка около бедрата ѝ. Роулинс се опита да не гледа към екрана. Компютърът го насочваше и той покорно затътри крака.

— Аз съм Възкресението и Живота — изрече Марибет дрезгаво и страстно.

Помами го със събраните връхчета на трите си пръста. Намигна му похотливо. Напяваше му тихичко сладки мръсотийки.

Ела насам, голямо момче! Дай да ти покажа нещо хубаво...

Тя се изкикоти. Изви тялото си. Надигна рамене и гърдите ѝ зазвънтяха като камбанки.

Кожата ѝ стана тъмнозелена. Очите ѝ се присвиха. Долната ѝ устна се протегна напред, досущ като лопата. Бедрата ѝ започнаха да се топят. Върху екрана заиграха пламъци. Роулинс чу дълбоките, пулсиращи, тромави акорди на някакъв невидим орган. Вслуша се в

нашепването на мозъка, който го направляваше, и мина невредим покрай екрана.

4.

На екрана се виждаха абстрактни шарки: геометрични силови фигури, строги движещи се линии и застинали образи. Чарлз Бордман спря за миг да се наслади на картината. Сетне продължи.

5.

Гора от въртящи се ножове до вътрешната граница на зона *H*.

6.

Странно защо горещината се засили неимоверно. Можеше да се върви само на пръсти по настилката. Това бе обезпокоително, защото никой, който бе минал по този път досега, не го бе изпитвал. Нима маршрутът се променяше? Можеше ли градът да въвежда вариации? Колко още по-горещо ще стане? Къде ще е краят на тази топлинна зона? Дали отвъд нея няма да започне зоната на студа? Дали ще оцелеят до зона *E*? Дали Ричард Мълър не го правеше, за да им попречи да влязат по-навътре?

7.

Може би той е познал Бордман и се опитва да го убие. Това е възможно. Мълър има всички основания да ненавижда Бордман, а не е имал шанса да завърши курс за социална адаптация. Може би ще трябва да вървя по-бързо и да увелича разстоянието между себе си и Бордман. Изглежда става все по-горещо. От друга страна, той би могъл да ме обвини, че съм страхлив. И нелоялен.

Марибет Чеймбърс никога не би вършила подобни неща.

Дали монахините още бръснат главите си?

8.

За Бордман изкривяващият екран дълбоко в зона G бе най-тежкото изпитание. Не се страхуваше от опасностите; Маршъл бе единственият човек, който не успя да премине читав покрай това място. Боеше се да навлезе в зона, където показанията на сетивата му нямаше да отговарят на действителността. Бордман зависеше от сетивата си. Бе сменил вече три чифта ретини. Човек не би могъл да оцени правилно окръжаващата го вселена, без да е сигурен, че я вижда ясно.

А сега той се намираше в обсега на изкривяващия екран.

Тук успоредните линии се сливаха. Триъгълните фигури, украсяващи влажните потрепващи стени, бяха до една тъпоъгълни. Напреко през долината течеше река. Звездите бяха твърде близо, луните се въртяха в орбити една около друга.

Това, което сега трябва да направим, е да затворим очи, за да не бъдем измамени.

Ляв крак. Десен крак. Ляв крак. Десен крак. Мръдни леко наляво — плъзни крака си. Още. Още. Още мъничко. Върни се пак надясно. Това е. Тръгвай отново.

Забраненият плод го изкушаваше. През целия си живот се бе стремил да вижда ясно. Изкушението на изкривеното пространство бе непреодолимо. Бордман се спря. Ако се надяваш да се измъкнеш оттук, рече си той, ще трябва да държиш очите си затворени. Ако ги отвориш, ще се подлъжеш и ще срещнеш смъртта. Нямах право да загинеш тъй глупаво тук, след като толкова много мъже се бориха яко, за да те научат как да оцелееш.

Бордман не помръдваше. Тихият глас на компютъра, малко раздразнен, се опита да го подтикне да продължи.

— Почакай — рече тихо Бордман. — Мога да се поогледам, ако не мърдам. Това е най-важното, *да не мърдам*. Човек няма да загази, ако не мърда.

Корабният мозък му напомни за огнения гейзер, който бе убил Маршъл.

Бордман отвори очи.

Внимаваше да не помръдне. Съзря навсякъде около себе си невъзможната геометрия. Това бе калейдоскопната тръба, гледана отвътре навън. Отвращението се надигна у него като зелена колона.

Ти си на осемдесет години и знаеш как би трябвало да изглежда Вселената. Затвори сега очи, Ч. Б. Затвори очи и продължавай нататък. Поемаш ненужни рискове.

Първо потърси Нед Роулинс. Момчето бе на двайсетина метра пред него, тътреше се бавно покрай екрана. Със затворени очи ли? Разбира се. И двете. Нед бе послушно момче. Или изплашено. Той иска да надживее всичко това, едва ли би погледнал как изглежда света около изкривяващия екран. Бих искал да имам такъв син. Но сигурно вече бих го променил.

Бордман понечи да премести десния си крак, но се отказа и отново го отпусна върху настилката. Точно пред него изригна пулсираща златиста светлина, която приемаше формата ту на лебед, ту на дърво. Лявото рамо на Нед Роулинс се повдигна твърде високо. Бе прегърбен. С единия си крак направи крачка напред, с другия — крачка назад. Бордман видя в златистата мъгла Маршъл, прикован към стената. Очите му бяха широко отворени. Нима на Лемнос нямаше гнилостни бактерии? Като се вгледа в очите, Бордман съзря само своето изкривено отражение: само нос, без уста. Затвори очи.

Облекчен, компютърът му подсказа следващите ходове.

9.

Море от кръв. Чаша лимфа.

10.

Да умреш, преди да си обичал...

11.

Това е входът към зона *F*. Сега навлизам в друго царство на смъртта. Къде е паспортът ми? Ще ми трябва ли виза? Нямам нищо за деклариране. Нищо. Нищо. Нищо.

3.

Леден вятър духа от утрото.

7.

Момчетата, разположени на лагер в F , трябваше да дойдат да ни посрещнат и да ни преведат. Надявам се да не си направят този труд. Можем да се справим и без тях. Само да минем покрай екрана и сетне ще сме наред.

5.

Толкова често съм сънувал този маршрут. А сега го мразя, макар да е толкова красив. Човек трябва да си го признае: красив е. И може би изглежда най-красив преди да те убие.

3.

Бедрата на Марибет са леко отпуснати. Ще стане дебела, още преди да е навършила трийсет години.

10.

Човек върши какво ли не по време на кариерата си. Можех да престана много, много отдавна. Никога не съм чел Русо. Не ми остана време за Дън. Изобщо не познавам Кант. Ако оцелея, ще ги прочета. Кълна се сега, докато съм в пълно съзнание и със здраво тяло, аз, Нед Роулинс, ще прочета, аз Ричард Мълър ще прочета, аз, аз, аз ще прочета Чарлз Бордман...

14.

От другата страна на входа Роулинс спря рязко и запитва компютъра дали е безопасно да клекне и да си почине. Мозъкът отговори утвърдително. Роулинс предпазливо се наведе, залюля се за миг на пети и докосна с коляно хладната настилка от дребни камъчета. Погледна назад. Зад него се издигаха колосални скални блокове; скрепени без хоросан, но съвършено прилепнали, те се издигаха до петдесет метра височина от двете страни на тесен проход, през който сега преминаваше солидната фигура на Чарлз Бордман. Той изглеждаше потен и объркан. На Роулинс това му се стори невероятно. Никога досега не бе забелязвал пропукване в самодоволния вид на старика. Но и никога досега не бяха преминавали през този лабиринт.

Самият Роулинс съвсем не се чувстваше непокатим. В „тръбопроводите“ и „каналите“ на тялото му вряха и кипяха метаболитни отрови. Бе вир вода от пот дотолкова, че облеклото му работеше с максимална мощност, за да го отърве от нея — дестилираше течността и изпаряваше субстратите на химическите съединения. Бе рано да се радват. Брюстър загина в зона *F*, мислейки си, че неприятностите му са свършили, след като преодоля опасностите на *G*. Е, те наистина в крайна сметка свършиха.

— Почиваш ли? — попита Бордман. Гласът му прозвуча тънък и треперлив.

— Защо не? Поработих здравата, Чарлз — усмихна се неубедително Роулинс. — А и ти също. Компютърът казва, че е безопасно да постоим малко тук. Ще ти сторя място.

Бордман приближи и клекна. На Роулинс му се наложи да го подкрепи, за да не изгуби равновесие.

— Мълър е стигнал дотук сам и е успял — рече той.

— Мълър винаги е бил изключителен мъж.

— Как мислиш, че се е справил?

— Защо не го попиташ сам?

— Това и смятам да направя — рече Роулинс. — Може би по това време утре вече ще разговарям с него.

— Може би. А сега трябва да вървим.

— Щом казваш.

— Скоро ще ни посрещнат. Сигурно вече са ни засекли. Би трябвало да се покажем на маса-детекторите им. Ставай, Нед, ставай.

Изправиха се и отново Роулинс поведе.

В зона *F* нещата не бяха така объркани, но бяха и по-малко привлекателни. В архитектурата преобладаваха стегнатите форми, чистите линии, които създаваха напрежение между контрастиращите обекти. Макар да знаеше, че тук капаните са по-малко, Роулинс все още имаше усещането, че земята всеки миг ще се разтвори под краката му. Тук въздухът бе по-хладен. Имаше същия остър вкус като въздуха в открита равнина. На всяко улично кръстовище имаше огромни бетонни каци, с някакви растения с назъбени, перести листа.

— Какво ти бе най-неприятно до момента? — попита Роулинс.

— Изкривяващият екран — отвърна Бордман.

— Не беше чак толкова зле, стига човек да не се плаши да премине през толкова опасна зона със затворени очи. Знаеш ли, някое от онези тигърчета можеше да скочи върху нас и додето се усетим, щеше да е впило дълбоко зъбите си.

— Аз погледнах — рече Бордман.

— В зоната на изкривяването?

— Само за миг. Не можах да устоя, Нед. Няма и да се опитвам да ти опиша какво видях, но това бе едно от най-необичайните изживявания в целия ми живот.

Роулинс се усмихна. Искаше му се да поздрави Бордман, че е извършил нещо глупаво, опасно и човешко, но не посмя. Вместо това рече:

— И какво направи? Просто спря, надзърна и сетне продължи? Голям ли беше рискът?

— Имаше един момент, в който се забравих и понечих да пристъпя, но не го направих. Краката ми не помръднаха.

— Може и аз да опитам по обратния път — каза Роулинс. — Едно надникване няма да ми навреди.

— Откъде знаеш, че екранът ще действа и по обратния път?

Роулинс се намръщи.

— Не съм мислил за това. Още не сме опитвали да излезем от лабиринта. Ами ако е съвсем различно от влизането? Нямаме карти за

обратния маршрут. Ами ако ни стащят всички на излизане?

— Ще използваме отново сондите — рече Бордман. — Не се тревожи за това. Когато сме готови да излезем, ще докараме куп дрони в лагера в зона *F* и ще проверим изходния маршрут по същия начин, по който проверихме и входния.

След малко Роулинс рече:

— Защо изобщо ще съществуват капани по изходния маршрут? Това би означавало строителите на лабиринта да затворят и себе си така, както запечатват лабиринта за враговете си. Защо да го правят?

— Кой знае, Нед? Те са били извънземни.

— Да, извънземни.

15.

Бордман се сети, че разговорът им не бе завършил. Опита се да бъде дружелюбен.

— А кое беше най-лошото, което ти видя досега?

— Онзи другият екран, по-назад — рече Роулинс. — Онзи, който ти показва всички гадни неща, скрити в собственото ти съзнание.

— Кой точно беше този екран?

— Онзи на входа за зона *H*. Златист екран, прикрепен с метални ленти към висока стена. Погледнах го и видях за няколко секунди баща си. Сетне видях едно момиче, което някога познавах; то стана монахиня. На екрана то се събличаше, предполагам това разкрива нещо от подсъзнанието ми, а? Нещо като змийско гнездо. Но кой го няма?

— Аз не видях подобни неща.

— Не би могъл да го пропуснеш. Беше... ами, на около петдесет метра от мястото, където застреля първото животно. Малко вляво, на половината височина на стената, квадратен екран — по-скоро трапецовиден всъщност, с яркобели метални очертания, преливаше от цветовете, формите...

— Да. Значи, онзи — с геометричните форми.

— Видях как Марибет се разсъблича — рече Роулинс объркано.
— А ти си видял геометрични фигури, така ли?

16.

Зона *F* също можеше да бъде смъртоносна. В земята се разтвори малък, бисерен на цвят отвор, от който заизвира поток от блестящи сачми, който се понесе към Роулинс. Движеха се със зlostната непримиримост на поток гладни мравки-войници. Жилеха плътта. Той сгази няколко от тях, но в раздразнението и ожесточеността си едва не приближи твърде много до неочаквано проблеснала синя светлина. Ритна три сачми към нея и те се стопиха.

17.

На Бордман вече му бе дошло твърде много.

18.

От входа на лабиринта дотук бяха стигнали за час и четирийсет и осем минути, макар да им се струваше повече. Маршрутът през зона *F* ги отведе до стая с розови стени, където струи пара свистяха през невидими вентили. В дъното на стаята се виждаше ирисовиден отвор. Ако не преминеш през него в точно определен момент, ще бъдеш размазан. От отвора се излизаше в дълъг, с ниски сводове коридор, потискащо топъл и душен, чиито стени бяха оцветени в кървавочервено и пулсираха отвратително. Коридорът водеше до открит площад, от чийто ъгли се издигаха шест плочи от бял метал, досущ като мечове, които всеки миг ще се стоварят. Фонтан изригваше струя вода на сто метра височина. В дъното на площада имаше три кули с много прозорци, всичките с различни размери. По стъклата им играеха призматични отблясъци от прожектори. Нямаше счупени прозорци. На стъпалата на една от кулите лежеше разчлененият скелет на създание, дълго близо десет метра. Черепът му бе покрит от сферична каска — несъмнено космически шлем.

19.

Алтън, Антонели, Камерън, Грийнфийлд и Щайн бяха личният състав на лагера в зона *F*, базовият лагер за атакуващата група. Антонели и Щайн се върнаха на площада в средата на *F* и намериха там Роулинс и Бордман.

— Остава съвсем малко път — рече Щайн. — Искате ли да починете, мистър Бордман?

Бордман го изгледа свирепо и четиримата поеха към лагера.

Антонели докладва:

— Дейвис, Отавио и Рейнолдс преминаха в зона *E* тази сутрин, докато Алтън, Камерън и Грийнфийлд достигнаха при нас. Петрочели и Уокър разузнават вътрешната част на *E* и полака-лека проправят път към *D*. Казват, че там положението било много по-добро.

— Ще им одера кожата, ако влязат — рече Бордман.

Антонели се усмихна загрижен.

Базовият лагер се състоеше от два издигнати един до друг купола върху малко свободно пространство в края на една градина. Мястото бе добре проучено и не се очакваха никакви изненади. Роулинс влезе в единия купол и свали обувките си. Камерън му подаде почистващо устройство. Грийнфийлд му даде пакет храна. Роулинс се притесняваше в компанията на тези мъже. Те не разполагаха с възможностите, които животът му бе предложил. Нямаха необходимото образование. Нямаше да живеят толкова дълго, колкото него, дори и да избегнат всички опасности, на които се излагаха. Никой от тях нямаше руса коса или сини очи, а навярно и не биха могли да си позволят преобразяване, чрез което биха могли да се сдобият с такива черти. Ала въпреки това те изглеждаха щастливи. Може би се дължеше на факта, че никога не бяха се изправяли против морала си, за да подмамват Ричард Мълър да излезе от лабиринта.

Бордман влезе в купола. Роулинс се изненада като видя колко издръжлив и неуморим бе старецът. Бордман рече засмян:

— Кажете на капитан Хостийн, че изгуби баса. Успяхме.

— Какъв бас? — попита Антонели.

— Смятаме, че Мълър по някакъв начин ни следи — обясни Грийнфийлд. — Действията му са съвсем регулярни. Обитава задния квадрант на зона А, колкото е възможно по-далеч от входа — ако това е входът, който той използва, — върти се по една дъга, която балансира напредващата група.

— Хостийн заложи три към едно — добави Бордман, — че няма да стигнем дотук. Чух го. — После се обърна към Камерън, специалиста по комуникациите: — Мислиш ли, че Мълър използва някакъв вид сканираща система?

— Напълно е възможно.

— Достатъчно добра, за да различава лица?

— Може би, понякога. Не можем да бъдем сигурни. Разполагал е с достатъчно време, за да се научи как да използва лабиринта, сър.

— Ако види лицето ми — рече Бордман, — можем преспокойно да се връщаме у дома. Изобщо не си помислих, че би могъл да ни наблюдава. У кого е термопластичният уред? Веднага ми е необходимо ново лице.

20.

Не си даде труда да обяснява. Ала когато завърши, имаше дълъг, остър нос, тънки, увесени устни и брадичка на вещица. Лицето не бе никак привлекателно. Но не бе и лицето на Чарлз Бордман.

21.

След една нощ неспокоен сън Роулинс започна да се готви за пътя до предния лагер в зона Е. Бордман вече нямаше да го придружава, но щяха да поддържат непрекъснат пряк контакт. Бордман щеше да вижда онова, което Роулинс вижда, и да чува онова, което Роулинс чува. И щеше да може да му предава с тих глас инструкции.

Утринта бе суха и ветровита. Трябваше да проверят комуникационните вериги. Роулинс излезе от купола, извървя десет крачки и се спря, загледан навътре към лабиринта и в оранжевите отблясъци на утрото върху подобните на порцелан стени пред себе си. Стените изглеждаха наситено черни на фона на светлозеленото небе.

Бордман се обади:

— Нед, ако ме чуваш, вдигни дясната си ръка.

Роулинс я вдигна.

— А сега кажи нещо.

— Къде беше роден Ричард Мълър?

— На Земята. Много добре го знаеш.

— Къде на Земята?

— Някъде в Североамериканския директорат.

— И аз съм оттам — рече Роулинс.

— Да, знам. Мисля, че Мълър е от западната част на континента.

Но не съм сигурен. Прекарал съм съвсем малко време на Земята, Нед, не помня географията й. Ако това е важно, бих могъл да накарам от кораба да проверят.

— Може би, но по-късно — рече Роулинс. — Да тръгвам ли вече?

— Чуй ме първо. Твърде заети бяхме със задачата да навлезем в това място и не искам да забравяш, че всичко, сторено досега, бе само предварителна подготовка за пристъпването към истинската ни цел. Ние сме тук заради Мълър, не го забравяй.

— Нима мога да го забравя?

— Бяхме погълнати от въпроса за личното си оцеляване. Това би могло да доведе до изкривяване на перспективата ти: дали самият ти, в

личностен план, ще живееш или ще умреш. Онова, с което разполага Ричард Мълър, независимо дали е прокоба или дар Божи, е високата му потенциална стойност и твоята работа е да придобиеш власт над нея, Нед. Съдбата на цели галактики зависи от онова, което ще се случи през следващите няколко дни между теб и Мълър. Ще се променят цели столетия. Според случая животът на милиарди още неродени ще трябва да се промени за добро или за зло.

— Говориш много сериозно, Чарлз.

— Много сериозно. Понякога идва момент, когато всички високопарни, надути, глупави приказки означават все пак нещо, и това е точно такъв момент. Ти си на кръстопътя на галактическата история. И поради това, Нед, ти ще влезеш там, ще лъжеш, ще мамиш, ще си затваряш очите и аз очаквам съвестта ти да поболедува след това, да се ненавиждаш силно за стореното, но в крайна сметка ще осъзнаеш, че си извършил героична постъпка. Пробата на комуникационното ти оборудване завърши. А сега се върни тук, за да те подготвим за похода ти.

22.

Този път извървя сам съвсем кратко разстояние. Щайн и Алтън го съпроводиха до вратата към зона *E*. Не се случиха никакви инциденти. Насочиха се в правилната посока и минаха през подобен на въртящо се огнено колело дъжд от бляскави, синкави искри, след което навлязоха в суровия гробищен район отвъд него. Докато се изкачваше по рампата към входа, забеляза кухнята в издигащата се каменна колона. В тъмното на тази кухня мярна нещо, което се движеше и блещукаше — би могло да е око.

— Мисля, че открих част от наблюдателната система на Мълър — докладва Роулинс. — Там на стената има нещо, което ме гледа.

— Пусни му един откос — предложи Бордман.

— Ще го възприеме като враждебно действие. Откъде накъде един археолог ще обезврежда подобно нещо?

— Да, имаш право. Продължавай.

Атмосферата в зона *E* бе далеч по-малко заплашителна. Тя се състоеше от тъмни, разположени близо една до друга ниски сгради, досущ като скупчили се заедно обезпокоени костенурки. Пред себе си Роулинс виждаше друга топография — високи стени и бляскава кула. Всяка зона бе тъй различна от другите, че той взе да си мисли, че са строени в различно време: първо, сърцевината от жилищни сектори, а отвъд тях постепенно разширяващи се, изпълнени с капани външни кръгове — построени, след като противниците са ставали все по-досадни. Това бе мисъл, която евентуално би хрумнала на един археолог; той си я отбеляза, за да я използва в бъдеще.

Повървя още малко и видя приличната на сянка фигура на Уокър да приближава към него. Уокър бе слаб, упорит, спокоен. Твърдеше, че се бил женил няколко пъти за една и съща жена. Бе четирийсетгодишен, професионален военен.

— Радвам се, че успя, Роулинс. Внимавай отляво. Онази стена е окачена на панти.

— Тук всичко наред ли е?

— Долу-горе. Преди час изгубихме Петрочели.

Роулинс се вдърви.

— Предполагаше се, че тази зона е безопасна!

— Не е. Тя е по-рискована от *F* и е гадна почти колкото *G*. Подценихме я, още когато използвахме сондите. Няма съществена причина, поради която зоните *задължително* да стават по-безопасни с приближаването към центъра, нали така? Тази е една от най-лошите.

— Да приспи вниманието ни, така ли? — предположи Роулинс.
— Да придобием измамно спокойствие.

— Обзалагам се, че е така. Хайде, да вървим. Следвай ме и не си блъскай мозъка. Тук няма полза от много мислене. Или следваш пътя, или не стигаш доникъде.

Роулинс го последва. Не съзря никаква явна опасност, но скачаше там, където скачаше Уокър, заобикаляше там, където Уокър заобикаляше. Вътрешният лагер не бе далеч. Там завари Дейвис, Отавио и Рейнолдс, както и горната половина от тялото на Петрочели.

— Очакваме заповед за погребение — рече Отавио. От трупа под кръста не бе останало нищо. — Бас лоя, че Хостийн ще ни нареди да го изнесем.

— Поне го покрийте — каза му Роулинс.

— Днес ли ще влизаш в *D*? — попита Уокър.

— Може би.

— Ще ти кажем от какво да се пазиш. Това е нещо ново. Петрочели загина досами входа на *D*, може би на пет метра вътре в зоната. Сблъскаш се с някакво поле и то те прерязва наполовина. Дроните изобщо не се сблъскаха с него.

— Значи прерязва всичко, което минава наблизо, така ли? — попита Роулинс. — Всичко, освен дрони?

— Не е прерязало Мълър — рече Уокър. — Няма да пререже и теб, ако го заобиколиш. Ще ти покажем как.

— А отвъд него?

— Там вече всичко ще зависи от самия теб.

23.

Бордман рече:

— Ако си уморен, остани да нощуваш там.

— По-добре да вървя.

— Ще бъдеш сам, Нед. Защо да не си отпочинал?

— Поискай от корабния мозък данните ми. Виж какво е равнището на умора. Готов съм да продължа.

Бордман направи проверката. Роулинс бе подложен на пълен телеметричен контрол; знаеха пулса му, скоростта на дишане, хормоналното ниво и много още неща. Според компютъра нямаше причини Роулинс да не продължи, без да почива.

— Добре — рече Бордман. — Продължавай.

— Предстои ми да вляза в зона *D*, Чарлз. Ето тук е загинал Петрочели. Виждам линията на полето, много хитро, много добре прикрита. Ето, минавам покрай него. Да. Да-а-а. Това е зона *D*. Спирам и изчаквам компютърът да ми даде пеленгите. Зона *D* изглежда малко по-уютна от *E*. Прекосяването ѝ не би трябвало да отнеме много време.

24.

Кафеникавите пламъци, които пазеха зона С, бяха фалшиви.

25.

Роулинс рече тихо:

— Предай на галактиките, че съдбата им е в добри ръце. Би трябвало да открия Мълър до петнайсет минути.

СЕДМА ГЛАВА

1.

Мълър често оставаше сам за дълги периоди. Когато подготвяше договора за първия си брак беше настоял да се включи стандартната клауза за доброволно напускане. Лорейн не възрази, защото знаеше, че работата му щеше да го отведе на места, където не би искала или не би могла да го последва. По време на осемте години брак, той беше използвал тази клауза три пъти за общо четири години.

Отсъствията на Мълър не бяха решаващата причина, за да не подновят договора си. През всичките тези години разбра, че може да понася самотата, че дори по някакъв необясним начин се стреми към нея. Стендал беше писал, че в самота развиваме всичко друго, само не и характера си. Мълър не бе много сигурен в това, но във всеки случай, когато започна да изпълнява задачи, които го отвеждаха в пусти и опасни светове, характерът му бе вече напълно оформен. Доброволно приемаше тези задачи. В известен смисъл доброволно избра и усамотението на Лемнос, макар че това изгнание беше по-болезнено за него от всички останали. Ала въпреки всичко поминуваше. Собствената му приспособимост го изненадваше и плашеше. Не можеше да предположи, че толкова лесно ще се лиши от социалната си същност. Със секса беше трудно, но не и чак толкова, колкото си бе представял. Останалото — стимулиращото въздействие на спора, промяната на обстановката, междуличностното взаимодействие — някак си бързо изгуби значение. Разполагаше с достатъчно кубове за развлечение, а и с достатъчно предизвикателства, за да оцелее в лабиринта. Със спомени — също.

Можеше да извика запаметени сцени от стотици светове. Човечеството се беше разпростряло навсякъде, беше посяло семето на Земята върху колонии от хиляда звездни системи. Да вземем например Делта Павонис VI: на двайсет и осем светлинни години разстояние, променяше се бързо. Наречекоха я Локи. За Мълър наименованието беше голяма грешка, защото Локи беше жизнен умен малък свят. Заселниците на Локи, изолирани на петдесет години от Земята, се бяха отдали на култа към изкуствено затлъстяване чрез промяна в

глюкозната регулация. Мълър ги посети десет години преди злощастното си пътешествие до Бета Хидри IV. Мисията трябваше да оправя грешките на планетата, изгубила досега си със света-майка. Спомни си една топла планета, обитаема само в тесния пояс на умерения климат. Премина през стените на зелената джунгла, обрамчила черна река, видя зверове със святкащи очи, които се тълпяха по заблатените брегове; най-накрая стигна до селището, където дебели Буди с тегло по няколкостотин килограма седяха пред сламени колиби, потънали във величествена медитация. Никога преди не беше виждал толкова плът на кубичен метър. Жителите на Локи бяха променили глюкорецепторите си, за да предизвикат натрупване на мазнини. Това ненужно действие не беше свързано с някакъв проблем на околната среда, просто им харесваше да бъдат огромни. Мълър си припомни ръце, които приличаха на бедра, за бедра като колони, за корем с безкрайни дипли от ликуващо изобилие.

На шпионина от Земята най-гостоприемно предложиха жена. За Мълър това бе урок колко относителна може да бъде културата. В селището имаше две-три жени, които, макар и доста едри, според местните стандарти бяха мършави, следователно отговаряха приблизително на нормите от собствената среда на Мълър. Не му предложиха от тези будещи жалост, недоразвити стокилограмови несретнички, защото щеше да е невъзпитано да разочароват госта с каква да е партньорка. Изнамериха му един рус колос с гърди като гюлета и бутове като истински континенти от трясяща се плът.

Преживяването беше незабравимо.

Съществуваха още толкова много други светове. Той беше неуморим пътешественик. Тънкостите на политическите манипулации оставяше за хората от типа на Бордман. Самият Мълър, ако му се наложеше, действаше вещо, почти държавнически, но той смяташе себе си повече за изследовател, отколкото за дипломат. Беше треперил в метанови езера, беше се пържил в постсахарски пустини, беше вървял с номади през пурпурна равнина, за да търси техните загубили се стада. Поради грешки на компютъра бе претърпявал корабкрушения в лишени от кислород светове. Беше виждал медните скали на Дамбала, високи осемдесет километра. Беше плувал в гравитационното езеро на Мордред. Беше спал край многоцветен

поток, под сияещо небе с три слънца, беше прекосявал кристалните мостове на Процион XIV. Съжаляваше за малко неща.

А сега, стгшен в сърцето на лабиринта си, наблюдаваше екраните и чакаше непознатият да го намери. В ръката си държеше оръжие — малко и безучастно.

2.

През този следобед събитията се развиваха бързо. Роулинс се замисли дали нямаше да бъде по-добре, ако се беше вслушал в предложението на Бордман да остане да пренощува в лагера, преди да тръгне да търси Мълър.

Поне три часа дълбок сън, който да освободи съзнанието му от напрежението — едно бързо гмурване под кабелите на апаратурата за сън винаги беше полезно. Да де, но не си направи труда. А сега вече нямаше тази възможност. Сензорите му съобщиха, че Мълър е съвсем близо пред него.

Най-неочаквано го разтревожиха въпросите за морала и за обикновената храброст.

Досега не беше извършвал нищо значимо. Учеше, изпълняваше рутинни задачи в канцеларията на Бордман, от време на време се занимаваше и с по-заплетени проблеми. Но винаги смяташе, че истинската му кариера още не е започнала, че всичко досега е само предварителна работа. Това усещане за бъдещото начало не се беше изпарило, но беше време да признае, че моментът е настъпил. Това вече не беше упражнение на тренажора. Ето го, висок, рус, млад, упорит и амбициозен, застанал пред прага на действията (Бордман изобщо не бе лицемерен като ги определи така), които можеха да променят хода на историята.

Пинг!

Той се озърна. Сензорите заработиха. От сенките пред него изплува фигурата на човек. Мълър.

Гледаха се от двайсет метра разстояние. В спомените на Роулинс Мълър беше гигант, затова сега се изненада, като видя, че са приблизително еднакво високи — малко над два метра. Мълър беше облечен в тъмна, лъскава дреха, а при светлината в този час на деня лицето му беше като скица от пресичащи се равнини и издадености, цялото във възвишения и падини.

В ръката си държеше ябълковидното устройство, с което беше унищожил сондата.

В ухото на Роулинс избръмча гласът на Бордман:

— Приблѳжи се. Усмѳхни се. Дръж се свенливо, несигурно, приятелски настроен и *много* разтревожен. Дръж ръцете си така, че да ги вижда непрекъснато.

Роулинс се подчини. Запита се кога ще започне да усеща ефекта от близостта на Мълър. Не можеше да свали поглед от лъскавия глобус, който лежеше като граната върху дланта на Мълър. Когато приближи на десетина метра, започна да усеща излъчването му. Да. Сигурно е това. Реши, че ако не приближава повече, ще съумее да го понесе.

Мълър рече:

— *Какво искаш...*

Думите му прозвучаха като дрезгав вик. Мълър се сепна, бузите му пламнаха, сякаш се опитваше да превключи ларинкса си на друго трептение. Роулинс прехапа устни. Усети как единият му клепач потреперва и не успя да го овладее. Чуваше тежкото дишане на Бордман по аудио-връзката.

Мълър подхвана отново:

— Какво искаш от мен? — попита той, този път с истинския си глас — дълбок, издрезгавял от потиснатата ярост.

— Само да поговорим. Честно. Не искам да ви причиня никакво главоболие, мистър Мълър.

— Ти ме познаваш?!

— Разбира се. Всички знаят кой е Ричард Мълър. Искам да кажа, че когато аз още ходех на училище, вие вече бяхте галактически герой. Писали сме съчинения за вас. Ние...

— Махай се оттук! — последва крясък.

— ... а баща ми е Стивън Роулинс. Аз ви познавам, мистър Мълър.

Тъмната ябълка се издигна. Малкото квадратно отворче гледаше към него. Роулинс си спомни как предаването на дрона секна неочаквано.

— Стивън Роулинс? — ябълката се спусна надолу.

— Баща ми.

Роулинс усети, че левият му крак сякаш се превръща в кренвирш. Целият плувна в пот. Сега приемаше по-силно излъчване от Мълър, което сякаш имаше нужда от време, за да настрои дължината

на вълната си. Роулинс вече усещаше прилива на болка, на тъга, обзе го чувство за зейнала пропаст, разцепила притихналите ливади.

— Запознахме се преди много години — рече Роулинс. — Току-що се бяхте върнали от... чакай да си спомня, май от 82 Еридани, почернял от слънцето и вятъра. Мисля, че бях осемгодишен. Вдигнахте ме на ръце и ме подхвърлихте, обаче още не бяхте свикнали със земното притегляне, та ме подхвърлихте твърде силно. Ударих се в тавана и заплаках, а вие ми дадохте нещо, за да се умиря — едно мънисто, което променяше цвета си...

Мълър стоеше с отпуснати ръце. Ябълката беше потънала някъде в дрехата му.

Попита строго:

— Как ти беше името? Фред, Тед, Ед... А, да, Ед. Ед Роулинс.

— Малко по-късно започнаха да ми викат Нед. Значи ме помните, така ли?

— Слабо. Доста по-добре помня баща ти.

Мълър се обърна и се закашля. Мушна ръка в джоба си. Вдигна глава, лъчите на залязващото слънце проблеснаха феерично по лицето му и го обагриха в оранжево. Направи бързо и отсечено движение с пръста си.

— Върви си, Нед. Кажи на приятелите си, че не искам да ме безпокоят. Аз съм един много болен човек, бих искал да ме оставите на мира.

— Болен ли?

— Болен съм от някакво тайнствено загниване на душата, което прониква все по-надълбоко. Да ти кажа, Нед, ти си добро и хубаво момче, обичах много баща ти и ако всичко това изобщо е вярно, не искам да се навърташ наоколо. Ще съжаляваш. Не го казвам като заплаха, само констатирам фактите. Върви си. Иди колкото можеш по-надалеч.

— Не отстъпвай — нареди му Бордман. — Приближи се още. Докато не започне да те боли.

Роулинс пристъпи предпазливо крачка напред, като не забравяше за глобусчето в джоба на Мълър. Като видя очите му, осъзна, че този мъж може и да не е съвсем с всичкия си. Намали разстоянието между двамата с десет процента. Силата на излъчването май се удвои.

Роулинс помоли:

— Не ме отпъждайте, мистър Мълър. Намеренията ми са приятелски. Баща ми никога не би ми простил, ако можеше да научи, че съм ви открил тук в такова състояние и не съм направил нищо, за да ви помогна.

— *Не би ти простил? Ако можеше да научи?* Какво е станало с баща ти?

— Почина.

— Кога? Къде?

— Преди четири години, на Ригел XXII. Помагаше да се установи устойчива лъчева връзка между световите в съзвездието. Нещастен случай с усилвателя. Фокусът бил обърнат наопаки. И той поел силата на лъча.

— Господи! Беше толкова млад!

— След месец щеше да навърши петдесет. Бяхме решили да го посетим и да го изненадаме с тържество по случай рождения му ден. Вместо това се наложи да ида сам, за да прибера трупа му.

Лицето на Мълър се посмекчи. Мъката в погледа му се постопи. Устните му се отпуснаха. Сякаш чуждото страдание моментално отне част от неговото.

— Приближи се още — нареди Бордман.

Още една крачка. Сетне, тъй като Мълър изглежда не забеляза, още една. Роулинс усети горещина: не истинска, а психична, сякаш някаква пещ бълваше жегата във всички посоки. Потръпна от страх. Всъщност никога не повярва на това, което се разказваше какво хидрантите са сторили с Ричард Мълър. Наследеният от баща му прагматизъм го ограничаваше. Щом едно явление не може да бъде повторено в лабораторията, значи не съществува. По какъв начин може да се препрограмира едно човешко същество, че да излъчва чувствата си? Никаква апаратура не би могла да има такива функции. Ала Роулинс усещаше признаците на това излъчване.

Мълър се поинтересува:

— Какво търсиш на Лемнос, момко?

— Археолог съм. — Лъжата не му се удаде много-много. — Това ми е първото теренно проучване. Опитваме се да правим цялостно изследване на лабиринта.

— По стечение на обстоятелствата лабиринтът е нечий дом. Вие сте натрапници.

Роулинс се запъна.

— Кажи, че не си знаел, че е тук — подсказа му Бордман.

— Не знаехме, че тук има някой — рече Роулинс. — Нямахте откъде да разберем, че...

— Вие пратихте проклетите си роботи, нали? И след като открихте, че тук има някой — при това човек, за когото чудесно знаете, че не иска никаква компания...

— Не ви разбирам — рече Роулинс. — Ние си мислехме, че сте корабокрушенец. Искахме да ви предложим помощта си.

Колко лесно било, помисли си той!

Мълър се намръщи.

— Не знаеш защо съм тук, така ли?

— Боя се, че не.

— Да речем, че е така. Беше твърде малък. Ала другите, след като са видели лицето ми, би трябвало да знаят. Защо не са те уведомили? Роботът показва лицето ми, нали? Знаехте кой живее тук. И не са ти казали нищичко, така ли?

— Наистина не разбирам...

— Ела по-близо! — изрева Мълър.

Роулинс почувства как се плъзга напред, макар че не правеше съзнателно крачки. Изведнъж се озова лице в лице с Мълър, близо до масивната му фигура, видя набразденото му чело, немигащите, втренчени, ядни очи. Огромната ръка на Мълър внезапно обхвана китката му. Роулинс се олюля, зашеметен от внезапното нападение, обзе го отчаяние, способно да погълне цели вселени. Направи усилие да не залитне.

— А сега се махай оттук! — кресна дрезгаво Мълър. — Хайде! Изчезвай! *Марш!*

Роулинс не помръдна.

Мълър изтърси една яка псувня и изтича тронаво в ниската сграда със стъклени стени и матови прозорци, досущ като слепи очи. Вратата се затвори така, че изобщо не личеше къде е. Челото му пулсираше толкова силно, сякаш нещо зад него напираше да изскочи.

— Остани на мястото си — рече Бордман. — Нека му мине. Всичко върви добре.

3.

Мълър приклепна зад вратата. По хълбоците му се стичаше пот. Побиха го студени тръпки. Обгърна се толкова силно с ръце, че ребрата му изпукаха.

Изобщо не възнамеряваше да се отнася така с натрапника.

Само няколко думи. Настоятелно искане да се съобразяват с усамотението му и ако не си тръгне, да задейства глобусчето унищожител. Така го беше планирал. Ала се разколеба. Говори твърде много и научи твърде много. Син на Стивън Роулинс? Археологическа експедиция тук? Излъчването май почти не му влияеше, освен на много близко разстояние. Нима с годините губеше силата си?

Мълър опита да се съсредоточи и да анализира враждебността си. Защо се боеше толкова? Защо толкова много държеше на самотата си? Нямаше защо да се бои от земляните; не той, а те страдаха от всеки контакт с него. Разбираемо беше, че се отвращават от всеки досег с него. Ала нямаше причина да се оттегли по този начин, освен парализиращата го несигурност, породена от деветте години самотна неотстъпчивост. Дотам ли беше стигнал — да обича самотата заради самата самота? Нима бе станал отшелник? Първоначално се самозалъгваше, че е дошъл тук, загрижен за съпланетяните си, защото не иска да им натрапва неприятното си присъствие. Защо да бяга? Защо да реагира толкова егоистично?

Мълър бавно се изправи и отвори вратата. Излезе навън. Нощта беше паднала бързо като през зимата. Небето беше черно, луните го обагряха. Момчето все още стоеше на площада, изглеждаше леко замаяно. Най-голямата луна — Клото, — го къпеше със златиста светлина и къдравата му коса сякаш искреше с вътрешен пламък. Лицето му беше много бледо, със силно подчертани скули. Сините му очи искряха потресени, сякаш някой току-що го беше зашлевил.

Мълър се приближи. Не знаеше каква тактика да предприеме. Чувстваше се като някаква полуръждясала машина, задействана след прекалено дълъг престой.

— Нед — рече той. — Виж какво, Нед, искам да ти се извиня. Трябва да ме разбереш, отвикнал съм да общувам с хора. *Изобщо* не съм общувал с хора.

— Няма нищо, мистър Мълър. Разбирам, че не ви е било лесно.

— Дик. Наричай ме Дик.

Мълър вдигна ръцете си, сякаш искаше да улови лунните лъчи. На отсрещната стена на площада подскачаха и танцуваха сенките на малки животни. Мълър рече:

— Самотата започна да ми харесва. Ако човек е силен духом, може да приеме дори рака. Сега трябва да разбереш нещо. Мое беше решението да дойда тук. Не е имало никакво корабокрушение. Избрах точно това място във Вселената, защото вероятността да ме обезпокои някой тук беше най-малка, и се скрих. Естествено, трябваше да се появите вие с хитрите си работи и да намерите пътя.

— Ако не ме искаш, ще си отида — рече Роулинс.

— Може би така ще е по-добре и за двама ни. Не. Почакай. Остани. Много ли ти е зле, когато си толкова близо до мен?

— Не бих казал, че ми е хубаво — отвърна Роулинс. — Но не е и чак толкова зле, като... като... ами, не знам. От такова разстояние само се чувствам малко потиснат.

— Знаеш ли защо? — попита Мълър. — По приказките ти съдя, че знаеш, Нед. Само се преструваш, че не знаеш какво ми се случи на Бета Хидри IV.

Роулинс се изчерви.

— Ами, май си спомням нещичко. Въздействали са на мозъка ти, нали?

— Да, точно така. Онова, което чувстваш, Нед, съм аз, проклетата ми душа, която изтича във въздуха. Ти поемаш поток, който се излъчва направо от темето ми. Не е ли прекрасно? Опитай да се приближиш още малко... така. — Роулинс спря. — Ето — рече Мълър, — сега е по-силен. Поемаш по-голяма доза. Хайде сега да си припомним какво изпитваше, когато стоеше на предишното си място. Не е много приятно, нали? Можеш да го понесеш от десет метра. Но от един метър е непоносимо. Я си представи да държиш жена в обятията си, когато излъчваш такава умствена воня? Човек не може да се люби от разстояние десет метра. Поне аз не мога. Да поседнем, Нед. Тук е

безопасно. Поставил съм детектори, в случай че дойде някое по-злобно животно, защото в тази зона няма никакви капани. Седни.

Той се отпусна на гладкия млечнобял каменен под от извънземен мрамор, който придаваше на площада лъскав вид. След като се позамисли, Роулинс гъвкаво се сви в поза „лотос“ на десетина метра от него.

Мъльър попита:

— На колко години си, Нед?

— На двайсет и три.

— Женен ли си?

Нед се усмихна свенливо.

— Боя се, че не.

— Имаш ли си момиче?

— Имах едно — по договор за връзка. Прекратихме го, когато приех тази работа.

— Аха. Има ли жени в тази експедиция?

— Само кубове-жени — рече Роулинс.

— Те не вършат много работа, нали, Нед?

— Така е. Бихме могли да вземем няколко жени, но...

— Какво но?

— Прекалено е опасно. Лабиринтът...

— Колко души изгубихте досега?

— Мисля, петима. Бих искал да науча що за хора са построили това нещо. Сигурно са им трябвали петстотин години, за да го проектират тъй дяволски.

Мъльър рече:

— Повече. Мисля, че това е творческият триумф на тяхната раса. Техният шедьовър, паметникът им. Сигурно са се гордеели с това убийствено място, възплъщение на цялата есенция на философията им — ликвидирай чужденеца.

— Това предположения ли са или си открил някакви следи от културните им възгледи?

— Нишката на културните им възгледи е навсякъде около нас. Аз съм експерт по психология на извънземните, Нед. Знам за тях повече, отколкото всяко друго човешко същество, защото съм единственият, който някога е казал „Здрасти“ на извънземна раса. Убий чужденеца:

това е законът на Вселената. Ако не го убиеш, поне го поразтърси малко.

— Ние не сме такива — рече Роулинс. — Не проявяваме инстинктивна враждебност към...

— Глупости.

— Но...

Мълър каза:

— Ако на някоя наша планета кацне извънземен кораб, ние ще го поставим под карантина, ще арестуваме екипажа му и ще го разпитваме до смърт. Всички добри навици, които сме усвоили, са плод на декадентството и на самодоволството. Правим се, че е под достойнството ни да мразим чужденците, но така постъпват слабите. Да вземем хидранците. Голяма част от правителството ни беше на мнение, че трябва да предизвикаме взрив в облачния им покров и да вкараме в системата им допълнително слънце — преди да сме изпратили пратеник, който да ги проучи.

— Не може да бъде.

— Надделя обаче мнението да изпратим човек и хидранците го ликвидираха. Ликвидираха мен. — Изведнъж на Мълър му хрумна нещо и попита ужасено: — Какво се случи между нас и хидранците през последните девет години? Някакви контакти? Война?

— Нищо — отвърна Роулинс. — Просто ги държим настрана.

— Истината ли ми казваш или ликвидирахте негодниците? Господ ми е свидетел, че нямам нищо против, ала въпреки всичко те не са виновни, че постъпиха така с мен. Реагираха по стандартния ксенофобски начин. Нед, имаше ли война с тях?

— Не, кълна се.

Мълър се успокои. След малко рече:

— Добре. Няма да те карам да ме поставяш в течение на всички останали събития. Истината е, че не давам и пет пари. Колко време ще останете на Лемнос?

— Още не знаем. Предполагам — няколко седмици. Още не сме започнали да изследваме лабиринта по същество. А и остава районът извън него. Искаме да направим сравнения с работата на предишни археолози и...

— Значи ще останете известно време. Другите ще влизат ли в центъра на лабиринта?

Роулинс облиза устни.

— Изпратиха ме пръв, за да установя работен контакт с теб. Още нямаме никакви планове. Всичко зависи от теб. Не искаме да ти се натрапваме. Тъй че, ако не искаш да работим тук...

— Не искам — прекъсна го рязко Мълър. — Кажи го на приятелите си. След петдесет или шестдесет години ще съм умрял, тогава могат да душат. Обаче докато съм тук, не искам да ме безпокоят. Да работят във външните четири или пет зони. Ако някой пристъпи в А, В или С, ще го убия. Ще го направя, Нед.

— Ами аз... мога ли да идвам?

— От време на време. Не мога да предвидя в какво настроение ще съм. Ако искаш да разговаряме, ела и провери. Ако тогава ти кажа да се разкараш, Нед, ще трябва да се разкараш. Ясно ли е?

Роулинс се усмихна лъчезарно.

— Ясно.

Той се изправи. На Мълър не му беше приятно момчето да стърчи над него и също стана. Роулинс пристъпи няколко крачки към него.

Мълър попита:

— Къде отиваш?

— Не ми е приятно да разговаряме толкова отдалеч, да си подвикваме. Мога ли да се приближа малко?

Мълър веднага се изпълни с подозрение.

— Да не си мазохист?

— Съжалявам, но не съм.

— Е, и аз не съм садист. Не искам да ме приближаваш.

— Действително не е чак толкова неприятно... Дик.

— Лъжеш. Гадно ти е, като и на всички останали. Аз съм като прокажен, момко, но дори ако показата ти допада, не те съветвам да се приближаваш. Не понасям други хора да страдат заради мен.

Роулинс спря.

— Както искаш. Виж какво, Дик, не искам да ти причинявам неприятности. Опитвам да се държа приятелски и да бъда полезен. Ако това по някакъв начин те притеснява, просто ми кажи и аз ще направя нещо друго. Не ми доставя удоволствие да ти вгорчавам живота.

— Това прозвуча доста объркано, момко. Какво в края на краищата искаш от мен?

— Нищо.

— Тогава защо не ме оставите на мира?

— Ти си човешко същество, бил си тук самотен дълго време.

Импулсът ми да ти предложи другарство е естествен. Толкова ли тъпо ти се вижда?

Мълър сви рамене.

— Не съм много добра компания. Може би най-добре ще е да си грабнеш всички мили християнски импулси под мишница и да си ходиш. Няма начин да ми помогнеш, Нед. Можеш само да ме нараниш, като ми напомняш за всичко онова, което повече не мога да имам или да знам.

Мълър се стегна и погледна зад младежа към сенките на фигурите, които играеха по стените. Беше гладен и беше време да тръгне на лов за вечерята си. Безцеремонно рече:

— Синко, мисля, че търпението ми е на изчерпване. Време е да си тръгваш.

— Добре. Мога ли обаче утре да дойда пак?

— Може би. Може би.

Момъкът се усмихна простодушно.

— Благодаря ти, че ми позволи да поговоря с теб, Дик. Ще се върна.

4.

Роулинс си проправи път извън зона А под досадната лунна светлина. Гласът на корабния мозък го насочваше по пътеката, по която бе дошъл, а от време на време, когато минаваше през безопасен район, се включваше и Бордман.

— Добро начало — рече той. — Сполука е дори това, че те допусна. Как се чувстваш?

— Отвратително, Чарлз.

— Поради близкия контакт ли?

— Поради това, че върша нещо гадно.

— Престани, Нед. Ако трябва да те напомпам с морална увереност всеки път, когато влизаш...

— Ще си свърша работата — отвърна Роулинс, — ала това не означава, че трябва да я харесвам.

Заобиколи зареден на пружина каменен блок, който можеше да го запрати в пропаст, ако не премести тежестта на тялото си както трябва. Докато прекосяваше, едно малко зъбато животинче се изкикоти. На другия край Роулинс бутна стената там, където беше податлива и получи достъп до зона В. Погледна към трегера, видя кухнята на визуалния сензор и се усмихна — в случай, че Мълър наблюдаваше оттеглянето му.

Сега вече разбираше защо Мълър е избрал да се самозаточи тук. При подобно стечение на обстоятелствата и той би направил същото. Дори нещо по-лошо. Мълър беше поразен от хидранците, от деформацията на душата в една епоха, когато малформациите вече се срещаха рядко и бяха лечими. От естетична гледна точка беше престъпление да ти липсва крайник, око или нос — те лесно се ремонтираха. Човек беше длъжен да извърши пренастройване и да заличи неприятните несвършенства. Прехвърлянето на собствените недостатъци върху обществото се смяташе за антисоциален акт.

Ала никакво пренастройване не можеше да извърши козметична операция на онова, от което страдеше Мълър. Единственото лечение

беше да се отдели от обществото. Някой по-слаб човек би избрал смъртта. Мълър беше избрал изгнанието.

Главата на Роулинс още пулсираше от краткия близък контакт. Само за миг беше получил от Мълър безформено, несвързано излъчване на наранено чувство — вътрешният му свят се разливаше неволно и безсловесно. Беше болезнено и потискащо да възприема неконтролираната вътрешна същност на Мълър.

Хидранците не го бяха надарили с истинска телепатия. Не можеше нито да „чете“ чужди мисли, нито да ги предава на другите. Онова, което излъчваше, беше вътрешното му състояние: потоп от първично отчаяние, река от съжаление и печал — целият боклук на една душа. Не можеше да го удържи. В онзи безкраен миг Роулинс се беше потопил в него, през останалото време приемаше само неясното и всеобщо чувство за тревога. От необработените данни на потока беше в състояние да извлече собствена конкретика. Мъката на Мълър не му беше непозната: онова, което той предлагаше, беше единствено осъзнатото наказание, което Вселената е предопределила за своите жители. Роулинс почувства, че е настроен против целия дисонанс, който съществуваше в битието: пропуснатите възможности, разрушената любов, прибързаните думи, ножа на завистта, незаслужената мъка, желанията, алчността, разяждащото отчаяние, змийския зъб на времето, смъртта на дребните насекоми през зимата, сълзите... Беше познал стареенето, загубата, неспособността, яростта, безпомощността, самотата, самопрезрението, а и лудостта. Това беше безмълвен вик на космическата ярост.

Всички ли сме такива? Този въпрос си задаваше. Нима същото излъчване притежавам аз, Бордман, майка ми, момичето, което обичах? Нима сме нещо като крачещи радиобуйове, настроени на честота, на която не могат да приемат? Е, слава Богу. Това беше твърде болезнена за слушане мелодия.

Бордман рече:

— Събуди се, Нед. Спри да размишляваш и внимавай за опасностите. Почти си навлязъл в зона С.

— Чарлз, какво усети, когато за пръв път се приближи до Мълър?

— Ще говорим за това по-късно.

— Не почувства ли, че за първи път научаваш какво е предназначението на човешките същества?

— Казах, че ще разговаряме, когато...

— Остави ме да се доизкажа, Чарлз. Тук не съм в опасност. Просто надзърнах в душата на един човек и съм потресен. Чуй ме, Чарлз, той всъщност е такъв. Един добър човек. Онова, което излъчва, е просто излишен шум. Тиня, която не ти казва нищо за истинския Дик Мълър. Шум, който не би трябвало да чуваме, а и сигналът е доста различен — както когато включиш с пълна сила усилвател към звездите и чуеш стържещите звуци на спектъра, нали се сещаш, някои от най-красивите звезди ти отвърщат с ужасни звуци, но това просто е отговор на усилвателя, който няма нищо общо със самата звезда, той е... той...

— *Нед!*

— Извинявай, Чарлз.

— Върни се в лагера. Всички сме на мнение, че Дик Мълър е свестен човек. Точно затова се нуждаем от него. Имаме нужда и от теб, затова си затваряй устата и внимавай. Сега се успокой. Спокойно. Спокойно. Спокойно. Какво е това животно вляво от теб? Побързай, Нед, но се успокой. Това е начинът, синко. Спокойствие.

ОСМА ГЛАВА

Когато на другата сутрин се срещнаха отново, беше по-леко и за двамата. Роулинс, който беше поспал под апарата, отиде в центъра на лабиринта и намери Мълър застанал пред високия плосък пилон от тъмен метал в края на големия площад.

— Какво мислиш, че е това? — попита небрежно Мълър, когато Роулинс приближи. — Общо са осем, във всеки ъгъл на площада. Наблюдавам ги от години. Въртят се. Погледни там — Мълър посочи една от страните на пилона.

Роулинс се приближи и когато стигна на десетина метра от Мълър, усети излъчването му. Въпреки това направи усилие да се приближи още. Вчера не се беше доближавал толкова, ако се изключи онзи вледеняващ момент, когато Мълър го хвана и го придърпа.

— Виждаш ли? — рече Мълър и потупа пилона.

— Белег.

— Трябвах ми шест месеца, за да го направя. Използвах къс от кристалната жила, която излиза ей на онази стена. Всеки ден чегъртах по час-два, докато най-сетне успях да постигна видим белег върху метала. Оттогава го наблюдавам. В рамките на една местна година пилонът се завърта в пълен кръг. Значи пилоните се движат. Не можеш да го забележиш, но е така. Това са някакъв вид календари.

— А те... можеш ли... някога успявал ли си...

— Не те разбирам, момко.

— Извинявай — Роулинс отстъпи назад, като се опитваше да скрие ефекта от близостта на Мълър. Беше се зачервил и трепереше. На пет метра разстояние ефектът не беше толкова болезнен и той спря, направи усилие, като убеждаваше себе си, че започва да развива поносимост към него.

— Та какво казваше?

— Само този ли си наблюдавал?

— Надраскал съм и няколко други. Убеден съм, че всичките се въртят. Не съм открил обаче механизма. Трябва да знаеш, че под този

град има някакъв фантастичен мозък. Той е на възраст милиони години, ала все още действа. Може би е някакъв течен метал, в който плуват елементите на познанието. Той върти тези пилони, управлява водоснабдяването и чисти улиците.

— Управлява и капаните.

— И управлява капаните — съгласи се Мълър. — Но не успях да открия и следа от него. Копах тук и там, обаче намирах само пръст. Може би вие, негодниците археолози, ще откриете мозъка на града. А? Имаш ли някаква идея?

— Не, не мисля — отвърна Роулинс.

— Май не си много сигурен.

— Не съм. Не съм участвал в никаква работа в града — усмихна се свенливо Роулинс. Бързото движение на лицевите му мускули го обезпокои, а и Бордман бързо потвърди по вътрешната връзка, че свенливата усмивка винаги предшества следващата лъжа и че на Мълър няма да му е необходимо много време, за да я открие. Роулинс рече: — Повечето време бях извън града, ръководех операцията по проникването. Щом влязохме, дойдох направо тук. Затова не знам какво са открили останалите. Ако изобщо са открили нещо.

— Дали ще разкопаят улиците? — попита Мълър.

— Не мисля. Вече не копаем много-много. Използваме скенери, сензори и сондажни лъчи. — Доволен от импровизацията си, той продължи словоохотливо: — Едно време, разбира се, археологията имаше разрушителен ефект. За да разберем какво се крие под една пирамида, се налагаше да я съборим. Сега обаче със сондите можем да постигнем много. Това е новата школа, нали разбираш, да погледнеш под земята, без да копаеш, така ще се запазят паметниците от миналото за...

— На една от планетите на Ипсилон Инди — прекъсна го Мълър, — преди около петдесет години археолози изцяло разтуриха една древна гробница, ала сетне не успяха да я възстановят, защото не можаха да схванат как е била построена. Опитаха, но тя се срути и бе напълно изгубена. Имах възможност да видя развалините няколко месеца по-късно. На теб, разбира се, този случай ти е известен.

Роулинс не го знаеше. Изчервявайки се, рече:

— Е, във всеки занаят има нескопосници...

— Да се надяваме, че тук няма. Не бих искал лабиринтът да пострада. Не че е вероятно да стане. Той доста добре знае как да се защитава.

Мълър се отдалечи небрежно от пилоните. След като разстоянието помежду им се увеличи, Роулинс се поотпусна, ала Бордман му даде знак да го последва. Тактиката как да се преодолее недоверието на Мълър включваше доброволно и неприятно излагане на излъчването на емоционалното му поле. Мълър не се обърна и рече, сякаш на себе си.

— Клетките пак са затворени.

— Клетките ли?

— Погледни там, към улицата, дето излиза от площада.

Роулинс видя нишата в стената. От земята се издигаха дузина, а може би и повече извити каменни пръти, които изчезваха в стената на около четири метра височина и образуваха нещо като клетка. Зърна още една такава клетка по-надолу по улицата.

Мълър рече:

— Общо са двайсетина, подредени симетрично по улиците, които излизат от площада. Откакто съм тук, клетките се отваряха три пъти. Прътите някак потъват в улицата и изчезват. Последният път беше преди два дена. Досега не съм видял как се отварят и затварят, сега пак пропуснах.

— За какво ли са ги използвали? — попита Роулинс.

— Държали са в тях опасни зверове. Или пленени врагове. За какво друго човек използва клетка?

— Сега бяха отворени...

— Градът все още се опитва да служи на своите хора. Във външните зони има врагове. Държи клетките готови, в случай че бъде заловен някой враг.

— Нас ли имаш предвид?

— Да. Врагове — очите на Мълър изведнъж заблестяха с параноична ярост — рязкото преминаване от спокоен разговор към ледения яростен поглед плашеше. — *Хомо сапиенс*. Най-опасният, най-безпощадният, най-презреният звяр във Вселената!

— Казваш го така, сякаш вярваш на думите си.

— Вярвам.

— Хайде, хайде — рече Роулинс. — Посветил си живота си в служба на човечеството. Не можеш да вярваш, че...

— Посветих своя живот — каза бавно Мълър, — в служба на Ричард Мълър.

Той се обърна назад, за да погледне Роулинс в очите. Разстоянието между тях беше само шест-седем метра. Излъчването бе толкова силно, сякаш носовете им се допираха. Мълър продължи:

— И пет пари не давам за човечеството, както си въобразяваш, момко. Видях звездите и ги пожелах. Домогвах се до положението на божество. Един свят не ми стигаше. Жадувах да ги получа всичките. Затова избрах кариера, която да ме отведе при звездите. Рискувах живота си хиляди пъти. Издържах на фантастични, екстремни температурни стойности. Изпълвах дробовете си с отровата на неизвестни газове, налагаше се да ме възстановяват изцяло. Ял съм храни, от които може да ти се повдигне само като чуеш за тях. Хлапета като теб ме боготворяха и пишеха съчинения за безкористното ми посвещаване на човечеството, за неуморния ми стремеж към познанието. Но нека бъдем наясно с всичко това. Аз съм същият егост като Колумб, Магелан и Марко Поло. Били са велики изследователи, така е, но са се стремели и към тлъсти печалби. А печалбата, която аз желяех, е тук. Искях да се извия на стотици километри над останалите, да ми издигнат златни статуи в хиляди светове. Познаваш ли поезията? В основата ѝ лежи стремежът към слава. Последната слабост на един благороден ум. Милтън. Ами при древните гърци? Когато човек надмине себе си, боговете го захвърлят обратно долу. Нарича се хибрис. Моят случай е такъв, при това тежък. Когато се спуснах през облаците, за да ида при хидранците, се чувствах като бог. Господи, аз наистина бях бог! Когато си отивах през облаците — също. Да, за хидранците аз бях бог. Тогава си мислех: влязох в митовете им, те винаги ще разказват моята история. Осакатеният бог. Богът мъченик. Съществува, което слезе сред тях, но те се почувстваха толкова объркани, че трябваше да го приковат. Обаче...

— Ами клетката...

— Остави ме да довърша — сопна се Мълър. — Виж какво, истината е, че не бях никакъв бог, а само едно скапано, смъртно човешко същество, което се самозалъгваше, че е божествено. Истинските богове обаче се погрижиха да ми дадат урок. Решиха да ми

напомнят за косматия звяр в лъскава обвивка. Да насочат вниманието ми към животинския мозък под този възвишен череп. И направиха така, че хидранците да извършат ловкия хирургически номер със съзнанието ми — предполагам, че това е едно от специалните им умения. Не знам дали хидранците го направиха от злоба или наистина са се опитвали да ме излекуват от този дефект, от неспособността ми да им предам онова, което изпитвам. Извънземни. Иди ги разбери. Ала си свършиха работата. После се върнах на Земята. Едновременно герой и прокажен. Приближаваш се до мен и ти прилошава. Защо? Защото ти напомня, че и *ти* също си животно, тъй като получаваш пълна доза от излъчването ми. И ние не спираме да се въртим в безкрайната си взаимна въртележка. Ненавиждаш ме, защото като се приближиш до мен, научаваш за собствената си душа. А аз те мразя, защото трябва да се отдръпнеш от мен. Както виждаш, аз съм преносител на чума и тази чума е истината. Моето послание е, че човечеството има късмет, че всички ние сме затворени в черепите си. Защото ако постигнем и най-елементарната телепатия, дори в този замъглен, невербален вид, който аз притежавам, тогава няма да можем да се понасяме взаимно. Човешкото общество ще е невъзможно. Хидранците имат способността да влизат в мозъците на другите и това изглежда им харесва, но ние не можем. Точно затова казвам, че човек сигурно е най-презреният звяр в цялата Вселена. Той дори не може да понесе смрадта на собствения си вид — душа в душа!

Роулинс рече:

— Клетката май се отваря.

— Какво? Чакай да видя! — Мълър се втурна напред. Роулинс не успя да се отдръпне достатъчно бързо и понесе удара на силното му излъчване. Този път не бе чак толкова болезнено. Явиха му се изображения от есента: попарени листа, умиращи цветя, пращен вятър, ранно смрачаване. Повече съжаление, отколкото мъка за бързо отлитащия живот, за неизбежното. Междувременно Мълър, изпаднал в унес, наблюдаваше внимателно алабастровите пръти на клетките.

— Вече са се отдръпнали с няколко сантиметра. Защо не ми каза?

— Опитах се, но ти не ме чу.

— Ами, да. Моите проклети монолози — изсмя се Мълър. — Нед, от години чакам да видя това. Клетката наистина е в действие!

Виж колко гладко се движат, как потъват в земята. Странно е, Нед. Никога преди не са се отваряли два пъти в годината, а тази се отваря втори път за една седмица.

— Сигурно си пропуснал да забележиш предишните отваряния — предположи Роулинс. — Докато си спял, например...

— Съмнявам се. Гледай!

— Защо мислиш, че го прави точно сега?

— Наоколо е пълно с врагове — рече Мълър. — Градът вече ме възприема като местен. Прекарах тук толкова време. Той обаче сигурно се опитва да вкара теб в клетката. Врага. Човека.

Клетката беше вече напълно отворена. Нямаше и следа от прътите, освен малките дупки по настилката. Роулинс попита:

— Опитвал ли си да сложиш нещо в клетките? Животни например?

— Да. Набутах в една голям мъртъв звяр. Не се случи нищо. Сетне улових няколко живи, по-малки животни. Пак нищо. — Той се намръщи. — Веднъж реших да вляза сам в клетката, за да видя дали ще се затвори, след като усети живо човешко същество. Но не го направих. Когато човек е сам, не му е до подобни експерименти. — Той помълча малко. — Какво ще кажеш, Нед, ще ми помогнеш ли за един малък опит точно сега?

Роулинс затаи дъх. Разределеният въздух сякаш изгаряше дробовете му.

Мълър пошепна:

— Само влез в нишата и изчакай около минута. Да видим дали ще се затвори. Важно е да го разберем.

— Ами ако се затвори — рече Роулинс, който не вземаше думите му насериозно, — имаш ли ключ да ме освободиш?

— Разполагам с няколко оръжия. Винаги ще мога да те измъкна, като разрежа прътите с лазер.

— Но това ще е разрушение. Ти ме предупреди да не пипаме нищо тук.

— Понякога се налага да разрушиш, за да разбереш. Хайде, Нед. Влез в нишата.

Гласът на Мълър стана безизразен, отчужден. Бе полуприклеknал в странна поза на очакване, с отпуснати ръце, пръстите му бяха свити

навътре, към бедрата. Сякаш възнамерява сам да ме хвърли в клетката, помисли си Роулинс.

Бордман му пошепна на ухото:

— Направи каквото ти казва, Нед. Влез в клетката. Покажи, че му се доверяваш.

Наистина му имам доверие, но не и на клетката.

Представи си с нежелание как подът на клетката пропада веднага щом решетките си дойдат на мястото, как полита към някаква подземна цистерна с киселина или някое огнено езеро. Яма за изхвърляне на заловените врагове. Откъде да знам, че не е точно така?

— Направи го, Нед — пошепна му Бордман.

Беше благороден и неразумен жест. Роулинс прекрачи малките дупки и застана с гръб към стената. Извитите пръти на секундата се издигнаха от земята, скопчиха се и потънаха в местата си над главата му. Подът изглеждаше стабилен. Не попадна под никакви смъртоносни лъчи. Най-големите му страхове не се сбъднаха, ала беше затворник.

— Страхотно — рече Мълър. — Сигурно може да засича признаци на интелигентност. Когато опитвах с животни, нищо не се случи. Нито с умрели, нито с живи. Какъв е изводът ти, Нед?

— Радвам се, че ти помогнах в изследванията. Но ще се радвам повече, ако ме освободиш.

— Не мога да управлявам движението на решетката.

— Обеща, че ще я разрежеш с лазер.

— Защо да бързаме да разрушаваме. Да почакаме, а? Може би решетката ще се отвори от само себе си. Там си в пълна безопасност. Ако огладнееш, ще ти донеса храна. Твоите хора ще се разтревожат ли, ако не се върнеш до залез слънце?

— Ще им изпратя съобщение — промърмори Роулинс. — Но се надявам дотогава да съм на свобода.

— Запази самообладание — инструктира го Бордман. — Ако се наложи, ние сами ще те освободим. Важното е да угаждаш на Мълър във всичко, докато не постигнеш пълно съгласие с него. Ако ме чуваш, пипни брадата си с дясната ръка.

Роулинс го стори.

Мълър рече:

— Много смела постъпка от твоя страна, Нед. Или глупава. Понякога не съм много сигурен има ли разлика между тези две неща.

Но във всеки случай съм ти благодарен. Трябваше да си ги изясня тези клетки.

— Радвам се, че ти бях от полза. Нали виждаш, човешките същества не са чак такива чудовища.

— Не и съзнателно. Тинята в тях е грозното нещо. Сега ще ти припомня. — Той се приближи до клетката и обхвана гладките каменни пръти, бели като кости. Роулинс усети, че излъчването се засилва. — Ето това е нещото под черепа. Аз, разбира се, никога не съм го изпитвал лично. Съдя по реакциите на другите. Сигурно е гадно.

— Мога да свикна — рече Роулинс. Седна и кръстоса крака. — Правил ли си някакви опити да се отървеш от него, когато се върна на Земята от Бета Хидри IV?

— Говорих с момчетата по преобразяването. Не успяха да разберат какви промени са направени в невралния ми поток, затова не знаеха как да оправят нещата. Как е?

— Колко време остана на Земята?

— Няколко месеца. Достатъчно дълго, за да разбера, че няма човешко същество, което да не позеленее, след като бъде подложено за няколко минути на излъчването ми. Започнах да се пържа в самосъжаление, в самопрезрение, което си е едно и също. Знаеш ли, мислех да се самоубия, да освободя света от собствената му нищета.

Роулинс се обади:

— Не ти вярвам. Някои хора просто не са способни на самоубийство. И ти си от тях.

— Това го разбрах, но все пак ти благодаря. Не се самоубих, както виждаш. Опитах с някои наркотици, после — с пиене, а сетне — да живея опасно. Но в крайна сметка останах жив. За един месец постъпих и напуснах четири психиатрични клиники. Опитах да нося оловен шлем, който да спре мисловната ми радиация. Но то е като да ловиш частици неутрино в кофа. Предизвиках истинска паника в един лицензиран „дом“ на Венера. Всички момичета хукнаха да бягат, както си бяха голи. — Мълър се изплю. — Виж какво, винаги мога да приема едно общество или да го напусна. Когато бях сред хората, бях щастлив, бях сърдечен, притежавах такт. Не бях загладен, слънчев артикул като теб, който прелива от любезност и благородство, но успях да намеря общ език с другите. Справях се с общуването. От друга страна, можех

да пътешествам за година и половина, без да срещам и да разговарям с никого, и пак бях добре. Но когато разбрах, че окончателно са ме отстранили от обществото, открих, че в крайна сметка имам нужда от него. Сега обаче това свърши. Надделях тази нужда, момко. Мога и сто години да изкарам сам, без да ми липсва нито един човек. Научих се да възприемам обществото така, както то мен — отвратително, осакатено създание, което е най-добре да се избягва. Вървете всички по дяволите! Не дължа никому нищо, включително и любов. Нямам никакви задължения. Мога да те оставя да изгниеш в тази клетка, Нед, без изобщо да се разстроя. Мога да минавам два пъти дневно край клетката и да се усмихвам при вида на черепа ти. И това не е защото те мразя, теб лично или цялата галактика, изпълнена с такива като теб. Аз просто ви презирам. Вие не означавате нищо за мен. Едно нищо сте. Боклук. Аз вече те познавам и ти ме познаваш.

— Говориш така, сякаш принадлежиш към извънземна раса — учуди се Роулинс.

— Не. Принадлежа към човешката раса. Аз съм най-човешкото същество, защото съм единственият, който не може да скрие човешката си същност. Усещаш ли го? Възприемаш ли грозотата ми? Това, което е вътре в мен, е и вътре в теб. Върви при хидранците, те ще ти помогнат да го освободиш, после обаче хората ще бягат от теб така, както бягат от мен. Аз говоря от името на човека. Казвам истината. Аз съм черепът зад лицето, момко. Аз съм скритите черва. Аз съм онзи боклук, който се преструваме, че не съществува, цялата тази гадна животинска същност — похотта, малките омрази, отвращението, завистта. Аз съм онзи, който се представяше за бог. *Хибрис*. Беше ми напомнено кой съм всъщност.

Роулинс попита тихо:

— Защо реши да дойдеш на Лемнос?

— Един мъж на име Чарлз Бордман ми внуши идеята.

Роулинс трепна изненадан, когато бе споменато името.

Мъльър попита:

— Познаваш ли го?

— Ами, да. Разбира се. Той... той е много важен човек в правителството.

— Би могло да се каже. Знаеш ли, точно Бордман ме изпрати на Бета Хидри IV. Е, той не ме подмами да го направя, нямаше нужда да

ме убеждава с някой от неговите коварни методи. Познава ме твърде добре. Просто заложи на амбициозността ми. Има един свят, населен с извънземни, рече ми той. Искаме да го посети човек. Може да се окаже самоубийствена мисия, но това ще е първият контакт с друг интелигентен вид, заинтригува ли те? Ясно е, отидох. Той знаеше, че няма да устоя на нещо подобно. Сетне обаче, когато се върнах в този си вид, се опитваше да ме избягва известно време: или защото не можеше да понесе близостта ми, или защото не можеше да понесе собствената си вина. Най-накрая го намерих и му казах: „Погледни ме, Чарлз, виж какъв съм сега, къде да отида, какво да направя?“ Приблжих го. На същото разстояние като сега между нас. Лицето му промени цвета си. Започна да гълта хапчета. По очите му разбрах, че му се повдига. Тогава той ме подсети за лабиринта на Лемнос.

— Защо?

— Предложи ми го като място, където да се скрия. Не знам дали от доброта или от жестокост. Предполагам, мислил си е, че ще загина по пътя към вътрешността на лабиринта — достоен край за тип като мен или във всеки случай по-добре, отколкото да погълна отрова и да изчезна в канала. Аз, разбира се, казах на Бордман, че и през ум не ми минава подобно нещо. Искях да скрия следите си. Избухнах и му заявих, че Лемнос ще е последното място, където бих отишъл. Сетне прекарах месец в подземния Нови Орлеан. Когато излязох пак на повърхността, наех кораб и дойдох тук. Използвах максимално отвличаща тактика, за да съм сигурен, че никой няма да разбере истинската ми цел. Бордман се оказа прав. Това беше най-подходящото място.

Роулинс попита:

— Как успя да влезеш в лабиринта?

— Единствено благодарение на лошия късмет.

— Лош късмет ли?

— Опитвах се да загина на върха на славата — рече Мълър. — Пет пари не давах дали ще оцелея в лабиринта, или не. Просто се хвърлих с главата напред и се насочих към центъра.

— Не мога да повярвам!

— Ами, то си е така, повече или по-малко. Работата е в това, Нед, че съм от типа на хората, които оцеляват. Вродена дарба, може би донякъде дори паранормална. Притежавам необикновени рефлексии.

Както се казва, някакво шесто чувство. Освен това имам силно развито желание да остана жив. Разполагам с маса-детектори, и с друго полезно оборудване. Та така, влязох в лабиринта и там, където откривах труп, се взирах по-остро от обичайното, спирах да си почина, когато усещах, че гледката около мен започва да трепти. Сто процента бях сигурен, че ще ме убият в зона *H*. *Желаех го*. Но късметът ми помогна да стигна до там, където всички останали се бяха провалили, предполагам защото и пет пари не давах дали ще оцелея. Бях се освободил напълно от напрежението. Придвижвах се като котка, цялото ми тяло беше като струна, така преминах някак трудните участъци на лабиринта и за голямо разочарование — ето ме сега тук.

— Излизал ли си някога извън него?

— *Не*. От време на време ходех най-много до зона *E*, където са приятелите ти. Два пъти стигах до *F*. Повечето време си стоях в трите вътрешни зони. Обзавел съм се доста добре. Имам радиационен шкаф за запасите месо, сграда, която използвам за библиотека, място, където държа кубовете-жени, в една друга сграда понякога се занимавам с препарирание. Освен това ловувам доста. Изследвам лабиринта и се опитвам да анализирам как действа. Издиктувал съм няколко куба бележки за откритията си. Бас ловя, че някой археолог ще е щастлив да ги прегледа.

— Сигурен съм, че ще научим много от тях — рече Роулинс.

— Знаем. Но ще ги унищожа преди някой от вас да получи достъп до тях. Огладня ли, момко?

— Малко.

— Не си тръгвай. Ще ти донеса нещо за ядене.

Мълър се запъти към близките сгради и изчезна. Роулинс рече:

— Това е ужасно, Чарлз. Той очевидно се е побъркал.

— Не бъди толкова сигурен — отвърна Бордман. — Не ще и дума, че девет години изолация могат да се отразят върху устойчивостта на човека, но и последния път, когато го видях, Мълър не беше съвсем устойчив. Той обаче може да ти играе игра — да се преструва на смахнат, за да провери добрата ти воля.

— Ами ако не е така?

— Като се има предвид какво искаме от него, няма ни най-малко значение дали е с всичкия си. Дори може да ни е от полза.

— Не разбирам.

— Няма нужда да разбираш — отвърна безстрастно Бордман. — Просто се успокой. Дотук се справяш добре.

Мъльр се върна с поднос с месо и красива, голяма кристална чаша с вода.

— Най-доброто, което мога да ти предложа — рече той и пъкна къс месо през решетките. — Тукашно животно. Ядеш твърда храна, нали?

— Да.

— Така си и мислех — на твоята възраст би трябвало. На колко каза, че си, на двайсет и пет ли?

— На двайсет и три.

— Още по-лошо.

Мъльр му подаде водата. Беше приятна на вкус или по-скоро нямаше никакъв вкус. Самият Мъльр седна пред клетката и започна да се храни. Роулинс отбеляза, че излъчването му вече не бе толкова смущаващо, дори на по-малко от пет метра разстояние. Очевидно човек си изработва поносимост, помисли си той. Ако реши да опита.

След малко Роулинс попита:

— Ще дойдеш ли след някой друг ден да се срещнеш с другарите ми?

— В никакъв случай.

— Те много искат да си поприказват с теб.

— Това не ме вълнува. По-скоро бих разговарял с дивите зверове.

— Но говориш с мен — подчерта Роулинс.

— Заради новото усещане. И защото баща ти ми беше добър приятел. Пък и, както става при човешките същества, момко, ти си относително приемлив. Не бих искал обаче да се сблъскам с някаква случайна група тъпи археолози.

— Можеш да се срещнеш с двама-трима от тях — предложи Роулинс. — Да свикнеш отново с мисълта да си сред хора.

— Не.

— Не виждам защо...

Мъльр го прекъсна:

— Чакай малко. *Защо изобщо* да свиквам с мисълта да съм отново сред хора?

Роулинс отвърна неуверено:

— Ами, защото тук има хора и защото не е хубаво човек да бъде изолиран от...

— Да не си замислил някакъв номер? Или пък сте решили да ме хванете и да ме измъкнете от лабиринта? Хайде, хайде, момко, какво крие мозъчето ти? Какъв ти е мотивът, да ме караш да отстъпя по въпроса за човешките контакти?

Роулинс се запъна. В последвалата неловка тишина Бордман заговори бързо, внушаваше му коварство, което му липсваше, подсказваше му. Роулинс го изслуша и се постара да се представи възможно най-добре.

Рече:

— Дик, ти искаш да ме изкараш абсолютен заговорник. Но ти се кълна, че не тая никаква злоба в съзнанието си. Признавам, че се опитах да те поразмекна, да те поразведря, опитвам се да се сприятеля с теб и смятам, че ще е най-добре да ти призная защо.

— И аз така мисля!

— В името на археологията. Можем да прекараме тук само няколко седмици. Ти си бил тук... колко, девет години ли? За това място знаеш толкова много, Дик. Смятам, че не е справедливо да запазиш тези знания единствено за себе си. Тъй че, надявах се, че ако мога да те накарам да се поуспокоиш, да се сприятелиш първо с мен, а сетне да дойдеш евентуално в зона *E* да поприказваш с другите, да отговориш на въпросите им, да обясниш онова, което знаеш за лабиринта...

— *Несправедливо* било да го запазя за себе си...

— Ами, да. Грях е да се крие знание.

— А справедливо ли е човечеството да ме обяви за нечист и да бяга от мен?

— Съвсем друга работа е — рече Роулинс. — Извън въпроса за справедливостта. То се дължи на състоянието, в което се намираш — нещастно стечение на обстоятелствата, не си го заслужил и всички съжеляват, че те е сполетяло. От друга страна обаче би трябвало да разбереш, че за другите човешки същества ще е доста трудно да се отнасят безпристрастно към твоята... твоята...

— Към моята воня — подсказа му Мълър. — Добре. Доста е трудно да се понася присъствието ми. Затова доброволно се отказвам да го налагам на приятелите ти. Избий от главата си мисълта, че ще

говоря или ще посрѣбвам чай с тях. Не искам да имам нищо общо с тях. Отделил съм се от човешката раса и ще си остана така. Беше абсолютно неуместно, че ти дадох възможност да ме безпокоиш. Освен всичко друго, докато си говорим, искам да ти припомня, че моето положение не е незаслужено. Заслужих си го, защото си пѣхах носата там, където не ми е работата; мислех си, че съм супермен, способен да отиде на такива места. *Хибрис*. Казах ти вече думата.

Бордман продължи да го инструктира. Роулинс, почувствал в устата си киселия вкус на лѣжите, продължи:

— Не мога да те виня, че си ожесточен, Дик. Но въпреки това си мисля, че не е правилно да криеш информацията от нас. Искам да кажа — защо не се върнеш към твоите изследователски мисии? Ако кацнеш на дадена планета и някой разполага с жизненоважна информация, която си отишъл да търсиш, няма ли да положиш всички усилия, за да се сдобиеш с нея — дори ако онзи, другият, има лични проблеми, които...

— Съжалявам — рече ледено Мълър, — но това не ме интересува — и си трѣгна, оставил Роулинс сам в клетката с две парчета месо и почти празна чаша вода.

След като Мълър се изгуби от полезрението, Бордман рече:

— Добре, знам, че е докачлив. Не очаквах от него да е любезен. Ти постигаш близост с него, Нед. Направо си най-добрата комбинация от коварство и наивност.

— И се намирам в клетка.

— Това не е проблем. Можем да пратим дрон, който да те освободи, ако клетката в скоро време не се отвори сама.

— Мълър няма да ни свърши работа — пошепна Роулинс. — Изпълнен е с омраза, която витае навсякъде около него. Никога няма да го накараме да ни сътрудничи. Изобщо не съм виждал толкова много омраза, събрана у един човек.

— Не знаеш какво означава омраза — рече Бордман. — Нито пък той знае. Аз ти казвам, че всичко върви добре. Възможно е да има известни несполуки, но най-важното е, че изобщо разговаря с теб. Той не иска да е изпълнен с омраза. Дай му минимален шанс да се откаже от своята твърда позиция и той ще го направи.

— Кога ще изпратите сондата да ме освободи?

— По-късно — рече Бордман. — Ако се наложи.

Мълър не се връщаше. Смрачи се и захладня. Роулинс се сгуши зиморничаво в клетката. Опита да си представи града, когато в него е кипял живот, когато в клетките са излагали пленниците, заловени в лабиринта. Представи си тълпите строители на лабиринта — ниски, яки, с гъста, бакъреночервена козина и зеленикава кожа, размахали дълги ръце, сочещи към клетката. А в клетката се е свило нещо като гигантски скорпион, с восъчни на вид нокти, които драскат каменните блокове на настилката, с огнени очи, с бясна опашка, която само чака някой да приближи. Над града се носи дрезгава музика. Смях на извънземни. Топла мускусна воня на строителите. Деца плюят по съществуването в клетката. Слюнките им са като огнени езици. Ярка лунна светлина, танцуващи сенки. Затвореното създание е отвратително, злобно, копнее за рода си, чийто кошер е на Алфека или Маркаб, където опашати восъчни същества се придвижват в лъскави тунели. Дни наред строителите на лабиринта идват, присмиват му се и му се подиграват. На създанието му писва от масивните им тела и преплитащите им се паякообразни пръсти, от безизразните им лица и грозните им бивници. Но ето, идва денят, в който извънземният пленник вече им е омръзнал, подът на лабиринта поддава, той полита надолу, опашката му се мята бясно, ала се стоварва в яма с насочени нагоре остриета на ножове.

Нощта настъпи. Роулинс не беше чувал Бордман от няколко часа. От ранния следобед не бе виждал и Мълър. По площада бродеха животни, повечето малки, целите само зъби и нокти. Този ден Роулинс беше дошъл без оръжие. Беше готов да смачка всеки звяр, който се промъкне през решетките.

Нападнаха го глад и студ. Потърси в тъмнината Мълър. Това вече не беше шега.

— Чуваш ли ме? — попита той Бордман.

— Скоро ще те измъкнем.

— Добре де, кога обаче?

— Изпратихме дрон, Нед.

— Един дрон би трябвало да стигне до мен за не повече от петнайсет минути. Тези зони не са опасни.

Бордман замълча.

— Мълър прехвана сондата и я унищожи преди около час.

— Защо не ми го съобщихте?

— В момента изпращаме няколко сонди едновременно — обясни му Бордман. — Би трябвало Мълър да пропусне поне една от тях. Всичко е наред, Нед. Не си в опасност.

— Освен ако не стане нещо — избоботи мрачно Роулинс.

Въпреки това обаче не настоя повече. Беше му студено, беше гладен, отпусна се до стената и зачака. На стотина метра по-нагоре на площада видя как едно малко, гъвкаво животно се промъкна и уби доста по-голям звяр. Забеляза как животните се спуснаха и заръфаха кървави късове месо. Не виждаше съвсем добре, затова изви врат, за да потърси с очи дрона, който щеше да го освободи. Нямаше никакъв робот.

Усещаше се като принесен в жертва, готов да бъде убит.

Лешоядите си свършиха работата. Поеха в тръс през площада към него — малки, подобни на невестулки, с големи изострени глави и широки патешки крака, от които се подаваха жълти извити нокти. Очите им бяха червени на жълт фон. Изгледаха го с интерес, важно-важно, замислено. По муцуните им беше размазана кръв — гъста, тъмночервена.

Приблжиха се още. Една дълга, тясна муцуна се провря между две пръчки на решетката. Роулинс я ритна. Муцуната се дръпна. Отляво се провря друга муцуна. Сетне станаха три.

После животните се запромъкваха в клетката от всички страни.

ДЕВЕТА ГЛАВА

1.

Бордман си беше изградил удобно гнезденце в лагера в зона F. Смяташе, че поради възрастта си няма смисъл да търси оправдание за това. Не беше спартанец, затова и сега, при средствата, които получаваше за изтощителните и рисковани пътешествия, не се лишаваше от удоволствията си. С дрони доставиха личните му вещи от кораба. Под млечнобялата извивка на купола си беше отредил личен сектор с лъчисто отопление, светещи завеси и уред за потискане на гравитацията, та дори и с шкаф за напитки. Не оставаше без бренди и други наслади. Спеше на мек надуваем дюшек, покрит с дебел, червен юрган с отоплителни нишки. Знаеше, че другите мъже в лагера, които поминуваха далеч по-скромно, не негодуваха срещу него. Те очакваха Чарлз Бордман да живее добре, където и да се намира.

Влезе Грийнфийлд.

— Изгубихме още един дрон, сър — съобщи той стегнато. — Така във вътрешните зони ни остават три.

Бордман щракна запалващото капаче в края на пурата си. Дръпна си, кръстоса и прекръстоса крака, изпусна дима и се усмихна.

— Дали Мълър ще ликвидира и тях?

— Боя се, че да. Той познава входните маршрути по-добре от нас. Покрил ги е до един.

— А вие не сте изпращали дрони по некартирани маршрути, така ли?

— Два, сър. Изгубихме и двата.

— Хм. Тогава най-добре да изпратим повече дрони едновременно и да се надяваме поне един да премине край Мълър. Онзи момък вече го е обзела тревога, че е в клетка. Променете програмата. Корабният мозък може да измисли отвличаща тактика, ако му се нареди. Да речем двацет дрона, които навлизат едновременно.

— Останали са ни само три — повтори Грийнфийлд.

Бордман инстинктивно ухапа пурата си.

— Три тук, в лагера, или три изобщо?

— Три в лагера. И още пет извън лабиринта. Те си проправят път насам.

— Кой е допуснал това? Позвънете на Хостийн! До сутринта да бъдат изработени петдесет дрона! Не, нека са осемдесет! Каква глупост, Грийнфийлд!

— Слушам, сър.

— Махай се!

— Слушам, сър.

Бордман запафка яростно. Набра кода за бренди — гъста, богатата с аромати напитка, приготвяна от отците от Ордена на бъдещето от Денеб XIII. Положението ставаше все по-неудържимо. Изгълта половин чаша, издиша и я допълни. Разбираше, че рискува да изгуби точната перспектива на мисълта си — най-лошият от всички грехове. Деликатността на мисията започна да му се отразява. Малките крачки, леките усложнения, болезненото приближаване и отдалечаване от целта. Роулинс — в клетката. Роулинс и неговите морални угризения. Мълър и невротичният му възглед за света. Малките зверчета, които гризат по краката и са се вторачили в гърлото ти. Капаните, които тези демони са заложили. А и дебнещите извънгалактични същества, с очи като паници и с радио-усещания, за които дори Чарлз Бордман не беше нищо повече от безчувствен зеленчук. Опасност, надвиснала над всичко. Бордман с раздражение угаси пурата и веднага, изненадан от себе си, се вторачи в големия остатък. Запалващото капаче нямаше да задейства повторно. Наведе се напред, включи инфрачервения лъч от генератора в стаята и я запали отново, като дърпаше енергично, докато хване добре. С жест на раздражение включи отново линията за свръзка с Нед Роулинс.

На екрана се появиха извитите пръчки на решетката, облени от лунна светлина, и малките космати муцуни, целите сякаш само зъби.

— Нед? — рече той. — Чарлз е. Пращаме ти дроните, момче. Ще те измъкнем от тази тъпа клетка до пет минути, чуваш ли ме, до пет минути.

2.

Роулинс беше доста зает.

Изглеждаше му почти смешно. Малките зверчета нямаха чет. Влизаха по две, по три през решетките — невестулки, порове, норки — каквито и да бяха, само зъби и очи. Те обаче бяха лешоядни животни, а не убийци. Един Господ знаеше какво ги привличаше към клетката. Трупаха се около него, докосваха глезените му с грубата си козина, удряха го с лапи, драскаха с нокти кожата му, хапеха го по пищялите.

Той ги тъпчеше. Разбра бързо, че щом стъпи с ботуша си точно зад главата, лесно и бързо строшава гръбнака им. Сетне с бърз ритник изпращаше жертвата си в ъгъла на клетката, където останалите начаса се нахвърляха върху ѝ. Роулинс си изработи ритъм на действие. Обръщане, настъпване, ритник. Обръщане, настъпване, ритник. Хряс. Хряс.

Ала и те го разраняваха доста.

През първите пет минути едва успяваше да си поеме дъх. Обръщане. Настъпване. Ритник. За това време успя да обработи поне двайсетина. В отсрещния ъгъл на клетката се бе натрупала купчина от рошави малки трупчета, приятелчетата им се въртяха край тях и търсеха най-крехките парчета месо. Най-накрая настъпи момент, когато всички зверчета в клетката се заеха с жертвите от собствената си кохорта, а отвън не дебнеха други. Роулинс получи кратък отдих. Хвана се с ръка за ствола на решетката и вдигна левия си крак, за да огледа одраскванията и ухапванията. Ако човек умре от галактически бяс, дават ли посмъртен „Звезден кръст“, запита се той. Кракът му бе окървавен от коляното надолу, а раните, макар и не дълбоки, пареха и бяха болезнени. Изведнъж разбра защо лешоядите са дошли при него. Докато си почиваше, пое дълбоко дъх и усети сладникавата миризма на гниецо месо. Почти си го представи: едър труп на животно с разпорен корем, в който се виждат червеникавите лепкави органи, големи черни мухи се носят над него, може би вече някой червей пълзи в разлагащата се плът...

Но тук не гниеше нищо. Нямаше време да се разложат. От животните не беше останало почти нищо освен някой и друг кокал.

Роулинс се досети, че това сигурно е някаква сензорна заблуда: очевидно сетивен капан, задействан от клетката. Тя излъчваше вонята на разлагащо се месо. Но защо? Явно, за да примами вътре глутницата невестулки. Изтънчен метод на мъчение. Запита се дали зад всичко това не стои Мълър, дали не е отишъл в някой близък команден пункт, откъдето задейства миризмата.

Нямаше повече време за размисъл. Нов батальон зверчета тичаше през площада към клетката. Тези сякаш бяха малко по-едри, но не толкова, че да не могат да минат през решетката; зъбите им проблясваха зловещо на лунната светлина. Роулинс набързо смаза три душещи лакомни зверчета, оцелели в клетката, и ги изхвърли на осемдесет метра от нея. Добре. Новопристигащите спряха рязко и веднага се нахвърлиха върху потреперващите, още живи тела пред себе си. Само няколко си направиха труда да влязат в клетката, но Роулинс успя да ги размаже до едно и да ги подхвърли на настъпващата орда. При този ритъм, помисли си той, ако не дойдат нови, ще успее да се отърва от всичките.

Най-сетне животните спряха да прииждат. Вече бе убил седемдесет или осемдесет. Мирисът на прясна кръв надделя над синтетичната воня на разлагаща се плът; краката го боляха от клането, главата му се замая. Нощта отново стана спокойна. Трупове, някои все още със запазена козина, други — само скелети, лежаха в широка дъга пред клетката. Плътната тъмна локва от смесилата се кръв заемаше площ от десет квадратни метра. Последните няколко оцелели зверчета, заситили лакомията си, се бяха оттеглили крадешком, без да се опитат да обезпокоят обитателя на клетката. Уморен, с изцедени сили, на ръба да се разсмее или да заплаче, Роулинс се хвана за решетката, но не погледна към туптящите си, окървавени крака. Усети как пламтенето се засилва. Представи си как извънземните микроорганизми изпрацат флотилиите си в кръвните му артерии. На сутринта ще бъде подут, морав труп — мъченик на стигналата твърде далеч непочтеност на Чарлз Бордман. Каква идиотска стъпка беше решението да влезе в клетката! Тъпанарски начин да спечели доверието на Мълър!

И все пак клетката имаше своите предимства, осъзна изведнъж Роулинс.

Три едри звяра минаха пред него като на парад от различни посоки. Имаха походката на лъвове, ала бяха тромави като глигани: приведени доземи, с изшилени гърбове, около стокилограмови създания, с издължени пирамидални глави, с лигави тънки устни, с малки коси очи, по два чифта от всяка страна, разположени току пред рошавите им, клепнали уши. Извитите им глиги, обърнати надолу, се пресичаха с по-малки и остри кучешки зъби в мощните им челюсти.

Трите ужасни звяра се огледаха подозрително, изпълниха сложна поредица кръгови маневри, които ясно показваха проблема на съжителството им: всяко обикаляше в тръс, за да запази периметъра си. Поровиха малко в купчината трупове на лешоядните животни, но определено не се хранеха с мърша и затова презрението им към разръфаните телца на канибалите беше очевидно. След като приключиха огледа, те се обърнаха и се вторачиха в Роулинс, застанали почти анфас, така че право към него гледаха по чифт очи на всяко животно. Роулинс бе благодарен, че е на сигурно място в клетката си. Не би искал да бъде навън — беззащитен и изтощен пред трите звяра, които кръстосваха града, за да търсят вечерята си.

Точно в този момент обаче прътите на решетката започнаха да потъват.

3.

Тъкмо тогава пристигна Мълър и видя цялата сцена. Поспря за миг, за да се възхити на омайващото потъване на решетката. Огледа трите гладни глигана, видя изумения окървавен Роулинс, озовал се неочаквано сам срещу тях.

— Лягай долу! — изкрещя Мълър.

Роулинс залегна, след като направи четири бързи крачки вляво, подхлъзна се по окървавената настилка и се озова върху купа трупчета в края на улицата. В този миг Мълър стреля, без да си дава труд да нагласи оръжието на ръчен прицел, защото животните не ставаха за ядене. Трите бързи светкавици ги повалиха и те повече не помръднаха. Мълър понечи да тръгне към Роулинс, но тъкмо тогава се появи един робот от зона F: плъзгаше се весело към тях. Мълър изруга тихо. Извади глобуса-унищожител от джоба си и насочи прозорчето му към дрона. Сондата обърна безизразното си лице към него в момента на стрелбата.

Роботът се разпадна. Роулинс беше успял да се изправи.

— Не биваше да го унищожаваш — каза замаяно Нед. — Тъкмо ми идваше на помощ.

— Няма нужда от помощ — рече Мълър. — Можеш ли да вървиш?

— Мисля, че да.

— Тежко ли си ранен?

— Само съм изпохапан. Не чак толкова лошо, колкото изглежда.

— Тръгвай с мен — нареди Мълър.

Площадът беше започнал да се изпълва с нови лешоядни животни, повикани по тайнствения телеграф на кръвта. Малките зъбати създания се заемаха сериозно с трите убити глигана. Роулинс изглеждаше объркан и май си говореше сам. Забравил за излъчването си, Мълър го хвана за ръката. Роулинс трепна, дръпна се, а сетне, явно съжалил за очевидната грубост, отново му подаде ръка. Прекосиха площада заедно. Роулинс трепереше и Мълър не знаеше дали е от

факта, че се е спасил на косъм, или е от прекалената близост на незащитения му мозък.

— Насам — рече грубо Мълър.

Влязоха в шестоъгълната клетка, където държеше диагностата си. Мълър затвори вратата и Роулинс се отпусна на голия под. Русата му коса беше прилепнала от пот към челото. Очите му блуждаеха, зениците им бяха разширени.

Мълър попита:

— Колко време те атакуваха?

— Петнайсет, двайсет минути. Не знам. Трябва да бяха петдесет или сто. Пречупвах гръбнаците им. Един кратък, хрущящ звук, нали знаеш, сякаш чупиш съчки. Сетне клетката се отвори. — Роулинс се изсмя налудничаво. — Това бе най-интересното. Тъкмо бях привършил с малките негодници и си поех дъх, когато се появиха трите огромни чудовища, тогава, естествено, решетката изчезна и...

— Успокой се — рече Мълър, — говориш доста бързо, не успявам да следя мислите ти. Можеш ли да събуеш тези обувки?

— Онова, което е останало от тях.

— Да. Свали ги да ти полекувам краката. На Лемнос не липсват инфекциозни бактерии. Протозои, доколкото знам, и трипанозоми, и много други.

Роулинс схвана намека му.

— Ще ми помогнеш ли? Боя се, че не бих могъл да...

— Няма да ти се понрави, ако се приближа — предупреди Мълър.

— Майната му!

Мълър сви рамене. Отиде при Роулинс и разкопча счупените и изкривени закопчалки на високите му обувки. Металът беше надраскан от дребните зъби. Обувките бяха на същия хал, да не говорим за краката на Роулинс. След няколко минути обувките и гамашите бяха свалени. Лежеше проснат на пода, лицето му се кривеше, но се опитваше да има геройски вид. Краката му бяха зле: нито една от раните не беше кой знае колко сериозна, но пък бяха многобройни. Мълър включи диагностата. Лампичките светнаха, процепът на рецептора се отвори.

— Стар модел — обади се Роулинс. — Не знам как се прави.

— Протегни крака пред скенера.

Роулинс се извърна. По раните му заигра синкава светлина. Вътре в диагностата нещо забръмча и зацъка. Подаде се една съчленена „ръка“ с памук, която сръчно и леко премина по крака му до над коляното. Машината глътна окървавения памук и започна да го смита до молекулярно ниво. В същото време се появи нов памук, който почисти другия крак на Роулинс. Освен почистваща течност, памукът съдържа и съсирващ препарат, тъй че след промивката кръвта беше изчезнала, а плитките разкъсвания и нарязи се виждаха добре. Все още е доста зле, помисли си Мълър, макар че не изглежда толкова ужасно, колкото преди.

От диагностатът се подаде ултразвукова сонда, която инжектира в задните части на Роулинс някаква златиста течност. Болкоуспокояващо е — предположи Мълър. Втората тъмнокехлибарена инжекция сигурно беше някакъв широкоспектърен антибиотик за предотвратяване на инфекцията. Роулинс видимо се поотпусна. От различни сектори на уреда се протегнаха „ръце“, които преглеждаха внимателно пораженията и ги сканираха за последващото лечение. Чу се бръмчене, после — три резки изщраквания. Сетне апаратът започна да запечатва раните, като залепваше здраво ръбовете им.

— Лежи и не мърдай — нареди му Мълър. — След две минути ще си готов.

— Нямаше нужда да го правиш — рече Роулинс. — В лагера си имаме медицински запаси. А на теб сигурно най-необходимото ти е на привършване. Трябваше само да оставиш дрона да ме върне...

— Не искам роботите да се мотаят тук. А и диагностатът има запаси поне за петдесет години. Аз не се разболявам често. Освен това апаратът сам синтезира повечето неща, които могат да ми потрябват. Достатъчно е от време на време да го храня с протоплазма, останалото върши сам.

— Нека поне ти доставим някои по-редки лекарства, за да попълниш запасите си.

— Не е необходимо. Нямам нужда от милосърдие. Е, хайде, готов си. Сигурно няма да ти останат дори белези.

Машината остави Роулинс на спокойствие, той се обърна с гръб към нея и вдигна поглед към Мълър. Налудничавият израз беше

изчезнал от лицето му. Мълър се облегна на стената, потърка гърба си в ръба, където се срещаха две от стените на шестоъгълника, и рече:

— Не подозирах, че ще те нападнат, инак нямаше да те оставя толкова дълго сам. Не си ли въоръжен?

— Не.

— Лешоядните животни не закачат живи същества. Какво ли ги е накарало да те нападнат?

— Клетката — отвърна Роулинс. — Започна да излъчва мирис на гниещо месо. Примамка. Неочаквано се нахвърлиха върху мен. Мислех, че ще ме изядат жив.

Мълър се усмихна.

— Интересно. Значи клетката е програмирана като капан. Е, твоето малко приключение ни даде полезна информация. Не мога да ти опиша колко съм заинтригуван от тези клетки. Както и от всяко нещо в странното обкръжение, в което живея. Акведуктът. Пилоните календари. Апаратурата за почистване на улиците. Благодарен съм ти, че ми помогна да науча това-онова.

— Познавам още един човек, който мисли като теб — рече Роулинс. — Че няма значение какъв е рискът или цената, стига да извлечеш полезни данни от преживяното. Борд...

Той се сепна по средата на думата, бързо прехапа устни.

— Кой?

— Бордони — повтори Роулинс. — Емилио Бордони, професорът ми по епистемология. Той четеше прекрасен курс лекции. Всъщност това беше курс по приложна херменевтика, който учи как да придобиваме знания.

— Това е евристика — рече Мълър.

— Сигурен ли си? Определено имам впечатление, че...

— Грещиш — каза Мълър. — Разговаряш със специалист в тази област. Херменевтиката е изкуството на тълкуването. Първоначално се е занимавала с тълкуването на Скрижалите, но сега се прилага за всички комуникационни функции. Баща ти би трябвало да го знае. Моята мисия до хидранците беше експеримент от приложната херменевтика. Но не излезе успешна.

— Евристика. Херменевтика — засмя се Роулинс. — Поне съм доволен, че ти помогнах да научиш нещо за клетките. Моят принос за евристиката. Разрешаваш ли да пропусна следващия рунд?

— Добре — рече Мълър. Неизвестно защо го беше обзело странното желание за добра воля. Почти беше забравил колко приятно е да можеш да помогнеш някому. Или да се насладиш на мързелив, безсмислен разговор. Попита: — Нед, искаш ли да пийнеш нещо?

— Алкохол ли?

— Това имах предвид.

— В умерено количество.

— Нашият местен ликьор — рече Мълър. — Произвеждат го джуджета, скрити някъде в недрата на тази планета. — Извади красива плоска бутилка и две широки чаши. Наля внимателно по двайсетина грама във всяка. — Снабдявам се с него в зона С — обясни той, докато подаваше чашата на Роулинс. — Блика от фонтанче. Мисля, че на етикета му трябва да пише „Изпий ме!“

Роулинс го опита внимателно.

— Силен е!

— Да, около шейсет градуса. Един Господ знае какво друго има в него, как се дестилира и защо. Харесва ми: хем е сладък, хем възбужда. Доста опиянява, разбира се. Предполагам, че е замислен като поредния капан. Напиваш се щастливо и лабиринтът те довършва — той вдигна любезно чашата си. — Наздраве!

— Наздраве!

Засмяха се на архаичния тост и отпиха.

Внимавай, Дики, рече си Мълър. Твърде бързо се сприятеляваш с момчето. Не забравяй къде се намираш. И защо. Що за отвратителен човек си, след като се държиш така?

— Мога ли да взема малко от питието с мен в лагера? — попита Роулинс.

— Добре. Защо?

— Там имаме един мъж, който ще го оцени. Той е същински чревоугодник. Винаги пътува с шкаф питиета, в който има стотина различни напитки. Предполагам — от поне четирийсет различни свята. Дори не си спомням наименованията им.

— Има ли нещо от Мардук? — попита Мълър. — От планетите на Денеб? От Ригел?

— Не съм сигурен. Искам да кажа, че обичам да си пийна, но не съм познавач.

— Дали този твой приятел би искал да си разменим... — Мълър се сепна. — Не. Не. Забрави. Няма да правя никакви сделки.

— Ако искаш, ела с мен в лагера — рече Роулинс. — Той ще ти позволи да ползваш шкафа му.

— Много мило от твоя страна. Но не — Мълър погледна с омраза алкохола. — Няма да се предам, Нед. Не искам да имам нищо общо с останалите.

— Съжалявам, че си на същото мнение.

— Още едно питие?

— Не. Време е да се връщам в лагера. Късно е. Не беше планирано да прекарам при теб целия ден и ще си изпатя, че не съм свършил своя дял от работата си тук.

— По-голямата част от деня прекара в клетката. Не могат да те винят за това.

— Могат. Вчера се поплакаха. Мисля, че не искат да се срещам с теб.

Мълър усети известно напрежение. Роулинс продължи.

— След като пропилях целия си работен ден днес, няма да се учудя, ако не ме пратят повторно. Сигурно са доста ядосани. Мисълта ми е, че след като нямаш особено желание да ни сътрудничиш, ще решат, че си губя времето да се срещам с теб, вместо да застана зад пулта на машините в зона *E* или *F*.

Роулинс допи питието, изправи се и изсумтя леко. Погледна голите си крака. Диагностатът беше покрил раните му с целебен спрей с цвета на кожата. Почти не личеше, че има разкъсвания. Сковано надяна гамашите.

— Няма да слагам обувките — рече. — В такъв фасон са, че няма да е приятно дори да се опитам да ги обуя. Предполагам, че ще мога да се върна бос.

— Настилката е много гладка — рече Мълър.

— Ще ми дадеш ли малко за приятеля ми?

Мълър мълчаливо му подаде наполовина пълната бутилка.

Роулинс я прикрепи към колана си.

— Беше интересен ден. Надявам се пак да дойда.

4.

Когато Роулинс закуцука към зона E, Бордман го попита:

— Как са краката ти?

— Чувствам ги уморени. Зарастват бързо. Ще се оправя.

— Внимавай да не изпуснеш бутилката.

— Не се тревожи, Чарлз. Закрепил съм я здраво. Няма да те лиша от това удоволствие.

— Нед, чуй ме, ние наистина опитахме да ти изпратим дроните. Наблюдавах те през онези ужасни минути, когато животните те нападаха. Но нищо не можехме да направим. Мълър прехващаше дроните и ги унищожаваше.

— Добре — рече Роулинс.

— Той определено е нестабилен. Не искаше да допусне нито един дрон във вътрешните зони.

— Хубаво, Чарлз, важното е, че оцелях.

Бордман обаче не искаше да остави нещата така.

— Мисля си, че ако изобщо не бяхме пращали дроните, щеше да е по-добре за теб. Те му отнеха доста време. Вместо това можеше да се върне при клетката и да те освободи. Или да избие животните. Той...

— Бордман се запъна, сви устни и се упрекна за шикалкавенето. Сигурно се дължеше на възрастта. Опипа „паласките“ на корема си. Имаше нужда от ново преобразяване. Да докара годините си докъм шейсет на вид, като биологически възстанови психологическото си състояние на петдесетгодишен. По-възрастен външно, по-млад вътрешно. Една външна хитрост, която да скрие вътрешната. След дълга пауза рече:

— Струва ми се, че двамата с Мълър станяхте доста добри приятели. Доволен съм. Наближава времето да го подмамиш навън.

— Как?

— Ще му обещаеш, че ще бъде излекуван — рече Бордман.

ДЕСЕТА ГЛАВА

1.

Срещнаха се отново след три дни, по пладне, в зона В. Мълър изглеждаше доволен, че го вижда, а тъкмо това бе целта. Роулинс прекоси по диагонал балната зала (поне приличаше на такава), която се намираше между две тъповърхи тъмносини кули, и Мълър му кимна.

— Как са краката ти?

— Добре.

— А приятелят ти... хареса ли ликьора?

— Много — рече Роулинс, като си спомни пламъчето в хитрите очи на Бордман. — Изпраща ти обратно бутилката с някакво специално бренди и се надява да му сипеш още едно.

Мълър погледна бутилката, която Роулинс му подаваше.

— Може да върви на майната си — рече безучастно Мълър. — Няма да се занимавам с никаква търговия. Ако взема бутилката, ще я строша.

— Защо?

— Дай я и ще видиш. Не. Почакай, почакай. Няма. Дай, дай да видя.

Роулинс му я предаде. Мълър взе внимателно красивата бутилка с две ръце, отвори капачето ѝ и я вдигна към устните си.

— Дяволи такива — рече тихо той, — какво е това, от манастира на Денеб XIII ли?

— Не ми каза. Каза само, че ще ти хареса.

— Дяволи. Изкусители. Това е сделка, по дяволите! Но само този път. Ако дойдеш тук с още алкохол — с каквото и да е, ако ще да е божествен еликсир, няма значение, ще ти откажа. Къде беше цяла седмица все пак?

— Работих. Казах ти, че ще ми се мръщят за това, че идвам да те видя.

Не ме усети, помисли си Роулинс. Чарлз е прав: аз успявам да се сближа с него. Но защо е толкова труден характер?

— Къде копаят? — попита Мълър.

— Изобщо не копаят. Използват акустични сонди на границата между зони *E* и *F*, опитват се да установят хронологията — дали целият лабиринт е бил построен наведнъж или последователно в разширяващи се зони от центъра навън. Какво е твоето мнение, Дик?

— Върви по дяволите. Няма да получиш безплатна археологическа информация от мен! — Мълър отново сръбна от брeндитo. — Застанал си твърде близо до мен, не мислиш ли?

— Сигурно има четири-пет метра.

— Беше още по-близо, когато ми даде брeндитo. Защо не ти прилошава? Не изпита ли въздействието?

— Да, изпитах го.

— И скри чувствата си като добър стоик, какъвто си?

Роулинс сви рамене и рече дружелюбно:

— Предполагам, че излъчването губи сила при повторен досег. Все още си остава доста силно, но не и така, както през първия ден. Забелязал ли си нещо подобно да става и с други хора?

— Никой друг не се е подлагал на повторно излъчване — рече Мълър. — Ела тук, момко, да видиш забележителностите. Това е моето водоснабдяване. Доста елегантно. Тази черна тръба обикаля зона *B*. Предполагам, че е от оникс. Полускъпоценен камък. Във всеки случай е красив. — Мълър клекна и погали акведукта. — Има помпена система. Докарва водата от някакъв подземен източник, може би от хиляда метра дълбочина, не знам. На тази планета няма вода на повърхността, нали така?

— Има океани.

— Освен тях... както и да е. Ето тук, виждаш ли, ето един от крановете. Разположени са на всеки петдесет метра. Доколкото разбрах, това е водоснабдяването на целия град — навярно обитателите не са се нуждаели от много вода. Едва ли е било много важно съоръжение, след като са го построили така. Не съм открил никакви тръби. Никакви истински тръбопроводи. Жаден ли си?

— Не особено.

Мълър сви шепа и я подложи под красиво гравирания кран с концентрични ръбове. Шурна вода. Мълър отпи бързешком няколко глътки; водата спря в мига, в който ръката му се отдръпна изпод крана. Някаква сканираща система, помисли си Роулинс. Хитро. Как ли е издържала всичките тези милиони години?

— Пий — рече Мълър. — Може да ожаднееш по-късно.

— Не мога да остана за дълго — ала въпреки това и той пи вода. След това влязоха в зона А — бе лесно като разходка. Клетките отново бяха затворени; Роулинс забеляза няколко от тях и потръпна. Днес няма да се подлага на никакви подобни експерименти. Намериха пейки — полирани каменни блокове, които се извиваха в краищата и образуваха поставени една срещу друга седалки, предназначени за същества, далеч по-широки в ханша от обикновения *H. Sapiens*. Така седнали, те можеха да разговарят от разстояние — Роулинс изпитваше само лек дискомфорт от излъчването на Мълър и в същото време липсваше усещането, че са разделени.

Мълър имаше настроение за приказки.

Разговорът бе накъсан, понякога преминаваше в язвителен изблик на ярост или самосъжаление, ала през повечето време Мълър оставаше спокоен и дори чаровен — очевидно му се нравеше компанията на по-младия човек. Двамата обменяха мнения, разказваха преживелици, подхвърляха философски сентенции. Мълър говори доста за началото на кариерата си, за планетите, които бе посетил, за деликатните преговори от името на Земята с неотстъпчиви колониални светове. Често споменаваше името на Бордман; Роулинс прилежно запазваше безизразно лице. Мълър изразяваше към Бордман дълбоко възхищение, примесено с яростна омраза. Очевидно не можеше да прости на Бордман, че залагайки на собствената му слабост, го бе пратил при хидранците. Това не е логично, помисли си Роулинс. Като се вземе предвид самонадеяното любопитство на Мълър, той би се борил със зъби и нокти да получи задачата: без значение дали е бил Бордман или друг, без значение имало ли е рискове или не.

— А ти какво ще ми кажеш за себе си? — попита накрая Мълър.
— По-умен си, отколкото се преструваш. Малко ти пречи свенливостта, но имаш доста мозък, грижливо прикрит зад колежанските ти добродетели. Какво искаш да постигнеш, Нед? Какво ти дава археологията?

Роулинс го погледна право в очите.

— Възможност да преживея повторно милиони събития от миналото. И аз съм ненаситен като теб. Искам да знам как се е развивало всичко, защо именно по този начин. Не само на Земята или в Слънчевата система. Навсякъде.

— Добре казано!

И аз така смятам, помисли си Роулинс, с надеждата Бордман да е доволен от това негово неочаквано красноречие.

— Мисля, че можех да кандидатствам и за дипломатическа служба, като теб. Но избрах това. Мисля, че не съм сгрешил. Има толкова много неща за откриване — и тук, и навсякъде. Ние едва започваме да търсим — каза Роулинс.

— Усещам в тона ти желание напълно да се посветиш на стремежите си.

— Може би.

— Харесва ми този тон. Напомня ми за начина, по който говорех и аз.

Роулинс рече:

— За да не си помислиш, че намеренията ми са прекалено чисти, трябва да призная, че личното любопитство ме тласка напред по-силно, отколкото абстрактната любов към познанието.

— Разбираемо е. Простимо е. Не се различаваме всъщност много. Ако не броим четирийсетината години, които ни делят. Не се безпокой много какви са подбудите ти, Нед. Иди при звездите, гледай, действай. Наслаждавай се. Възможно е в крайна сметка животът да те смачка като мен, но това време е още далеч. А може и никога да не дойде, кой знае? Забрави за това.

— Ще се опитам — рече Роулинс.

Сега усещаше топлотата на този човек, прилива на истинска симпатия. Усещаше обаче и вълната на кошмара, непрестанното излъчване на мръсните дълбини на душата, по-слабо поради разстоянието, но не можеше да го сбърка. Обзет от съжаление, Роулинс се поколеба да изрече онова, на което вече му бе дошло времето. Бордман раздражен го подкани:

— Хайде, момко! Изплюй камъчето.

— Като си помисля само колко е тъжно, че не искаш да ни се довериш, че толкова ненавиждаш човечеството.

— Чист съм пред съвестта си.

— Не е необходимо обаче да прекараш остатъка от живота си в този лабиринт. Има начин да излезеш от него.

— Глупости.

— Изслушай ме — рече Роулинс. Той пое дълбоко дъх и по лицето му просветна открита усмивка. — Разговарях за твоя случай с лекаря на експедицията ни. Той е следвал неврохирургия. Знае всичко за теб. Казва, че вече съществувал начин да се лекува заболяването ти. Разработен е наскоро, преди две години. Може да се прекрати излъчването, Дик. Поръча ми да ти го кажа. Ще те вземем с нас на Земята. За операция, Дик. За операция. За лечение.

2.

Острата, ослепителна, язвителна дума изплува на гребена на могъща вълна от ласкави звуци и го прободде право в корема. *Лечение!* Ококори се. Думата отекна о стените на мержелеещите се тъмни сгради. *Лечение. Лечение. Лечение.* Мълър усети как отровното изкушение загриза черния му дроб.

— Не — рече той. — Това са глупости. Лечението е невъзможно.

— Откъде си толкова сигурен?

— Знам го.

— За тези девет години науката се разви. Сега учените знаят как работи мозъкът. Електрическата му природа. Построиха огромен симулационен апарат в една от лабораториите на Луната — о, това бе преди няколко години, и там „проиграха“ целия процес от начало до край. Всъщност, сигурен съм, че си умираш да се завърнеш, защото ще могат да докажат всичките си теории. Ако те оперират и обърнат излъчването ти, ще демонстрират, че са прави. Единственото, което трябва да направиш, е да се завърнеш с нас.

Мълър методично изпукваше кокалчетата на пръстите си.

— Защо не ми спомена за това по-рано?

— Изобщо не знаех.

— Хайде, де!

— Наистина. Нали разбираш, не очаквахме да те намерим тук. Обясних ти. А сетне пък лекарят ни се сети, че има лечение за болестта ти. Какво има, не ми ли вярваш?

— Имаш такъв ангелски вид — рече Мълър — с невинните си сини очи и златистата си коса. Каква игра играеш, Нед? Защо ми дърдориш всичките тези глупости?

Роулинс се изчерви.

— Не са глупости!

— Не ти вярвам. И не вярвам в това ваше лечение.

— Твоя работа. Но ти ще си губещият, ако...

— *Не ме заплашвай!*

— Извинявай.

Мълър се залута в лабиринта от мисли. Да напусне Лемнос? Да се отърве от прокобата си? Да държи в обятията си отново жена? Гърди като огън върху кожата му. Устни? Бедра? Да се върне към кариерата си. Отново да поеме към звездите? Да забрави деветте години мъка? Да повярва? Да замине? Да приеме?

— Не — рече внимателно той. — Няма лек за моята болест.

— Продължаваш да упорстваш. Но не можеш да бъдеш сигурен.

— Не пасва на модела. Аз вярвам в съдбата, момко. В компенсаторната трагедия. В смазването на гордостта. Боговете не се занимават с нашите временни трагедии. Те не отменят наказанията си след няколко години — Едип не е получил очите си обратно, нито майка си. Те не са освободили Прометей от скалата му. Те...

— Ти не си актьор в гръцка трагедия — каза му Роулинс. — Това тук е реалният свят. Моделите не винаги са точни. Може боговете да са решили, че си страдал достатъчно. И тъй като се впуснахме в литературна дискусия, да си припомним, че са простили на Орест, нали? Тогава защо девет години да не са достатъчно за теб?

— *Наистина* ли съществува лечение?

— Лекарят твърди, че има.

— Мисля, че ме лъжеш, момко.

Роулинс извърна поглед.

— Какво ще спечеля, ако те излъжа?

— Не знам.

— Добре, лъжа те — рече рязко Роулинс. — Няма начин да ти се помогне. Дай да говорим за друго. Защо не ми покажеш фонтана, от който блика онзи ликьор?

— Той е в зона С — каза Мълър. — А точно сега не ми се ходи там. Защо ми разказа тази история, щом не е вярна?

— Казах да сменим темата.

— Нека предположим за момент, че *наистина* е вярна — настоя Мълър. — Че ако се върна на Земята, ще ме излекуват. Искам да разбереш, че това не ме интересува, дори и да е сигурно. Аз видях истинската природа на хората. Те ме изритаха, когато бях паднал. Това не е честно, Нед. Те вонят. Толкова са гадни. Те се гордеят с това, което ми се случи.

— Не е вярно!

— Какво знаеш ти? Бил си само едно дете. Те се отнесоха към мен като към боклук, защото аз им показах какво се крие вътре в тях. Бях огледало за мръсните им души. Защо да се връщам сега при тях? За какво са ми притрябвали? Червеи. Свине. Видях ги какви са всъщност през тези няколко месеца, докато бях на Земята след завръщането си от Бета Хидри IV. Онова, което издаваха очите им, нервните им усмивки, когато се отдръпваха от мен. Да, мистър Мълър. Разбира се, мистър Мълър. Само не приближавайте много, мистър Мълър. Момко, ела тук някоя вечер да ти покажа съзвездията — така, както се виждат от Лемнос. Кръстил съм ги сам. Има Кама — дълга, остра. Тя е готова да се забие в Гърба. Има и Копие. Можеш да видиш Маймуната и Жабата. Те се пресичат. Една и съща звезда е едновременно челото на Маймуната и лявото око на Жабата. Тази звезда е Слънцето, приятелю. Малка, грозна, жълта звезда — с цвят на повърнато. Планетите ѝ са населени с грозни, малки човечета, които са се пръснали като капки урина из цялата Вселена.

— Да ти кажа ли нещо, което може и да те обиди? — попита Роулинс.

— Не можеш да ме обидиш. Но можеш да опиташ.

— Мисля, че възгледите ти са изкривени. Изгубил си представата за реалност след всичките години, прекарани тук.

— Не. Тук прогледнах за пръв път.

— Ти виниш човечеството за това, че е човечно. Не е лесно да се приеме човек като теб. Ако седеше тук, на моето място, а аз — на твоето, щеше да разбереш това. Болезнено е да се стои близо до теб. Болезнено е. Точно сега усещам болка с всеки свой нерв. Ако приближа още, ще ми се доплаче. Не можеш да очакваш хората да се приспособяват бързо към подобно нещо. Дори тези, които те обичат, не биха могли да...

— Няма такива.

— Бил си женен.

— Бракът ми бе прекратен.

— Имал си връзки, тогава.

— Някоя не можа да ме понесе, когато се върнах.

— Приятели?

— Разбягаха се — рече Мълър. — Разбягаха се като хлебарки.

— Не си им дал достатъчно време.

— Имаха достатъчно време.

— Не — настоя Роулинс. Размърда се неудобно на пейката. — А сега ще ти кажа нещо, от което наистина може да те заболи, Дик. Съжалявам, но ще трябва да ти го кажа. Всичко, което ми разправяш, ми напомня приказките, които слушах в колежа. Цинизмът ти е като на второкурсник. Казваш, че светът заслужава презрение. Че е зъл, зъл, зъл. Видял си истинската природа на човечеството и не искаш повече да имаш нищо общо с него. Всички твърдят така, когато са на осемнайсет години. Но това е период, който отминава. После преодоляваме объркването от осемнайсетте си години и виждаме, че светът е едно достойно място, че хората се опитват да дадат най-доброто от себе си, че сме несвършени, но не и отвратителни...

— Един осемнайсетгодишен хлапак няма правото на такива мнения. Но аз имам. Аз стигнах до омразата си по най-трудния път.

— Но защо си се вкопчил така в нея? Изглежда се гордееш от собственото си страдание. Освободи се! Отхвърли го! Върни се с нас на Земята и забрави миналото. Или поне прости.

— Никаква забрава. Никаква прошка — намръщи се Мълър.

Потръпна от необясним страх. Ами ако всичко това бе вярно? Ако наистина са открили начин за лечение? Да напусне Лемнос? Чувстваше се малко объркан. Момчето му нанесе силен удар с тази реплика за цинизма на второкурсника. Наистина ли съм чак такъв мизантроп? Не, това е поза. Той ме принуди да я заема. Просто заради полемиката. А сега се давя в собствената си неотстъпчивост. Но не съществува никакво лечение. Момчето е като прозрачно: лъже, макар и да не знам защо. Иска да ме вкара в капан, да ме качи на кораба им. Ами ако е вярно? Защо да не се върна? Мълър можеше сам да си отговори. Страхуваше се, това го възпираше. Да види милиардите хора на Земята. Да се влее в потока на живота. Бе прекарал девет години на пуст остров и се боеше да се върне. Потъна в ямата на депресията, след като осъзна тежката истина. Мъжът, който искаше да бъде бог, сега се бе превърнал в невротик, отчаяно вкопчен в самотата си; държеше се предизвикателно с човек, който би могъл да стане негов спасител. Тъжно, помисли си Мълър. Много тъжно.

Роулинс рече:

— Чувствам, че в мислите ти настъпва промяна.

— Можеш ли да я усетиш?

— Не съвсем. Но преди това бе ядосан и мрачен. А сега долавям нещо... тъжно.

— Никой досега не ми е казвал, че може да разгадава мислите ми — рече удивен Мълър. — Никой изобщо не ми е говорил за това. Казвали са ми само, че близостта до мен поражда болка. Отвратително.

— Тогава защо преди малко бе тъй замислен, изпълнен с копнеж. За Земята ли мислеше?

— Може би — Мълър побърза да се затвори отново в бронята си. Лицето му помрачня. Стисна зъби. Изправи се и нарочно се приближи до младежа, опитвайки се да прикрие истинските си чувства, своята обърканост. — Мисля, че ще е най-добре да се заемеш вече с археологията, Нед. Приятелите ти пак ще се ядосат.

— Имам все още време.

— Не, нямаш. Върви!

3.

Въпреки изричните заповеди на Бордман Роулинс настоя да се върне същата вечер в лагера в зона *F*, под претекст, че искал да занесе новата бутилка ликьор, която най-накрая бе успял да измоли от Мълър. Бордман искаше някой от другите да донесе бутилката и да спести на Роулинс рисковете от капаните на зона *F*. Роулинс обаче се нуждаеше от пряк контакт. Бе силно развълнуван. Решителността му намаляваше.

Завари Бордман да вечеря на полирана маса от черно дърво, със сглобки от по-светла дървесина. Той си похапваше от елегантни каменни съдове захаросани плодове, накиснати в бренди зеленчуци, месни екстракти и лютивни сосове. До месестата му ръка имаше гарафа с вино с маслиненочерен оттенък. Няколко вида тайнствени таблетки лежах в плитката кухня на продълговатото блокче от черно стъкло; от време на време Бордман лапваше по някое хапче. Роулинс стоя доста време на прага, преди Бордман да даде знак, че го е забелязал.

— Казах ти да не идваш тук, Нед — рече най-сетне старикът.

— Мълър ти изпраща това.

Роулинс постави бутилката до гарафата с вино.

— Можехме да разговаряме и без това твое посещение.

— Уморих се от всичко. Имах нужда да те видя — Бордман го остави да стои прав и не прекъсна вечерята си. — Чарлз, мисля, че не мога да продължа преструвките си пред него.

— Днес свърши отлична работа — подхвърли Бордман и сръбна от виното си. — Бе доста убедителен.

— Да, научавам се да лъжа. Но каква полза от това? Нали го чу? Човечеството го отвращава. Той няма да ни сътрудничи, след като го измъкнем от лабиринта.

— Той не е искрен. Ти сам го каза, Нед. Евтин цинизъм на един второкурсник. Този мъж обича човечеството. Ето защо е толкова ожесточен — защото тази негова обич се превръща в отрова в устата му. Но той не се е отдал на омразата. Наистина не е.

— Ти не беше там, Чарлз. Не си разговарял с него.

— Наблюдавах. Слушах. А и познавам Дик Мълър от четирийсетина години.

— Последните девет са най-важните. Те са го променили.

Роулинс приклепна, за да накара Бордман да го погледне в очите. Старият набоде с вилицата си захаросана круша, преодоля гравитацията и я поднесе към устата си. Той нарочно не ми обръща внимание, помисли си Роулинс и продължи:

— Чарлз, погледни на това сериозно. Аз бях там и поднесох на Мълър чудовищни лъжи. Предложих му напълно измислено лечение и той ми запрати тази лъжа обратно в лицето.

— Каза, че не вярвал в съществуването на такова лечение. Но той *всъщност* вярва, Нед. Просто се бои да излезе от скривалището си.

— Моля те. Изслушай ме. Да предположим, че ми е повярвал. Да предположим, че напусне лабиринта и се остави в ръцете ни. И тогава какво? Кой ще поеме задачата да му съобщи, че няма никакво лечение, че сме го измамили най-безсрамно, че искаме само отново да стане наш посланик, да посети някакви извънземни, двайсет пъти по-странни и петдесет пъти по-опасни от онези, които са съсипали живота му? Аз *няма* да му съобщя тази новина!

— Няма да се наложи, Нед. Аз ще го направя.

— И как ще реагира той? Да не би да очакваш просто да ти се усмихне, да се поклони и да каже: „Много хитро, Чарлз, ти пак победи“? Да отстъпи и да стори каквото искаш? Не. Не би го направил. Може и да го измъкнеш от лабиринта, но самите методи, които използваш за това, правят немислима вероятността той да ни бъде от полза, след като излезе навън.

— Не е задължително да стане така — рече спокойно Бордман.

— Ще ми обясниш ли в такъв случай тактиката, която смяташ да използваш, след като го информираш, че няма лечение и че му предстои да предприеме нова, опасна мисия?

— Предпочитам да не обсъждам бъдещата си стратегия сега.

— Тогава аз се отказвам — рече Роулинс.

4.

Бордман бе очаквал да се случи нещо подобно. Благороден порив; миг на твърдоглаво неподчинение; наплив на добродетели в съзнанието. Отказвайки се от добре запазваната дотогава безизразност, той вдигна поглед и се втренчи в очите на Роулинс. Да, в тях имаше сила. Решителност — също. Но не и коварство. Още не.

Бордман тихо рече:

— Отказваш се? След всичките ти приказки, че ще служиш на човечеството? Ние се нуждаем от теб, Нед. Ти си незаменим за нас, за нашата връзка с Мълър.

— Посветил съм се на човечеството, но то включва и Дик Мълър — рече остро Роулинс. — Той е част от това човечество, независимо какво мисли. Вече извърших сериозно престъпление спрямо него. Ако не ме посветиш в останалата част на плана, проклет да съм, ако продължа да участвам в него.

— Възхищавам се на убежденията ти.

— Моето оттегляне си остава в сила.

— Съгласен съм с твоята позиция — рече Бордман. — Не се гордея с това, което трябва да извършим тук. Гледам на него само като на историческа необходимост — необходимостта от едно предателство в името на по-важното добро дело. Аз също имам съвест, Нед, много добре развита, осемдесетгодишна съвест. Тя не е атрофирала с възрастта. Ние просто се научаваме да живеем с нейните оплаквания, това е.

— Как ще накараш Мълър да сътрудничи? Ще го упоиш? Ще го измъчваш? Ще му промиеш мозъка?

— Нито едно от тези неща.

— Как тогава? Говоря сериозно, Чарлз. Моята роля в тази работа свършва веднага, ако не науча какво предстои.

Бордман се закашля, допи виното си, изяде една праскова и взе последователно три хапчета. Бунтът на Роулинс бе неизбежен и той бе готов за него, ала все пак се разстрои от избухването му. Времето на пресметнатите рискове бе настъпило.

— Нед, разбирам, че е дошъл моментът да спрем с преструвките. Ще ти кажа какво му предстои на Дик Мълър — но искам да го възприемеш от гледната точка на голямата цел. Не забравяй, че малката игра, която играем на тази планета, не е просто въпрос на лични морални съображения. Независимо от риска думите ми да ти прозвучат високопарно, трябва да ти напомня, че залогът е съдбата на човечеството.

— Слушам те, Чарлз.

— Много добре. Дик Мълър трябва да отиде при нашите извънгалактически приятели и да ги убеди, че човешките същества наистина са интелигентни. Съгласен ли си? Само той е в състояние да го направи, поради уникалната му неспособност да крие мислите си.

— Съгласен съм.

— Засега... не е необходимо да убеждаваме извънземните, че сме добри, или че сме достойни, или че сме симпатични. Трябва само да им стане ясно, че притежаваме разум и можем да мислим. Че чувстваме, че възприемаме, че сме нещо по-различно от едни хитри машинки. За нашите цели няма значение *какви* чувства излъчва Дик Мълър, стига само да излъчва нещо.

— Почвам да разбирам.

— Ето защо, след като излезе от лабиринта, можем да му кажем каква ще е задачата му. Не ще и дума, той ще се ядоса от измамата ни. Но покрай гнева си може и да осъзнае дълга си. Надявам се на това. Ти изглежда мислиш, че няма да го направи. Но това е без значение, Нед. Той няма да има никакъв друг изход, след като излезе от своята обител. Ще бъде отведен при извънземните и ще им бъде предаден, за да установи контакт. Знам, че е брутално. Но е необходимо.

— Тогава сътрудничеството му не е необходимо — рече бавно Роулинс. — Той просто ще бъде подхвърлен. Като прост чувал.

— Като *мислещ* чувал. Което ще установят и нашите приятели там.

— Аз...

— Недей, Нед. Не казвай нищо сега. Знам какво си мислиш. Ти ненавиждаш този план. Сигурно го ненавиждаш. Аз самият го мразя. Сега просто си върви и обмисли нещата. Обмисли ги от всички страни, преди да стигнеш до някакво решение. Ако и утре искаш да се откажеш, съобщи ми го и ще продължим някакси без теб, но ми

обещай, че ще оставиш проблема да преспи. Съгласен? Сега не е време за прибързани решения.

Лицето на Роулинс за миг пребледня, сетне бързо възвърна цвета си. Стисна устни. Бордман се усмихна добродушно. Роулинс сви юмруци, присви очи, обърна се и бързо излезе.

Пресметнат риск.

Бордман взе още едно хапче. Сетне посегна към бутилката, която Мълър му бе изпратил. Наля си. Сладък, възбуждащ вкус. Великолепен ликьор. Задържа го за малко в устата си, за да изпита пълна наслада.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

1.

Мълър почти започваше да харесва хидранците. Онова, което си спомняше най-ясно и което най-много го привличаше в тях, бе грацията в движенията им. Буквално като че ли плуваха. Необикновените им тела изобщо не му направиха впечатление; обичаше да казва, че не е необходимо човек да се отдалечава от Земята, за да открие гротескното. Вземете жирафите, омарите, морските анемонии, сепиите, камилите. Погледнете обективно една камила и се запитайте дали тялото ѝ не е тъй необикновено, както и тялото на един хидранец.

Беше се приземил във влажен, пуст район на планетата, малко на север от екватора ѝ, върху континент с амебовидна форма, зает от десетина големи квази-градове, всеки от които се разпростираше върху няколко хиляди квадратни километра площ. Животоподдържащата му система, специално проектирана за тази мисия, представляваше тънък филтрационен лист, който прилепваше към тялото му като втора кожа. Тя му подаваше кислород чрез хиляда диализни плаки. Движеше се с лекота, дори напълно удобно.

Вървя около час през гората от гигантски, гъбоподобни дървета, преди да срещне някой от туземците. Дърветата се издигаха на височина до неколкостотин метра; може би причината за това бе в гравитацията, равна на пет осми от земната. Извитите им стволоче не изглеждаха яки. Предположи, че външна, твърда обвивка, дебела не повече от един пръст, обгръща сърцевина от влажна, мека тъкан. Подобните на шапки корони се допираха, като образуваха почти непрекъснат свод, и не позволяваха почти никаква светлина да проникне до земята. Тъй като облачният покров на планетата пропускаше само мътна, сивкава светлина, а и тя бе възпирана от дърветата, под тях преобладаваше почти пълен мрак.

Когато срещна извънземните, той се изненада, че са високи около три метра. От дете не се беше чувствал толкова дребен; стоеше заобиколен от тях, старееше се да срещне погледите им. Сега му бе времето да упражни приложната херменевтика. Промълви тихо:

— Казвам се Ричард Мълър. Идвам с приятелска мисия от името на хората в Земната културна сфера.

Те, естествено, не можеха да го разберат. Останаха неподвижни, но му се стори, че израженията им не са недружелюбни.

Мълър коленичи и начерта триъгълника на Питагоровата теорема на меката, влажна почва.

Вдигна очи и се усмихна.

— Основно понятие в геометрията. Универсален образец на мислене.

Вертикалните им, подобни на цепнатини ноздри, потрепнаха леко. Склониха глави. Въобрази си, че се споглеждат озадачено. С тези техни очи, разположени в кръг около целите им глави, нямаше нужда да променят положението си, за да го сторят.

— Нека представя още някои знаци на нашия род — прошепна Мълър.

Начерта върху земята линия. На малко разстояние от нея начерта две линии и още по-встрани — други три. Попълни знаците помежду им: $I + II = III$.

— Да? — рече. — Наричаме го събиране.

Съчленените им крайници се полюшнаха. Двама от слушащите се докоснаха един друг. Мълър си спомни как бяха ликвидирали окото, което ги шпионираше, веднага щом го откриха, без да си дават труда да го изследват. Бе подготвен за подобна реакция. Вместо това обаче те слушаха. Обещаващ признак. Изправи се и посочи начертаното на земята.

— Ваш ред е — рече. Говореше доста високо. Усмихна се по-широко. — Покажете ми, че разбирате универсалния език на математиката.

В началото — никакъв отговор.

Отново посочи символите си, сетне протегна ръка с обърната нагоре длан към най-близкия хидранец.

След дълга пауза един от другите хидранци се придвижи гъвкаво напред и разлюля едно от кълбовидните си ходила над чертите по земята. Кракът му се движеше леко, линиите изчезнаха и извънземният заглади почвата.

— Добре — рече Мълър. — Сега вие начертайте нещо.

Хидранецът се върна на мястото си в кръга.

— Много добре — каза Мълър. — Има и друг универсален език. Надявам се да не подразня ушите ви.

Извади сопрано-рекордер от джоба си и го пъкна между устните си. Да се свири през филтрационния филм бе трудничко. Той пое дъх и изсвири диатонична гама. Крайниците им потрепнаха леко. Значи, можеха да чуват или поне в краен случай усещаха вибрациите. Мина в минорна гама и им изсвири още една диатоника. Опита хроматична гама. Изглеждаха малко по-възбудени. Добре, помисли си той. Ценители сте. Може би пълната гама е повече в съзвучие с облачността на тази планета, реши той. Изпълни я, след което в знак на най-добри намерения им изсвири нещо от Дебюси.

— Харесва ли ви? — попита.

Те изглежда нещо се съвещаваха.

После си тръгнаха.

Опита се да ги последва. Не можеше да поддържа темпото им и скоро ги изгуби от очи в тъмната, мъглива гора; ала продължи да върви и малко по-далеч ги намери скупчени — сякаш го очакваха. Когато ги доближи, те отново тръгнаха. Така, на почивки, го отведоха в града си.

Той съществуваше на основата на синтетиката. Химическите анализи показаха, че ще е неразумно да опитва местна храна.

Много пъти рисува триъгълника на Питагоровата теорема. Скицира най-различни аритметични действия. Свири им Шьонберг и Бах. Черта им равностранны триъгълници. Опита с триизмерна геометрия. Пя. Говори френски, руски, китайски, както и английски, за да им демонстрира разнообразието от човешки езици. Показа им схема на периодичната таблица. Шест месеца по-късно не знаеше повече за техния разум, отколкото бе научил още в часа на приземяването си. Те понасяха присъствието му, но не му казваха нищо; а когато общуваха помежду си, това ставаше главно с бързи, кратки жестове — докосване на ръце, потрепване на ноздрите. Изглежда имаха говорим език, но бе толкова тих, придиханен, че той не можа да различи думи, нито дори срички. Разбира се, направи записи на всичко, което чу.

Изглежда им стана досаден и го оставиха.

Той потъна в сън.

Далеч по-късно разбра какво са му сторили, докато е спал.

2.

Бе на осемнайсет години, лежеше гол под звездите на калифорнийското небе. Небето сякаш пламтеше. Имаше чувството, че може да протегне ръка и да откъсне звезди от небесата.

Да бъде бог. Да притежава Вселената.

Обърна се към нея. Тялото ѝ бе хладно и стройно, малко напрегнато. Обхвана гърдите ѝ. Плъзна ръката си по плоския ѝ корем. Тя потръпна и тихо въздъхна:

— О, Дик!

Да бъде бог, помисли си той. Целуна я нежно, а сетне по-настойчиво.

— Почакай — рече тя. — Не съм готова.

Той изчака. Помогна ѝ да се приготви или поне направи онези неща, които смяташе, че ще ѝ помогнат; малко след това тя вече задъхано повтаряше името му. Колко звезди може да посети човек през живота си? Ако всяка звезда има средно по дванайсет планети, а в галактическия свод с хикс на брой светлинни години в диаметър има сто милиона звезди... Тя разтвори бедра. Той затвори очи. Усети меките борови игли под коленете и лактите си. Не му беше първата жена, но бе първата, която имаше значение. Когато светкавица проряза съзнанието му, той едва усети отговора ѝ — внимателен, в началото колеблив, а сетне — енергичен. Изплаши го силата му, но само за миг, и той стигна с нея до края.

Да бъдеш бог сигурно ще да е нещо подобно.

Преобърнаха се. Той ѝ показа звездите, каза ѝ имената им, половината ги сбърка, ала тя не бе длъжна да знае това. Сподели мечтите си с нея. По-късно се любиха още веднъж и този път бе дори още по-хубаво.

Беше се надявал да завали в полунощ, за да танцуват под дъжда, ала небето бе ясно. Вместо това отидоха да поплуват, излязоха треперещи, но засмени. Когато я заведе у дома, тя изпи хапчето си с шартрьоз. Каза ѝ, че я обича.

Няколко години наред си изпращаха коледни картички.

3.

Осмият свят на *Алфа Кентавър В* представляваше газов гигант със сърцевина с ниска плътност и гравитация, подобна на земната. Мълър прекарваше там меден месец за втори път. Отчасти бе служебно пътуване, защото имаше неприятности с колонистите на шестата планета; там вече се говореше за създаване на всмукващ ефект, който да извлече по-голямата част от много ценната атмосфера на осмата планета, за да я използват като суровина.

Преговорите на Мълър с местните жители минаха доста добре. Успя да ги убеди да приемат квота на атмосферните си вземания, дори спечели признанието им за малкия урок по междупланетен морал, който им изнесе. След това той и Нола бяха гости на правителството на осмата планета. Нола, за разлика от Лорейн, обичаше да пътува. Тя щеше да го придружава в много други пътешествия.

Облечени в животоподдържащи костюми поплуваха в метаново езеро. Тичаха засмени по обливани с амоняк плажове. Нола бе висока колкото него, имаше силни крака, тъмночервена коса и зелени очи. Прегръщаха се в топла стая с огледален прозорец, издаден над пусто море, което се простираше на хиляди километри.

— Завинаги — бе казала тя.

— Да. Завинаги.

Преди да изтече седмицата се скараха жестоко. Ала това бе само игра; защото колкото по-ожесточено се караха, толкова по-страстни бяха сдобряванията им. Поне за известно време. По-късно вече не си правеха труда да се карат. Когато изтече опцията за подновяването на брачния договор, никой от двамата не го поднови. След това, когато репутацията му взе да расте, той понякога получаваше приятелски писма от нея. Потърси я, когато се завърна на Земята от Бета Хидри IV. Нола, мислеше той, ще му помогне да преодолее неприятностите си. Тя единствена не би се извърнала от него. Заради доброто старо време.

Ала тя беше на почивка на Веста със седмия си съпруг. Мълър разбра това от петия й мъж. Той самият бе третият й. Не й се обади. Започна да разбира, че това няма никакъв смисъл.

4.

— Съжалявам, мистър Мълър — каза лекарят. — Не можем да направим нищо за вас. Не бих искал да ви давам излишни надежди. Записахме цялата ви неврална мрежа. Не можем да открием местата на промените. Ужасно съжалявам.

5.

Разполагаше с девет години, за да различи спомените си. Бе записал няколко куба с мемоари, но това бе предимно в първите години на изгнанието му, когато се боеше, че миналото ще се стопи някъде в мъглата. Откри, че спомените ставаха по-отчетливи с възрастта. Може би се дължеше на постоянството му. Можеше да извика в съзнанието си гледки, звуци, вкусове, миризми. Можеше да възстанови съвсем точно цели разговори. Можеше да цитира пълните текстове на няколко договора, които с труд бе постигнал. Можеше да изреди всички британски крале, от първия до последния, от Уилям I до Уилям VII. Помнеше имената на жените, чиито тела бе познал.

Признаваше си, че ако имаше някаква възможност, би се върнал. Всичко останало бе преструвка и самохвалство. Знаеше, че не може да заблуди нито Нед Роулинс, нито себе си. Презрението, което изпитваше към човечеството, бе истинско, но не и желанието да остане уединен. Докато чакаше, изпи няколко чашки от ликьора на града; отдаде се на настроението си да ловува, нервно уби толкова животни, колкото не можеше вероятно да изконсумира и за година; водеше заплетени разговори със себе си; сънуваше Земята.

6.

Роулинс тичаше. Застанал на стотина метра вътре в зона С, Мълър го видя да заобикаля входа, останал без дъх, зачервен.

— Не бива да тичаш тук — рече Мълър, — дори и в безопасните зони. Не може да има никакви ясни признаци, че...

Дишайки тежко, Роулинс се просна до голяма каменна саксия и здраво се хвана за нея.

— Дай ми нещо за пиене, а? — едва изрече той. — От онзи ликьор...

— Добре ли си?

— Не.

Мълър отиде до намиращия се наблизо фонтан и напълни плоското шише със силния ликьор. Роулинс дори не трепна, когато приближи и му я подаде. Сякаш изобщо не усещаше излъчването на Мълър. Жадно, разливайки течността, той изпразни бутилката. Капчици от блещукащата течност се стичаха по брадата и дрехите му. Сетне затвори за миг очи.

— Изглеждаш ужасно — каза Мълър. — Бих рекъл, че току-що са те изнасилили.

— Точно така е.

— Какво се е случило?

— Почакай. Нека си поема дъх. Тичах по целия път от зона F насам.

— Тогава си извадил късмет, че си още жив.

— Може би.

— Още едно питие?

— Не — рече Роулинс. — Още не.

Мълър го гледаше объркан. Промяната бе поразителна, подтискаща, не можеше да се дължи само и единствено на умората. Очите на Роулинс бяха силно зачервени, лицето му пламнало и подпухнало, със стиснати челюсти; погледът му се рееше разсеяно, сякаш търсеше нещо и не го намираше. Пиян ли беше? Болен? Дрогиран?

Роулинс не казваше нищо.

След дългата пауза Мълър заговори, просто за да наруши мълчанието:

— Мислих много върху последния ни разговор. Стигнах до заключението, че се държах като проклет глупак. С всичката тази евтина мизантропия, която ти поднесох.

Мълър клекна и се опита да се взре в неспокойно шарещите очи на младежа.

— Чуй ме, Нед, искам да си взема думите назад. Искам да се върна на Земята за лечение. Ще рискувам, дори то да е експериментално. Искам да кажа, че в най-лошия случай няма да бъде излекуван, а...

— Няма такова лечение — рече глухо Роулинс.

— Няма... лечение...

— Няма лечение. Няма. Това беше лъжа.

— Е, да. Разбира се.

— Ти сам го каза — напomini му Роулинс. — Не повярва и на една моя думица. Спомняш ли си?

— Лъжа.

— Не разбираше защо го правя, но каза, че било глупост. Каза ми, че лъжа. Питаше се какво ще спечеля, като лъжа. Аз *наистина* лъжех, Дик.

— Лъжеше?

— Да.

— Но аз промених решението си — рече тихо Мълър. — Бях готов да се върна на Земята.

— Няма никаква надежда за лечение — каза му Роулинс.

Той бавно се изправи и прокара пръсти през дългата си златиста коса. Оправи раздърпаните си дрехи. Взе бутилката, отиде до фонтанчето и я напълни. Върна се, подаде я на Мълър, който отпи от нея. Роулинс допи остатъка. Някакво малко и лакомо животинче изтича покрай тях и се мушна през портата, водеща към зона D.

Най-накрая Мълър запитва:

— Няма ли да ми обясниш какво става?

— Ние не сме археолози.

— Продължавай.

— Дойдохме специално за теб. Не е никаква случайност. Знаехме през цялото време къде си. Проследили са те още когато си напуснал Земята преди девет години.

— Взех предохранителни мерки.

— Не са свършили работа. Бордман е знаел къде отиваш и е наредил да те проследят. Оставил те е на мира, защото не си му трябвал. Но сега има нужда от теб и дойде да те потърси. Държал те е в резерв, така да се каже.

— Значи Чарлз Бордман те е пратил да ме вземеш? — попита Мълър.

— Да, точно затова сме тук. Това е единствената цел на експедицията — отвърна едва чуто Роулинс. — Избраха ме да установя контакт с теб, защото си познавал баща ми, и би могъл да ми се довериш. И защото имам невинно лице. През цялото време Бордман ме направляваше, подсказваше ми какво да говоря, ръководеше ме, дори ми казваше какви грешки да направя, как да греша успешно. Той ме накара да вляза в оная клетка. Смяташе, че ще ми помогне да спечеля симпатиите ти.

— Бордман е тук! Тук, на Лемнос?

— В зона F. Там е разположил лагера си.

— Чарлз Бордман?

— Да, той е тук. Тук е.

Лицето на Мълър се бе вкаменило, но вътре в него се надигаше силна тревога.

— Защо го е направил? Какво иска от мен?

Роулинс му подсказа:

— Знаеш, че освен нас и хидранците, във Вселената съществува и трета интелигентна раса.

— Да. Тъкмо я бяха открили, когато си тръгнах. Точно затова ме пратиха на посещение при хидранците. Трябваше да постигна споразумение за отбранителен съюз с тях, преди другата раса, извънгалактичната, да влезе в контакт с нас. Ала не успях. Но какво общо има това с...

— Какво знаеш за извънгалактичните?

— Много малко — призна си Мълър. — На практика нищо друго, освен това, което ти казах. В деня, в който се съгласих да отпътувам за Бета Хидри IV, чух за пръв път за тях. Бордман ми каза за

съществуването им, но нищо повече. Съобщи ми само, че били изключително интелигентни — превъзхождали ни, — и че живеели в съседен звезден рой. И още: че притежавали уменията да извършват трансгалактически пътувания и някой ден можели да ни посетят.

— Сега знаем повече за тях — рече Роулинс.

— Първо ми кажи какво иска Бордман от мен.

— Всяко нещо по реда си, така ще е по-лесно — усмихна се Роулинс, може би малко пиян. Облегна се на каменната саксия и протегна крака напред. — Всъщност не знаем чак толкова много за извънгалактичните. Онова, което успяхме да направим, бе да изпратим кораб, да го вкараме в изкривеното пространство-време и да го извадим на няколко хиляди светлинни години разстояние. Или на няколко милиона. Не знам подробностите. Както и да е, това беше кораб-дрон с всевъзможни сензори. Стигна до една от рентгеновите галактики — това е секретна информация, но дочух, че е или Сигнус А, или Скорпион II. Открихме, че планета от галактическата система е населена от съвършена раса с много странни извънземни.

— И какво им е странното?

— Те могат да виждат всичко в целия спектър — рече Роулинс. — Основният им визуален обсег е във високите честоти. Виждат чрез светлината на рентгеновите лъчи. Освен това изглежда могат да използват радиочестотите, за да виждат или поне да получават някакъв вид сензорна информация. Прехващат и почти всички междинни вълнови честоти, макар да не проявяват голям интерес към обхвата между инфрачервеното и ултравиолетовото — онова, което ние наричаме видимия спектър.

— Чакай малко. Говориш за радио-усещания, така ли? Имаш ли представа колко са дълги радиовълните? Ако трябва да получат каквато и да е информация от единична вълна, те ще се нуждаят от очи или каквито и да са там рецептори с гигантски размери. Колко големи са тези същества?

— Могат да лапнат слон на закуска — рече Роулинс.

— Интелигентният живот не приема такива големи форми.

— Защо трябва да има ограничения? Това е гигантска газова планета, цялата е един океан, няма гравитация. Те плуват.

— И някакви свръхкитеве са развили технологична култура? — попита Мълър. — Не можеш да ме накараш да повярвам, че...

— Така е — настоя Роулинс. — Както ти казах, това са много, ама много странни извънземни. Те не могат сами да произвеждат каквато и да е апаратура. Но си имат роби.

— Ох! — изпъшка тихо Мълър.

— Ние едва започваме да разбираме това и аз самият нямам много подробни данни, но когато събрах късчетата информации, стигнах до извода, че те изглежда се възползват от по-низши форми на живот, превръщайки ги практически в радиоуправляеми роботи. Използват всичко, което има крайници и е подвижно. Започнали с животни от собствената си планета — малки, делфиноподобни същества, почти разумни. Чрез тях постигнали възможността да пътуват в космоса. Сетне се насочили към съседните планети — от земен тип, и овладели управлението на псевдопримати — някакъв вид прашимпанзета. Търсели същества с пръсти. Сръчността на ръцете е от голямо значение за тях. В момента сферата им на влияние покрива около осемдесет светлинни години и изглежда се разраства в геометрична прогресия.

Мълър поклати глава.

— Това е по-отвратителна измислица от лъжата ти за възможното ми лечение. Виж какво, при радиовълните има ограничения в скоростта на разпространение, нали така? Ако трябва да управляват робите си от осемдесет светлинни години разстояние, ще трябва осемдесет години на който и да е екипаж да стигне до местоназначението си. Всяко потрепване на мускул, най-незначителното движение...

— Те могат да напускат родния си свят — поясни Роулинс.

— Но щом са толкова големи...

— Използвали са робите си да им построят гравитационни басейни. Освен това притежават способността за междузвездно придвижване. Всичките им колонии се управляват от надзиратели, които са в орбита на няколко хиляди километра от тях и плуват в симулирана родна среда. Достатъчен е по един надзирател на планета. Предполагам, че вършат задълженията си на смени.

Мълър затвори за миг очи. Помъчи се да си представи колосалните, невъобразими животни, които се разпростират из цялата си далечна галактика и принуждавайки същества от всякакъв вид да им служат, изковават високотехнологично общество от роби. Самите

китове се реят в орбита, за да направляват и координират грандиозното си, невероятно предприятие, без самите те да са в състояние да извършат и най-малкото физическо действие. Чудовищни маси от лъскава розова протоплазма, току-що изскочила от морето, цялата в рецептори, които функционират в двата края на спектъра. Шепнат си един на друг в пулсациите на рентгеновото лъчение. Изпращат заповеди по радиото. Не, помисли си той. Не.

— Е, и? — попита най-сетне Мълър. — Нали са в друга галактика?

— Вече не са. Добраха се до няколко от нашите далечни колонии. Знаеш ли какво правят, когато открият човешки свят? Разполагат в орбита наблюдател, който поема управлението на колонистите. Открили са, че човешките същества се превръщат в забележителни роби, което не е никак учудващо. В момента владеят шест наши планети. Завзеха и седма, но ние убихме надзирателя им. Веднага се погрижиха това да не ни се удава толкова лесно. Просто прехващат нашите ракети, след като се насочат към тях, и ни ги връщат обратно.

— Ако си измисляш всичко това, ще те убия! — рече Мълър.

— Вярно е. Кълна се.

— Кога започна?

— Миналата година.

— И какво ще стане? Нима ще прекосят нашата галактика и ще ни зомбират всички?

— Бордман смята, че имаме една възможност да предотвратим това.

— И каква е тя?

Роулинс пое дъх и продължи:

— Извънземните изглежда не разбират, че сме разумни същества. Нали разбираш — не можем да комуникираме с тях. Те функционират на изцяло невербално равнище, чрез някакъв вид телепатична система. Опитвахме всякакви начини да се свържем с тях, бомбардирахме ги със съобщения на всички възможни дължини на вълните, без да получим и най-малкия признак, че са ги приели. Бордман смята, че ако можем да ги убедим, че имаме... да го наречем душа, — те биха ни оставили на мира. Един Господ знае защо мисли така. Предполагам, че е компютърно предсказание. Той има чувството, че извънземните

притежават последователна морална система, че желаят да завладеят всички живи същества, които изглеждат полезни, но че няма да докоснат видове, които са от тяхната страна на границата на интелигентност. И че ако можем по някакъв начин да им покажем...

— Те виждат, че имаме градове. Че притежаваме способността да извършваме междузвездни полети. Това не доказва ли интелигентността ни?

— И бобрите строят язове — рече Роулинс. — Но не сключваме договори с бобрите. Не им плащаме репарации, когато пресушаваме блатата им. Просто знаем, че чувствата на бобрите не са от значение.

— Така ли? Или просто сме решили, че бобрите могат да бъдат жертвани? И какви са тези приказки за граница на интелигентността? Спектърът на интелигентността е непрекъсваем — от протозоите до приматите. Ние, разбира се, сме малко по-умни от шимпанзетата, но дали това е *качествена* разлика? Нима единствено фактът, че можем да запазим познанието и да го използваме, променя коренно нещата?

— Не искам да влизам във философски спор с теб — рече дрезгаво Роулинс. — Опитвам се да ти обясня какво е положението и как то засяга също и теб.

— Аха. И как ме засяга?

— Бордман смята, че наистина можем да накараме онези радио-зверове да оставят галактиката ни на мира, ако им покажем, че по отношение на разума сме по-близо до тях, отколкото до робите им. Ако можем да им покажем, че имаме емоции, нужди, амбиции, мечти.

Мълър се изплю.

— Няма ли еврейният очи? Няма ли еврейният ръце, органи, ръст, сетива, чувства, страсти? Ако ни убодеш, не кървим ли?

— Да, нещо подобно...

— И как ще им го съобщим, след като те не притежават вербален език?

— Не се ли досещаш? — попита Роулинс.

— Не, аз... *да*. Да. О, Господи, да.

— Разполагаме с един човек от всичките ни милиарди, който не се нуждае от думи, за да общува. Той излъчва вътрешните си чувства. Душата си. Не знаем каква честота използва, но те *биха могли* да разберат.

— Да. Да.

— И така, Бордман искаше да те помоли да извършиш още едно нещо за човечеството. Да отидеш при тези извънземни. Да им дадеш възможност да прехванат твоето излъчване. Да им покажеш какви сме, че сме нещо повече от животни.

— Тогава защо бяха всичките тези приказки, че ще ме отведете на Земята за лечение?

— Трик. Капан. Трябваше някакси да те измъкнем от лабиринта. А след като излезеш, щяхме да можем да ти разкажем историята и да те помолим за помощ.

— Като си признаете, че няма лечение?

— Да.

— И какво ви кара да мислите, че ще си помръдна пръста, за да спася всички човешки светове от гибел?

— Помощта ти би могла и да не бъде доброволна — отвърна Роулинс.

7.

Отприщи се истински порой от чувства: омраза, мъка, страх, ревност, терзания, ожесточение, подигравка, презрение, отвращение, отчаяние, злоба, ярост, буйство, възбуда, тъга, агония, болка, фурор, огън. Роулинс се отдръпна назад като опърлен. Мълър се рееше в дълбините на мъката си. Номер, номер, всичко е номера! Отново искат да го използват. Отново да бъде маша на Бордман. Мълър изригна. Изрече на глас само няколко думи; останалото дойде отвътре, изля се без остатък, сякаш през широко отворени шлюзи — един същински потоп от ярост.

След като този див спазъм премина, Мълър рече, облегнат в нишата между две издадени фасади:

— Бордман е решил да ме хвърли на извънземните, независимо дали искам или не, така ли?

— Да. Каза, че било твърде важно, за да ти бъде позволен свободен избор. Твоите желания са без значение. Мнозинството срещу личността.

Мълър рече с ледено спокойствие:

— И ти си част от този заговор. Защо ми каза всичко това?

— Аз се оттеглих.

— Как ли не!

— Говоря сериозно. Вярно е, че участвах. Да, играех по свирката на Бордман, да, лъжех те за всичко, което ти говорех. Но не знаех последната част на плана — че няма да имаш право на избор. Точно тогава се отказах. Не можех да им позволя да постъпят така с теб. Трябваше да ти кажа истината.

— Много разумно. Сега, значи, имам две възможности, а, Нед? Мога да се оставя да ме измъкнете отук и да се превърна отново в маша на Бордман или да се самоубия начаса и да оставя човечеството да върви по дяволите. Нали така?

— Не говори така — рече развълнувано Роулинс.

— Защо не? Това са възможностите ми. Бе достатъчно любезен да ми обясниш истинската ситуация и сега мога да реагирам както

пожелая. Ти произнесе смъртната ми присъда, Нед.

— Не.

— Какво друго ми остава? Да се оставя да ме използват отново ли?

— Би могъл... да сътрудничиш на Бордман — рече Роулинс. Облиза устни. — Знам, че ще ти прозвучи налудничаво. Но би могъл да му покажеш що за човек си. Да забравиш цялото си огорчение. Да обърнеш другата буза. Не забравяй, че Бордман не е човечеството. Съществуват милиарди невинни хора...

— Господи, прости им, защото те не знаят какво вършат.

— Да, точно така!

— И всеки един от тези милиарди души ще избяга от мен, още щом се приближа.

— И какво от това? Те не са виновни! Но те са от твоя собствен род!

— И аз съм един от него. Но те не се сетиха за това, когато ме изхвърлиха.

— Не говориш разумно.

— Да, така е. И нямам намерение да ставам разумен. Ако допуснем, че замина като посланик при онези радиосъщества (а аз изобщо не приемам тази идея) и това би повлияло дори минимално върху съдбата на човечеството, с най-голямо удоволствие ще зарежа този си дълг. Благодаря ти за предупреждението. Сега, след като вече най-сетне знам какво става тук, имам оправданието, което търсих през цялото време. Знам хиляди места, където смъртта ми ще бъде бърза и навярно няма да е болезнена. Нека Чарлз Бордман сам да си разговаря с извънземните. Аз...

— Моля те, не мърдай, Дик — каза Бордман, застанал на около трийсет метра зад тях.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

1.

Бордман смяташе всичко това за проява на лош вкус. Ала беше необходимо и не бе изненадан, че събитията поеха такъв обрат. В първоначалния си анализ бе предвидил два варианта при еднаква степен на вероятност: че Роулинс ще успее да спечели и да изведе Мълър от лабиринта или че Роулинс в крайна сметка ще се разбунтува и ще изпее истината. Беше готов и за двата варианта.

Бордман последва Роулинс към центъра на лабиринта, за да предотврати непоправимите бедни. Можеше да предвиди една от вероятните реакции на Мълър: самоубийството. Мълър никога не би се самоубил от отчаяние, но би могъл да го стори за отмъщение. Заедно с Бордман бяха Отавио, Дейвис, Рейнолдс и Грийнфийлд. Хостийн и останалите наблюдаваха от външните зони. Всички бяха въоръжени.

Мълър се обърна. Не беше лесно да се разгадае изражението му.

— Съжалявам, Дик — рече Бордман, — но трябваше да го направим.

— Изобщо нямаш срам, така ли? — попита Мълър.

— Когато става дума за Земята — не.

— Разбрах това доста отдавна. Но си мислех, че си човек, Чарлз. Не можах да проникна в дълбините на душата ти.

— Бих искал да не се налагаше да правим това, Дик. Но го сторихме. Ела с нас.

— Не.

— Не можеш да откажеш. Момчето ти каза какъв е залогът. Ние ти дължим повече, отколкото можем да се отплатим, Дик, но нека увеличим заема още малко. Моля те.

— Няма да напусна Лемнос. Не изпитвам никакво чувство за дълг към човечеството. Няма да ти върша работата.

— Дик...

Мълър рече:

— На петдесет метра в северозападна посока от мястото, където съм сега, има огнена яма. Ще отида и ще скоча в нея. След десет секунди Ричард Мълър няма да го има вече. Едно случайно бедствие

ще унищожи друго и Земята няма да е по-зле, отколкото беше преди да придобия специалните си умения. След като вие, хората, не ги оценихте преди, сега не виждам причини да се възползвате от тях.

— Щом искаш да се самоубиеш, защо не почакаш още няколко месеца? — попита Бордман.

— Защото не искам да ви служа.

— Детинско е. Никога не съм си мислил, че точно ти ще си позволиш този грях.

— Детинско беше от моя страна да мечтая за звездите — рече Мълър. — Просто съм последователен. Галактиките могат да те изядат жив, Чарлз. Но хич няма да ми пука, ако го сторят. Ще ти харесва ли да бъдеш роб? Някъде в черепа си ти пак ще си ти, ще крещиш да бъдеш освободен, ала по радиото ще ти нареждат коя ръка да вдигнеш, кой крак да преместиш. Бих искал да живееш достатъчно дълго, за да си свидетел на това. Аз обаче ще скоча в огнената яма. Искаш ли да ми пожелаеш приятно пътуване? Ела по-близо, дай да докосна ръката ти, за да получиш от мен една добра доза облъчване. Последната. След това няма повече да съм заплахата.

Мълър трепереше. Върху лицето му беше избила пот. Горната му устна потрепваше. Бордман подхвана:

— Ела с мен поне до зона *F*. Ще седнем и ще обсъдим всичко на чаша бренди.

— Рамо до рамо? — засмя се Мълър. — Ти ще повърнеш. Няма да го понесеш.

— Искам да поговорим.

— Аз пък не искам — отвърна Мълър.

Той направи колеблива крачка в северозападна посока. Едрото му, силно тяло сякаш се беше свило, беше попарено, само ставите изпъкваха от вече рухващата арматура. Направи втора крачка. Бордман го наблюдаваше. Отавио и Дейвис бяха вляво от него; Рейнолдс и Грийнфийлд — от другата му страна, между Мълър и огнената яма. Роулинс, досущ като самотна мисъл, стоеше встрани от групата.

Бордман усети туптенето в ларинкса си, потрепване и сърбеж в слабините. Обзе го страхотна умора, но едновременно изпита и изгарящо вълнение, каквото не беше изпитвал от младини. Остави Мълър да направи третата крачка към самоунищожението си. Сетне небрежно даде знак, като щракна с два пръста.

Грийнфийлд и Рейнолдс се втурнаха напред с котешка пъргавина и хванаха Мълър под мишниците. Бордман видя как лицата им посивяха, след като попаднаха под влиянието на полето му. Мълър се бореше, опитваше се да се освободи. Дейвис и Отавио също се озоваха върху него. В настъпващата тъма групичката заприлича на скулптурата на Лаокоон — Мълър се виждаше отчасти, а по-дребните мъже бяха обхванали тялото му, свито и борещо се. По-добре щеше да е, ако използвахме зашеметяващо оръжие, помисли си Бордман. Ала понякога тези оръжия бяха рисковани при употреба срещу хора. Знаеше се, че безкрайно ускоряват сърдечната дейност, а тук нямаше дефибрилатор.

След миг го принуди да падне на колене.

— Обезоръжете го — заповяда Бордман.

Отавио и Дейвис го държаха. Рейнолдс и Грийнфийлд го претърсиха. Грийнфийлд извади от джоба му смъртоносното глобусче с прозорчето.

— Май само това носи — рече Грийнфийлд.

— Проверете внимателно.

Провериха. Мълър остана неподвижен, с вкаменено лице и вторачен поглед. Позата и изражението бяха на човек, чиято глава е върху дръвника на палача. След малко Грийнфийлд пак вдигна глава.

— Няма нищо — рече той.

— В един ляв горен кътник — обади се Мълър — имам тайник с отрова. Ще броя до десет, после ще стисна силно зъби и ще изчезна пред очите ви.

Грийнфийлд се изви и го сграбчи за челюстта.

— Остави го — нареди Бордман. — Шегува се.

— Откъде да сме сигурни... — понечи да протестира Грийнфийлд.

— Остави го. Отстъпете — махна с ръка Бордман. — Застанете на пет метра. Не се приближавайте до него, освен ако не помръдне.

Отдръпнаха се. Очевидно се отдалечиха с удоволствие, защото полето на Мълър нямаше да им влияе с пълната си сила. Бордман стоеше на петнайсет метра и усещаше само леки бодвания от болка. Не се приближи повече.

— Можеш да станеш — каза Бордман. — Но моля те, не се опитвай да се движиш. Съжалявам, Дик.

Мълър се изправи. Лицето му беше почерняло от омраза. Ала не каза нищо и не помръдна.

— Ако се наложи — рече Бордман, — ще те опаковаме в пенопластова люлка и ще те изнесем от лабиринта до кораба. Оттам насетне непрекъснато ще те държим в пенопласт. Така ще бъде и когато се срещнеш с извънземните. Абсолютно безпомощен. Не ми се иска да го правя, Дик. Имаш още един избор, да ни сътрудничиш доброволно. Качи се доброволно с нас на кораба. Направи онова, за което те молим. Помогни ни за последен път.

— Да ти изгният червата дано — обади се почти небрежно Мълър. — Дано живееш хиляда години, за да те ядат червеите. Дано се задавиш със собственото си самодоволство и никога да не умреш.

— Помогни ни. Доброволно.

— Сложи ме в пенопласт, Чарлз. Инак при първата възможност ще се самоубия.

— Какъв ли негодник изглеждам в очите ти? — попита Бордман. — Но не искам да е така. Съгласи се доброволно, Дик.

Отговорът на Мълър по-скоро приличаше на ръмжене.

Бордман въздъхна. Неприятно. Погледна към Отавио.

— Дай пенопласта.

Роулинс, който наблюдаваше сцената, сякаш изпаднал в транс, неочаквано се втурна напред, измъкна оръжието на Рейнолдс от кобура му, изтича до Мълър и го пъкна в ръката му.

— Вземи — изхриптя той. — Сега положението е в ръцете ти.

2.

Мълър погледна оръжието, сякаш никога не беше виждал подобно нещо, ала изненадата му трая само част от секундата. Обхвана удобната ръкохватка, сложи пръста си върху спусъка. Познат модел, малко по-различен от старите, с които си бе служил. С един бърз откос би могъл да избие всички. Или себе си. Отстъпи, за да не могат да го нападнат в гръб. Побутна стената с шпора, разбра, че е стабилна и се облегна върху нея. Сетне развъртя оръжието на 270 градуса, всички бяха под прицела му.

— Застанете близо — рече той. — И шестимата. Стройте се в редица на метър разстояние и дръжте ръцете си така, че да ги виждам постоянно.

Хареса му мрачният, яростен поглед, който Бордман хвърли на Нед Роулинс. Момъкът изглеждаше замаян, зачервен, объркан, сякаш беше някаква призрачна фигура. Мълър търпеливо изчака да се наредят, както им беше заповядал. Учуди се на собственото си спокойствие.

— Изглеждаш нещастен, Чарлз — рече той. — На колко години си вече, на осемдесет? Сигурно ти се иска да изживееш и останалите седемдесет, осемдесет, деветдесет. Планирал си кариерата си и в плана не се предвижда да умреш на Лемнос. Стой мирно, Чарлз. И се изправи. Няма да ме трогнеш, ако се правиш на стар и отпуснат. Известен ми е този номер. Здрав си като мен, въпреки тази престорена отпуснатост. Мирно, Чарлз!

Бордман подхвърли грубо:

— Ако ще ти стане по-добре, Дик, убий ме. После се качи на кораба и направи онова, което искаме от теб. Аз мога да бъда жертван.

— Сериозно ли говориш?

— Да.

— Май почти е така — рече учудено Мълър. — Хитро, дърто копеле, значи ми предлагаш сделка! Твоя живот за моето съгласие!

Равностойна ли е тази сделка? Не обичам да убивам. Няма да е утеха, ако те превърна в пепел. Ще продължа да нося проклятието си.

— Предложението ми остава в сила.

— Не се приема — рече Мълър. — Ако те убия, няма да е някаква сделка. По-скоро бих убил себе си. Нали знаеш, че в дъното на душата си съм порядъчен мъж. Е, донякъде нестабилен, но кой е виновен за това? Все пак съм порядъчен. По-скоро бих стрелял с това оръжие в себе си, отколкото в теб. Аз съм този, който страда. И мога да сложа точката.

— През изминалите девет години можеше да го направиш когато си поискаш — подчерта Бордман. — Обаче оцеля. Вложи цялата си изобретателност, за да оживееш на това смъртоносно място.

— Аха. Да. Но това беше по-различно! Абстрактно предизвикателство — човек срещу лабиринта. Тест за уменията ми. За изобретателността ми. Ако сега се самоубия, ще проваля теб. На цялото човечество ще посоча с пръст виновния. Нали каза, че съм незаменим? Има ли по-добър начин да си отмъстя на човечеството за понесената болка?

— Мъчно ни беше за теб — рече Бордман.

— Сигурен съм, че сте ронили девет реда сълзи за мен. Ала това беше всичко, което направихте. После ме оставихте да изпълзя навън — заразен, болен, нечист. А сега идва спасението. И то по същество няма да е самоубийство, а отмъщение.

Мълър се усмихна. Нагласи оръжието на най-фин лъч и насочи дулото към гърдите си. Оставаше само да натисне спусъка. Погледът му пробяга по лицата им. На четиримата войници не им пукаше. Роулинс изглеждаше дълбоко потресен. Само лицето на Бордман изразяваше тревога и уплаха.

— Бих могъл да убия първо теб, Чарлз. Като урок за нашия млад приятел тук, че измамата се наказва със смърт. Но няма да го направя. Това ще развали всичко. Ти трябва да живееш, Чарлз. Да се върнеш на Земята и да признаеш, че незаменимият се е изплъзнал от ръцете ти. Голяма черна точка в кариерата ти! Да се провалиш в най-важната си мисия! Да. Да. Удоволствието е изцяло мое. Да падна тук мъртъв и да те оставя да прибереш останките ми.

Пръстът на спусъка се сви.

— *Не!* — изкрещя Бордман. — В името на...

— На човечеството — рече Мълър и не стреля. Ръката му се отпусна. Хвърли презрително оръжието към Бордман. То падна току до краката му.

— Пяната! — извика Бордман. — Бързо!

— Не се безпокой — каза Мълър. — На ваше разположение съм.

3.

На Роулинс му трябваше доста време, за да проумее станалото. Първо имаха проблем с излизането от лабиринта. Дори с водач като Мълър това беше трудна задача. Както можеше да се предположи, преодоляването на капаните отвътре навън не беше същото като при влизането. Мълър внимателно ги преведе през зона *E*. Вече познаваха *F* достатъчно добре и се справиха. След като вдигнаха лагера си, поеха към *G*. Роулинс непрекъснато очакваше, че Мълър ще скочи неочаквано и ще се хвърли в някой страховит капан. Ала той изглежда изгаряше от желание да излезе от лабиринта, като всички останали. Колкото и да беше странно, Бордман изглежда го беше разбрал. Наблюдаваше Мълър отблизо и го остави без охрана.

Усетил, че е в немилост, Роулинс вървеше далеч от другите през почти мълчаливия им поход към изхода. Смяташе, че изцяло е провалил кариерата си. Беше подложил на риск живота на другарите си и успеха на мисията. Ала имаше усещането, че си е струвало да постъпи така. Винаги настъпва денят, когато един мъж трябва да заеме твърда позиция за онова, което смята за грешно.

Простичкото му морално удовлетворение беше потиснато от съзнанието, че е реагирал наивно, романтично, глупаво. Не би понесъл да се изправи лице в лице с Бордман. Няколко пъти си помисли да се остави да хлътне в някой смъртоносен капан във външните три зони, ала реши, че и това ще е наивна стъпка, романтична и глупава.

Гледаше как Мълър крачи отпред — висок, горд, освободен от цялото напрежение. Всичките му съмнения бяха вече изкристализирали. За хиляден път се питаше защо Мълър върна оръжието.

Бордман му го обясни, когато лагеруваха през нощта на един опасен площад близо до външния край на зона *G*.

— Погледни ме — рече Бордман. — Какво има? Защо не можеш да ме погледнеш?

— Не си играй с мен, Чарлз. Хайде да свършваме.

— С кое?

— С бичуването. Изречи присъдата.

— Нед, всичко е наред. Ти ни помогна да постигнем онова, което желяхме. Защо да съм ти ядосан?

— Ами оръжието... аз му дадох оръжието...

— Отново бъркаш целите със средствата за постигането им. Той тръгна с нас. Ще направи онова, което искаме от него. Само това има значение.

Все така объркан, Роулинс попита:

— Ами ако се бе самоубил... или беше убил нас?

— Нямахте да направи нито едното, нито другото.

— Сега го казваш. Но в мига, когато вдигна оръжието...

— Не — рече Бордман. — Бях ти казал, че ще заложим на чувството му за чест, което трябва да разбудим. Ти го направи. На, виж ме сега — бруталния агент на едно брутално и аморално общество, нали така? Аз съм потвърждение за най-лошите мисли на Мълър за човечеството. А ето те и теб — млад, невинен, изпълнен с надежди и мечти. Напомняш му за онова човечество, на което някога е служил, преди цинизмът да го поквари напълно. Слепешката се опитваше да запазиш морала си в един свят, в който няма и следа от морал или разум. Ти прояви съчувствие, обич към човека от същата раса, желание да направиш драматичен жест в името на справедливостта. Показа на Мълър, че още има надежда в човечеството. Разбираш ли? Ти не ми се подчини, даде му оръжието, направи го господар на положението. Той можеше да ни изпепели. Можеше обаче и сам да се изпепели. Или да направи жест като твоя, дори да те надмине, да извърши съзнателен акт на себеотрицание, да изрази своето възродило се чувство за морално превъзходство. И го прави. Хвърля оръжието. Ти бе жизненонеобходим, Нед. Чрез теб ние го спечелихме.

— Така, както го казваш, звучи ужасно грозно, Чарлз. Сякаш си планирал и това. Да ме накараш да му дам оръжието, като си знаел, че...

Бордман се усмихна.

— Така ли беше? — попита изненадано Роулинс. — Не. Не би могъл да изчислиш всички подробности. А сега след свършен факт се опитваш да трупаш дивиденти от това, че си предвидил всичко. Аз обаче те зърнах в мига, в който му подадох оръжието. Върху лицето ти беше изписан страх, страх и ярост. Изобщо не беше сигурен какво ще

предприеме. Чак когато всичко свърши, можеш да твърдиш, че е било според плана ти. Ясен си ми, Чарлз!

— Колко е приятно да си ясен — развесели се Бордман.

4.

Лабиринтът изглежда нямаше интерес да ги задържа. Те бяха предпазливи по пътя си към изхода, ала срещнаха малко предизвикателства и никакви сериозни опасности. Бързо се запътиха към кораба.

Предоставиха на Мълър кабина в носа, доста отдалечена от кабините на останалите членове на екипажа. Имайки предвид състоянието си, той го прие като необходимост и не показва да е обиден. Беше отчужден, покорен, сдържан. Често по устните му заиграваше иронична усмивка, но през повечето време в погледа му имаше презрителен блясък. Обаче вършеше онова, което искаха от него. Беше имал своите мигове на превъзходство, сега беше техен ред.

Хостийн и хората му се суетяха с приготовленията за отлитане. Мълър си стоеше в кабината. Бордман отиде при него — сам, невъоръжен. Той също бе способен на благородни жестове.

Седнаха един срещу друг до ниска масичка. Мълър чакаше мълчаливо, с изражение, лишено от емоции. След дълга пауза Бордман рече:

— Благодарен съм ти, Дик.

— Спести си тези приказки.

— Нямам нищо против да ме презираш. Направих онова, което трябваше. Момчето — също. Сега ще го направиш и ти. Мисля, не си забравил, че си жител на Земята.

— Де да можем!

— Не говори така. Ще е лесно, евтино и лекомислено ожесточение, Дик. А ние и двамата сме прекалено възрастни за това. Вселената е опасно място. Ние даваме най-доброто от себе си. Всичко останало е без значение.

Той седеше доста близо до Мълър. Излъчването го порази силно, но нарочно остана на мястото си. Вълната на отчаяние, която го заля, го накара да се почувства на хиляда години. Тялото загнива, душата се руши, смъртоносна опасност за галактиката... зимата идва... празнота... пепел...

— Когато стигнем до Земята — рече бодро Бордман, — ще те инструктирам подробно. След това ще знаеш за радиосъществата толкова, колкото знаем и ние, а то не е много. После всичко зависи от теб. Сигурен съм обаче, Дик, ти ще разбереш, че сърцата и душите на милиарди земляни ще се молят за твоята безопасност и твоя успех.

— Кой сега говори празни приказки? — попита Мълър.

— Искаш ли да уредя някой да те чака при приземяването?

— Не.

— Мога да пратя съобщение. Има хора, които все още те обичат, Дик. Ще дойдат, ако ги помоля.

Мълър рече бавно:

— Виждам напрежение в очите ти, Чарлз. Усещаш близостта ми, тя те разкъсва. Усещаш я с вътрешностите си. С онова зад челото си. С гръбнака си. Лицето ти посивява. Бузите ти увисват. Да, и ще си останеш тук, дори да те убие, защото това е в стила ти. За теб това е ад. Ако някоя жена на Земята не е престанала да ме обича, Чарлз, мога поне да й спестя ада да бъде наблизо. С никого не искам да се срещам. Никого не искам да виждам. С никого не искам да говоря.

— Твоя воля — рече Бордман. От веждите му се стичаха капки пот, които се търкаляха по бузите му. — Може би ще промениш решението си, когато наближим Земята.

— Никога няма да слеза на Земята — отсече Мълър.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

1.

Прекара три седмици в поглъщане на всичко, което бе известно за гигантските извънгалактически същества. По негово настояване през цялото това време кракът му не стъпи на Земята, нито пък завръщането му от Лемнос бе огласено. Предоставиха му квартира в бункер на Луната и той си живееше тихо под Коперник, движейки се като робот през стоманеносивите коридори, осветени от фенери. Показаха му всички кубове. Пуснаха му реконструкции, извършени по всеки възможен сензорен метод. Той попиваше информацията. Говореше съвсем малко.

Държаха се на достатъчно разстояние от него, както бе и по време на пътуването от Лемнос. Минаваха цели дни без да срещне човешко същество. А когато срещнеше, хората оставаха на десет, че и на повече метра разстояние от него.

Той нямаше нищо против.

Изключение правеше единствено Бордман, който го посещаваше три пъти седмично и нарочно заставаше в болезнения обсег. Мълър намираще това за отвратително. Бордман изглежда смяташе, че се държи покровителствено чрез тези свои доброволни, напълно ненужни подлагания на дискомфорт.

— Бих искал да стоиш настрани — каза му Мълър при петото му посещение. — Можем да си говорим чрез екрана. Или да стоиш до вратата.

— Нямам нищо против по-близък контакт.

— Аз имам — отвърна Мълър. — Не ти ли е минавало през ума, че аз намирам човечеството за толкова отвратително, за колкото ме смята и то? Вонята от месестото ти тяло, Чарлз, ами тя се забива в ноздрите ми като копие. И не само твоята, на останалите — също. Повдига ми се. Ужасно е. Дори и израженията ви. Порите. Глупаво зиналите ви усти. Ушите. Разгледай някой път отблизо едно човешко ухо, Чарлз. Виждал ли си някога нещо по-отблъскващо от тази розова, сбръчкана чашка? Всички ме отвращавате!

— Съжалявам, че изпитваш такива чувства — рече Бордман.

Инструктажът му продължаваше и продължаваше. Още след първата седмица Мълър бе готов да се залови със задачата си, ала не, първо трябваше да му поднесат всички факти от базата данни. Възприемаше информацията с трескаво нетърпение. Някакъв отглас от миналото му „аз“ бе останал и намираще всичко това за забележително, за предизвикателство, което човек си струва да приеме. Щеше да замине. Щеше да служи, както и преди. Щеше да изпълни с чест задължението си.

Най-сетне му съобщиха, че може да отпътува.

От Луната го отведоха с йонна ракета почти на орбитално разстояние от Марс, там го качиха на кораб, използващ изкривеното пространство и време, който щеше да го отведе до самия край на галактиката. Сам. При това си пътуване нямаше да се налага да се грижи за екипаж или да го поставя с присъствието си в бедствено положение. Имаше няколко причини за това, най-важната от които бе, че мисията се смяташе за почти самоубийствена; а след като корабът можеше да извърши пътуването без екипаж, щеше да бъде безразсъдно да се рискува нечий живот — освен неговият, разбира се. Той бе доброволец. Освен това, самият Мълър бе настоял за самотно пътуване.

През петте дни преди отпътуването си не се срещна с Бордман нито веднъж, а с Роулинс не се бе виждал от завръщането им от Лемнос. Мълър не съжеляваше за отсъствието на Бордман, ала понякога му се приискваше да прекара някой и друг час с Роулинс. Това момче бе обещаващо. Зад всичкото му объркване и невинност, мислеше си Мълър, се криеха истинските семена на мъжеството.

От кабината на малкия си лъскав кораб той гледаше как техниците се носят в космоса, готови да прекъснат прехвърлящата връзка. Сетне се завърнаха в собствения си кораб. И тогава чу последното послание на Бордман — специалитета му, вдъхновяващото „Иди и изпълни дълга си към човечеството“ и тъй нататък, и тъй нататък. Мълър благодари любезно за думите му.

Комуникационният канал бе прекъснат. Миг по-късно Мълър навлезе в изкривеното пространство-време.

2.

Извънземните бяха завзели три слънчеви системи в самия край на галактиката, всяка звезда бе с по две заселени, подобни на Земята планети. Корабът на Мълър бе насочен към зеленикаво-златиста звезда, чийто планети бяха колонизирани едва преди четирийсет години. Петата планета, суха и твърда като желязо, принадлежеше на колонизационно дружество от Централна Азия: то се опитваше да установи на няколко места пасторални култури, в които да доминират номадските добродетели. Шестата, в която преобладаваше смесица от климати и природна среда, повече приличаща на земната, бе населена от представители на половин дузина колонизационни дружества, всяко от които бе заело свой континент. Взаимоотношенията между тези групи, често заплетени и деликатни, през последните дванайсет месеца бяха изгубили значение, тъй като и двете планети бяха вече под контрола на извънгалактическите надзиратели.

Мълър излезе от изкривяването на два̀сет светлинни секунди разстояние от шестата планета. Корабът му автоматично влезе в орбита за наблюдение и сканиращите уреди започнаха да отчитат информация. На екраните се появи картина от повърхността на планетата; чрез налагане на шаблони Мълър бе в състояние да сравни конфигурацията, която бе имала преди завладяването ѝ от извънземните. Увеличените изображения бяха доста интересни. Предишната картина на селищата се появи на екрана му във виолетово, а скорошното им разширяване — в червено. Мълър забеляза, че на всяка от колониите, без оглед на първоначалния им градоустройствен план, се бяха появили мрежи от пресичащите се под ъгъл улици и виещи се булеварди. Той инстинктивно усети, че тази геометрия му бе чужда. В съзнанието му веднага се появиха ярките спомени от лабиринта: и макар тази геометрия съвсем да не приличаше на онази от лабиринта, те бяха сходни поради отсъствието на видима симетрия. Отхвърли възможността лабиринтът на Лемнос да е бил построен преди много години по нареждане на радиосъществата. Онова, което

видя тук, бе сходството на пълното различие. Извънземните строяха по извънземни начини.

В орбита на седем хиляди километра над шестата планета се носеше блестяща капсула, малко по-дълга по едната си ос, отколкото по другата, с маса, равна приблизително на масата на междузвезден транспортен кораб. Мъльр откри подобна капсула и в орбита около петата планета.

— Аха, надзирателите.

Не бе в състояние да установи връзка с която и да било от капсулите или с планетите отвъд тях. Всички канали бяха блокирани. Повече от час въртя безуспешно копчетата, без да обръща внимание на раздражените отговори на корабния мозък, който непрекъснато му повтаряше да изостави тази идея. Най-сетне отстъпи.

Приближи кораба си до по-близката орбитална капсула. За негова изненада корабът му остана управляем. Когато нападателните ракети достигнеха толкова близо, ги прехващаха, докато той можеше да управлява кораба си. Знак на надежда? Дали не бе под наблюдение и извънземният да бе в състояние да види разликата между него и враждебната ракета? Или просто не му обръщаха внимание?

На разстояние един милион километра той изравни скоростта си с извънземния спътник и пое курс към паркираща орбита около него. Влезе в капсулата за спускане. Изхвърли се от кораба и се плъзна в мрака.

3.

Сега вече извънземният го бе пленил. Нямаше никакво съмнение. Спускателната капсула бе програмирана за орбита с минимално отклонение, по която да се плъзне покрай извънземния, ала Мълър бързо откри, че се отклоняваше от тази орбита. Отклоненията никога не са случайни. Капсулата му се ускоряваше повече, отколкото предвиждаше програмата, което означаваше, че е пленена и бе притеглена напред. Той прие това. Бе ледено спокоен, не очакваше нищо и бе готов на всичко. Капсулата намали ход. Видя вече блестящия корпус на спътника на извънземния.

Метал опря о метал, корабите се докоснаха и се скачиха.

Отвори се люк.

Мълър потъна в него.

Капсулата му кацна върху платформа в една огромна, пещерообразна зала, дълга стотици метри и още толкова висока и широка. Мълър излезе в пълно бойно снаряжение. Активира гравитационните си подложки, защото, както и бе очаквал, гравитацията тук бе почти нулева, напълно незабележима. Видя в мрака само леко червеникаво сияние. На фона на пълната тишина чу отекващ бумтящ звук, досущ като многократно усилена въздишка, която разтърси гредите и подпорите на спътника. Въпреки гравитационното си поле се чувстваше замаян; подът под него се разлюля. В съзнанието му се появи усещане за пулсациите на морето: огромни вълни се разбиваха върху нацърбени плажове; водната маса се бунтуваше и стенеше в своята огромна пещера; светът под нея потрепваше под товара си. Мълър усети хлад, на който скафандърът му не можеше да противостои. Привличаше го непреодолима сила. Той колебливо помръдна, изпита облекчение и се изненада, че крайниците му още се подчиняваха на командите му, макар и да не бе пълен техен господар. Усещането за нещо огромно наблизо, нещо, което се надигаше, пулсираше и въздишаше, не го напускаше.

Тръгна по удадения в нощта булевард. Спря до ниски перила — тъмночервена линия на фона на гъстия мрак, притисна крак в перилата

и се придържаше до тях, докато вървеше напред. В един момент се подхлъзна, удари с лакът перилата и чу как металният звук проехтя в цялата конструкция. До него се върна неясно ехо. Досуц като в лабиринта, той мина през коридори и люкове, през свързани отсеци, по мостове, които се издигаха над потънали в мрак бездни, спусна се по подобни на рампи плоскости към високи помещения, чиито тавани почти не можеше да се видят. Движеше се със сляпа увереност, без никакъв страх. Почти не виждаше нищо. Нямаше представа за цялостната структура на този спътник. Можеше само смътно да се досеща каква е целта на тези вътрешни прегради.

От скритото гигантско присъствие дойдоха безшумни вълни, непрекъснато увеличаващо се налягане. Той потрепери в хватката му. И въпреки това все още се движеше; излезе на някакъв централен балкон; по едва доловимото синкаво сияние успя да забележи как изчезват нивата под него, а далеч долу се появи широк резервоар и в него имаше нещо искрящо, нещо огромно.

— Ето ме — рече той. — Ричард Мълър. Землянин.

Хвана се за перилата и се надвеси от балкона, готов бе на всичко. Дали огромният звяр помръдна и се премести? Дали изсумтя? Дали се обърна към него на език, който той разбираше? Не чуваше нищо. Затова пък бавно, неуловимо, усети наличието на контакт, на общуване, на поглъщане.

Усещаше как душата му отлита през порите на тялото.

Опразването бе пълно. И въпреки това Мълър реши да не се съпротивлява; той се отдаде с готовност, даваше доброволно всичко от себе си. Там долу чудовището отвори крана на духа му, на невралната му енергия, изтегли ги от него, поиска още и го получи.

— Продължавай — рече Мълър, ехото от гласа му затанцува около него, иззвънтя и отекна. — Пий! На какво ти прилича? Горчива настойка, а? Пий! Пий!

Коленете му омекнаха и той се свлече напред, опря чело о студените перила, докато се изчерпваха и сетните му сили.

Предаде се с радост — на блестящи капчици. Отдаде първата си любов и първото си разочарование, априлския дъжд, треската и болката. Гордостта и надеждата, топлината и студа, сладкото и киселото. Мириса на пот и докосването до плътта, тътена на музиката, музиката на тътена, копринените коси, усукани около пръстите му,

линиите, изчертани върху подгизналата почва. Пръхтящите жребци; бляскавите ята от малки рибки; кулите на Ново Чикаго, бардаците на подземния Нови Орлеан. Сняг. Мляко. Вино. Глад. Огън. Болка. Сън. Тъга. Ябълки. Зора. Сълзи. Бах. Цвъртящо масло. Смехът на старци. Слънцето на хоризонта, луната върху морето, светлината от други звезди, парите на ракетното гориво; летни цветя досами хълбока на ледник. Баща. Майка. Иисус. Утрини. Печал. Радост. Отдаде всичко и много, много още и зачака отговор. Но не го получи. Вече бе изцяло опразнен, лежеше по очи, изтощен, кух, и се взираше с невиждащи очи в бездната.

4.

Тръгна си, когато бе в състояние да го стори. Люкът се отвори над капсулата му и тя го издигна до кораба. Скоро след това навлезе в изкривяването. Спа през повечето време. В близост до Антарес прекрати автоматичния полет, пое управлението и поиска промяна в курса. Нямаше нужда да се връща на Земята. Мониторната станция прие искането му, провери дали каналът е свободен и му позволи веднага да поеме към Лемнос. Мълър почти моментално навлезе отново в изкривяването.

Когато излезе от него, недалеч от Лемнос, завари да го очаква друг кораб, вече в орбита. Той не му обърна внимание и продължи по пътя си, но другият кораб настоя за контакт. Мълър прие връзката.

— Тук е Нед Роулинс — рече необичайно тих глас. — Защо промени плана за полета си?

— Има ли значение? Аз си свърших работата.

— Не си подал доклад.

— Тогава докладвам сега. Посетих извънземния. Имахме приятен, приятелски разговор. Сетне той ме пусна да си вървя у дома. И сега съм почти у дома. Не знам какъв ефект ще има посещението ми върху бъдещата човешка история. Край на доклада.

— Какво възнамеряваш да правиш сега?

— Да си ида у дома, както казах. Тук е у дома.

— Лемнос ли?

— Лемнос.

— Дик, нека да дойда на борда. Отпусни ми десет минути — насаме. Моля те, не казвай не.

— Не казвам не — отвърна Мълър.

Скоро след това малко корабче се отдели от другия кораб и изравни скоростта си с неговата. Мълър търпеливо очакваше срещата. Роулинс влезе в кораба му и свали шлема си. Изглеждаше бледен, изморен, сякаш остарял. Съзря в очите му друго изражение. Гледаха се дълго в мълчание. Роулинс пристъпи напред и стисна за поздрав китката на Мълър.

— Мислех си, че никога повече няма да те видя, Дик — започна той. — А исках да ти кажа, че...

Той изведнъж се спря.

— Да? — попита Мълър.

— Не го усещам — рече Роулинс. — Не го усещам!

— Кое?

— Теб. Полето ти. Виж, аз съм съвсем близо до теб. Не усещам нищичко. Цялото онова гадене, болката, отчаянието... то не достига до мен!

— Извънземният го изпи всичкото — рече спокойно Мълър. — Не съм учуден. Душата ми напусна тялото. И не се завърна цялата.

— За какво говориш?

— Усетих го как изсмуква всичко, което е в мен. Знаех, че ще ме промени. Не нарочно. Това бе просто една случайна промяна. Страничен продукт.

— Тогава ти си го знаел — смая се Роулинс, — още преди да дойда на борда.

— Ти обаче го потвърди.

— И въпреки това искаш да се върнеш в лабиринта. Защо?

— Тук е домът ми.

— Земята е твоят дом, Дик. Няма причина да не се завърнеш. Ти си излекуван.

— Да — рече Мълър. — Щастлив край на моята тъжна история. Отново съм годен да се спогаждам с човечеството. Това е наградата ми загдето благородно рискувах живота си за втори път сред извънземните. Каква чиста изработка! Ала дали човечеството е годно да се спогажда с мен?

— Не отивай там, Дик. Сега мислиш неразумно. Чарлз ме изпрати да те взема. Той е ужасно горд с теб. Всички се гордеем. Ще бъде голяма грешка да се затвориш пак в лабиринта.

— Върни се на кораба си, Нед — рече Мълър.

— Ако отидеш в лабиринта, ще дойда и аз.

— Ще те убия, ако го сториш. Искам да ме оставите на мира, Нед, не го ли разбираш? Свърших си работата. Последната си работа. А сега се оттеглям, пречистен от кошмарите си. — Мълър се насили да се усмихне. — Не идвай след мен, Нед. Аз ти се доверих, а ти щеше да ме предадеш. Всичко останало е случайно. А сега напусни кораба ми.

Мисля, че си казахме всичко, което трябваше да си кажем, освен довиждане.

— Дик...

— Сбогом, Нед. Поздрави от мен Чарлз. И никого другиго.

— Не постъпвай така!

— Там, долу, има нещо, което не искам да изгубя — рече Мълър.
— Сега ще си го взема. Стой настрана. Всички стойте настрана. Аз научих истината за хората от Земята. А сега ще си тръгнеш ли вече?

Роулинс мълчаливо облече скафандъра си. Пое към люка. Когато прекрачи през него, Мълър добави:

— Кажу ми на всички сбогом от мен, Нед. Радвам се, че ти бе последният, когото видях. Така ще ми е по-лесно.

Роулинс изчезна през люка.

Малко след това Мълър програмира кораба си на хиперболична орбита с двайсетминутно забавяне, влезе в спускателната капсула и се приготви за слизането си на Лемнос. Спускането бе бързо, приземяването — добро. Слезе точно в зоната на влияние, на два километра от входната порта на лабиринта. Слънцето бе високо и ярко. Мълър закрачи бързо към лабиринта.

Той бе свършил онова, което искаха от него.

И сега си отиваше у дома.

5.

— Той продължава да прави номера — рече Бордман. — Ще излезе оттам.

— Не мисля — отвърна Роулинс. — Говореше сериозно.

— Ти стоя близо до него и не усети нищо, така ли?

— Нищо. Той вече не излъчва.

— И го знае?

— Да.

— Тогава ще излезе оттам — рече Бордман. — Ще го наблюдаваме и когато пожелае да го вземем от Лемнос, ще го вземем. Рано или късно той ще почувства нуждата от други хора. Преживял е толкова, че се нуждае да премисли всичко, и смятам, че лабиринтът е най-подходящото място за това. Не е готов да се хвърли отново в нормалния живот. Но ще излезе. Двете случки с извънземните унищожиха взаимно въздействието си върху него и той е готов да се върне в обществото.

— Не мисля, че е така — рече тихо Роулинс. — Не мисля, че са се унищожили в равен мащаб, Чарлз. Мисля дори, че той вече не е човешко същество.

Бордман се засмя.

— Да се обзаложим ли? Залагам пет към едно, че до пет години Мълър ще излезе доброволно от лабиринта.

— Ами...

— Значи, обзаложихме се.

Роулинс излезе от кабинета на възрастния мъж. Нощта се бе спуснала. Премина по моста извън сградата. След час щеше да вечеря с едно топло, нежно, всеотдайно същество, което бе извън мяра очаровано от връзката си с прочутия Нед Роулинс. Тя бе добра слушателка, придумваше го да ѝ разказва истории за дръзки дела и кимаше важно, когато ѝ заговореше за бъдещите предизвикателства. Освен това бе добра в леглото.

Поспря на моста и вдигна глава към звездите. Милиони, милиони блещукащи точки светлина потрепваха в небето. Там някъде

бяха Лемнос и Бета Хидри IV, както и световете, завладени от радиосъществата, всичките доминиони на хората и дори, макар и невидима, но реално съществуваща — родната галактика на другите. Там някъде бяха лабиринтът върху обширната равнина, гората от гъбообразни дървета, високи стотици метри, както и хиляди планети, заселени с младите градове на земляните, и един чудат резервоар, в орбита около завладения свят. На хиляди планети живееха разтревожени хора, уплашени за бъдещето. Под гъбовидните дървета грациозно вървяха безмълвни, многооръки същества. В лабиринта живееше един... човек.

Може би след година ще посетя Мълър, помисли си Роулинс.

Все още бе твърде рано, за да знае как ще се развият събитията. Никой още не си представяше как ще реагират радиосъществата, ако изобщо реагират, на наученото от Ричард Мълър. Ролята на хидранците, усилията на хората да се защитят, излизането на Мълър от лабиринта, всичко това бе загадка — променливи величини. Вълнуваща и малко плашеща бе мисълта, че ще преживее всичкото това време на изпитания.

Прекося моста. Видя как междузвездните кораби прорязваха мрака над него. Стоеше неподвижен, усещаше привличането на звездите. Цялата Вселена го притегляше, всяка звезда излъчваше своята сила. Сиянието на небето го заслепи. Открити пътища го примамваха. Помисли си за човека от лабиринта. Помисли и за момичето, гъвкаво и страстно, с очи като сребърни огледала, чието тяло го очакваше.

И изведнъж той се превърна в Дик Мълър, който някога също е бил на двайсет и четири години, с цялата галактика пред себе си. Дали за теб е било по-различно, попита той? Какво изпитваше, когато погледнеше към звездите? Къде те поразяваха най-силно? Тук. Тук. Точно тук, където поразяват и мен. И ти замина за там. И откри. И изгуби. И откри нещо друго. Спомняш ли си, Дик, как си се чувствал някога? Какво ще си мислиш днес, в твоя ветровит лабиринт? Дали ще си спомниш?

Кое те накара да ни обърнеш гръб, Дик?

В какво се превърна?

Забърза към момичето, което го очакваше. Пиха младо вино — тръпчиво, наелектризиращо. Усмиваха се един на друг над

трепкащото пламъче на свещта. Сетне той потъна в мекотата ѝ, а още по-късно двамата застанаха един до друг на балкона, който гледаше към най-великия от човешките градове. Светлините му се простираха до безкрая, издигаха се, за да се слоят с другите светлини горе. Той я обгърна, сложи ръка върху голия ѝ хълбок и я притисна към себе си.

— Колко време ще останеш този път? — попита го тя.

— Още четири дни.

— И кога ще се върнеш?

— След като си свърша работата.

— Нед, няма ли да си починеш най-сетне? Няма ли да кажеш някога „Стига!“, да спреш да пътуваш, да си избереш една планета и да останеш на нея?

— Да — отвърна неопределено той. — Сигурно. След известно време.

— Не говориш сериозно. Казваш го просто така. Хората като теб никога не се установяват на едно място.

— Не можем... — прошепна той. — Продължаваме да вървим. Винаги съществуват нови светове... нови слънца...

— Ти искаш прекалено много. Искаш цялата Вселена. Това е грях, Нед. Човек трябва да приема границите.

— Да, права си. Знам, че си права — пръстите му пробягаха по гладката като сатен кожа. — Ние вършим каквото трябва. Опитваме се да се поучим от грешките на другите. Служим на нашата кауза. Опитваме се да бъдем честни пред себе си. Как би могло да бъде иначе?

— Мъжът, който се върна в лабиринта...

— Той е щастлив — рече Роулинс. — Той следва избрания от него път.

— Как е възможно това?

— Не мога да ти обясня.

— Сигурно ни мрази ужасно, за да обърне гръб на цялата Вселена.

— Той е над омразата — рече Роулинс. — Постигнал го е някакси. Той е в мир със себе си. Каквото и да означава това.

— Каквото ли?

— Да — рече с благ тон той.

Почувства среднощния хлад и я отведе вътре. Застанаха до леглото. Той я целуна тържествено и отново се замисли за Дик Мълър. Питаше се какъв ли лабиринт го очаква самия него в края на собствения му път. Притегли я в обятията си и усети натиска на твърдата плът върху собствената си хладна кожа. Легнаха. Ръцете му търсеха, галеха, ставаха все по-настойчиви. Тя задиша учестено.

Когато те видя отново, Дик, ще имам да ти разказвам много неща, помисли си той.

— Защо се е затворил отново в лабиринта, Нед? — запита го момичето.

— Поради същата причина, поради която отиде при извънземните. Поради причината, че всичко това се случи.

— И каква бе тази причина?

— Мълър обичаше човечеството — рече Роулинс.

Това бе една добра епитафия. Той притисна силно момичето. Но призори си тръгна.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.